

TRIBUNA

18. februar 1991 / št. 3 cena 15 din

RONALD IN REGINALD KRAY

TRIBUNA

KAZALO

MILITARIZIRANA ZUNANJA POLITIKA

Vrvež v slovenski zunanji politiki, ki so ga povzročili vladni, strankarski in nadstrankarski ljudje ter skupščinska razprava o zalivski vojni, je pokazal, da slovenska zunanja politika ni "konsistentna". Za to lahko najdemo najmanj dva razloga: stratege ali strategijo.

Če predpostavimo, da so prvi načeloma povsem sposobni ljudje, se pri drugi reči - strategiji - bolj zaplete.

Resda so strategji pri začetovanju interesnih smeri na zemljevidu omejeni s prehodnostjo časa, v katerem skušajo razglašeno samostojnost mednarodno pravno in »subjektno« uveljaviti. Medtem ko je končni cilj slovenske politike trdno zasidran v zavesti povprečnega Slovenca - polnopravno članstvo v novoevropski arhitekturi - so etapni cilji bolj ohlapno postavljeni. Najprej gre za vprašanje, ali je »jugoslovanska mednarodna skupnost« objekt slovenske zunanje politike?

Če upoštevamo agitacijsko geslo »dlje od Balkana, bližje Evropi«, je odgovor negativen. Za vročimi izjavami pa je skrita diplomacija, ki sta je še najbolj vajena slovenski obrambni in notranji minister. S podpisom slovensko-hrvaškega obrambnega pakta sta »jugoslovansko mednarodno skupnost« prepoznala kot objekt zunanje politike. Ne bi se spuščali v ugibanja, ali je bila njuna akcija usklajena z Ruplovim ministrstvom.

Dejstvo je, da sta prehitela vsaj dve instituciji: Ruplov resor, ki bi moral slovensko zunanje-politično strategijo predstaviti parlamentu in javnosti, ter sam parlament, ki mora to tudi potrditi. Zato vprašanje, kdo je Bavčarju in Janši dal bianco menico, ni samo novinarsko iskanje nekoga, ki je za neko rečjo. Gre za identifikacijo ljudi, ki v imenu jutrišnje demilitarizacije že danes militarizirajo slovensko politiko.

Branko Čakarmiš

- 4 Intervju:
dr. Dušan Plut
- 7 Ustava zdaj!?
- 8 Crkvanje
srbskega
gospodarstva
- 10 Bata Životinja
- 13 Roman Jakič
- LDS
- 14 Kolumni
- 18 Bogataši na
evropskem
Vzhodu
- 22 Dnevnik dr. Petra
Novaka
- 24 Fotolabor
- 26 Prešernove
nagrade
študentom
- 33 Henrik V.
- 36 Post stavkum
- 40 Art
- 42 Gary Gray
- 43 Nevarni šarm
New Yorka
- 46 Križanka

TRIBUNA je glasilo Študentske organizacije Univerze v Ljubljani. • Tisk: tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. • Naslov uredništva: Kersnikova 4, 61000 Ljubljana, tel. (061)319-496 telefax (061) 319-448. • V uredništvu dežuramo med 10. in 12. uro. • V.d. glavnega urednika: Bojan Korenini. • V.d. odgovornega urednika: Branko Čakarmiš. • Lektorica: Nives Klinc. • Cena 15 din. • Publikacija je obdavčena po 10. alineji 1. točke ter številke 8 Zakona o začasnih ukrepih o davku od prometa proizvodov in storitev (Uradni list SFRJ, št.4/91). • Naslednja številka izide 4. marca 1991.

V uredništvu Tribune ali pri Tribuninih kolporterjih na fakultetah lahko študentje s indeksom kupijo Tribuno po ceni 5 dinarjev.

DUŠANA CUNJAKA LAŽNIVO PLJUJVANJE

Gospod Dušan Cunjak ni mogel iz svoje od laži sluzaste kože in mi v 1. letošnji številki Tribune spet "posveča svojo pozornost". Zaradi delovnih obveznosti v tujini mi je omenjena številka Tribune prišla v roke šele pred dnevi, pa tudi zdaj bi ne imelo smisla odgovarjati njegovim mojstrovinam in se spuščati v razpravo s kreaturo njegovega kova, saj ni odgovoril na nobeno mojih trditev, ničesar znanikal ali se opravičil. Prav tako bi ne imelo najmanjšega pomena odgovarjati človeku, ki se je sam tako "reprezentančno" postavil v lanski 20. številki Tribune s pismom "Komisiji za oddajanje poslovnih prostorov v najem". Za osvežitev spomina samo citat: "... Novu smo vlast izabrali da bi pored svega imala i pažnje do kulture...". Če pustimo ob strani pripetije v slovenski kulturi, potem bi bilo nujno zahtevati od "nove vlasti" vsaj to, da onesnaževalcev našega jezika, kakršen je gospod Cunjak, ne bi obravnavala v svojem resorju za kulturo, pač pa v nekem zelo zelo drugem. V že omenjeni 1. letošnji številki je Tribuna Cunjaku besedilo spet prevedla v slovenščino in ker je to besedilo polno novih laži, je pač nujno nekoliko resneje odgovoriti nanj. In to kljub temu, da bi bilo sicer treba s Cunjakom postopati v njegovem slogu; v slogu pretkanega lažnivca in spletkarja.

Gospod Cunjak najprej navede, da ga blatim in pišem neresničnosti. Katere - tega seveda ne pove. Pravi, da je to tudi vse, kar znam, in da sem se njemu ponudil kot sodelavec pri knjigi, ki jo je imel namen izdati. Podla laž! Nikoli se Cunjaku nisem za nič ponudil, svoje sodelavce pa veliko bolj selektivno izbiram. Res je, da sem se ob koncu aprila 1990, ko gospod Lojze Peterle še sploh ni bil mandatar za sestavo vlade, z njim, torej s prof. Peterletom, dogovoril, da bi začel o njem zbirati različne "drobce", ki bi morebitno izšli v knjižni obliki. Ta dogovor je potekal v "Bruc-baru" in takrat sva z gospodom Peterletom tudi okvirno določila vsebino in sodelavce. Glede na to, da sem s tedanjim predsednikom SKD objavil obširen intervju v Celovškem Zvonu že decembra 1989, najino sodelovanje ni bilo v ničemer sporno. Pogovarjala sva se tudi o založniku. V igri je bilo nekaj založb, sam pa sem omenil Emonico, ki je malo pred tem izdala knjigi o Pučniku in Kučanu. To je bila kardinalna napaka - mea maxima culpa! Takrat seveda nisem vedel, kdo se "skriva" za Emonico. S to založbo sem torej stopil v stik, in sicer s človekom, ki se ga je navajalo kot direktorja založbe. **To pa ni bil Cunjak!** Našim dogovorom se je gospod Cunjak pridružil v "Mensig-baru" šele konec avgusta 1990, torej štiri mesece za tem, ko je bila knjiga zasnovana! Zakaj Cunjak laže?! Odgovor je verjetno preprost: laže pač tako, da trdi, kako jaz lažem. Nad vse "zanimiv" je njegov prijem: "in ker je g. Koren trdil, da Peterleta osebno pozna še iz šolskih dni..." Res pa je tole: Nikoli nisem trdil, da predsednika Peterleta poznam iz šolskih dni, saj sva doma iz povsem različnih koncev Slovenije, pa tudi najini rojstni letnici se preveč ne ujemata in bi bilo absurdno, da bi trdil kaj podobnega. Toda gospod Cunjak si to upa zapisati! Res je tudi, da prof. Peterleta poznam že dobrih enaist let in da nikoli nisva bila sprta,

zato ne bom zanikal, da sem morebiti kdaj rekel, da sva prijatelja. Cunjak piše, da "so minili trije meseci, rokopisa pa od nikoder". Sam dobro ve, da nisem samo jaz, marveč tudi on večkrat interveniral pri predsedniku Peterletu, da bi si vzel čas za dokončanje intervjuja za knjigo, saj sem del intervjuja že opravil in to kljub temu, da si je upal Cunjak zapisati, kako se v treh mesecih s predsednikom sploh nisem srečal (!) Osebnost ali po telefonu sem bil tedensko z njim v stiku in to je Cunjaku prav dobro znano. Prav dobro mu je tudi znano, da sem njega (torej Cunjaka); kakšna zabloda! s predsednikom osebno seznanil 11. septembra 1990 na sedežu Krščanskih demokratov. (Po tem srečanju mi je Cunjak "zaupal", da verjetno Peterle ne ve, da je on Srb). Takrat je fotograf Marko Turk tudi fotografiral gospoda Peterleta in Cunjaka ob njenem pogovoru. To fotografijo je gospod Cunjak 26. novembra 1990 dal objaviti na naslovnici Tribune, ne da bi navedel avtorja fotografije in si je tako fotografijo prilastil. Prav tako Cunjak nič ne piše o tem, kako me je 31. oktobra obiskal in "izrazil željo", naj bi šel na uredništvo Tribune in "nekaj povedal" o knjigi. Temu sem nasprotoval, saj delam profesionalno in se uredništvom ne vsiljujem... Nato je gospod Cunjak "pojasnil", da si je v Tribuni objavil "reklamo" in fotografije plačal. S tem me je seveda dokončno odbil. Ne vem, če si je objavio fotografije in prispevka, ki ga je napisal gospod Simon Bizjak, res plačal. To najbrž vesta samo Cunjak in uredništvo Tribune.

Ob tem je nemogoče razumeti Bizjakovo razburjenje v 1. letošnji številki Tribune. Nikoli nisem mislil, niti namigoval, da bi Cunjak plačal njega (še najmanj s kavico - prav otročje, moram reči) Pa ne da ima tudi gospod Bizjak slabo vest?! Tudi to, da sem Cunjaka imenoval "lopov", je Bizjakov "preblisk".

Je sploh treba še naprej razkrivati Cunjakove laži? Je sploh treba pojasnjevati, da sem se s predsednikom vlade srečeval tudi na njegovih potovanjih; takrat, ko je gospod Cunjak posedal po Ljubljani in sva midva s fotografom "lovila" utrinke iz Peterletovega "delovnika" od Štajerske do Trsta? Mojster Cunjak kljub temu zapiše: "v resnici pa se z njim ni nikoli sestal" in pri tem misli na moje (ne)sestajanje s predsednikom Peterletom. 2. novembra 1990 je gospod Cunjak z ustreznim pompom napovedal, da se "v troje" sestanemo s Peterletom. Do srečanje, ki ga je on organiziral, pa seveda ni prišlo. Zato sem takrat sklenil, da bom rokopis oddal drugemu založniku. To še toliko bolj zato, ker je Cunjak "izrazil željo", naj bi v knjigi s prispevki ne nastopali Slovenci iz zamejstva in zdomstva: dr. Inzko, pisatelj Rebula, prof. Merku itd., marveč bi naj zaprosil za sodelovanje kakega pripadnika drugih narodov v nekdanji Jugoslaviji (O sveti Sava...) Obenem je "izrazil željo", naj bi objavili samo intervju s Peterletom in naj bi izpadla vsa prva polovica knjige, kjer pišem o svojih pogovorih s Peterletovimi starši, sošolci, učitelji, o svojem "videnju" Peterletovih rojstnih krajev itd. Obenem sem se prepričal, da me hoče gospod Cunjak goljufati pri honorarju. Prav tako pa tudi fotografa Turka. Zaradi vsega tega sem se mu lepo zahvalil. Tudi rokopisa mu (k sreči) iz previdnosti nisem izročil (ima ga pa že sedanji založnik). Cunjaku sem izročil le del, ki je namenjen za zavitek ovitka in ga zdaj razglašča za "uvod v knjigo o Peterletu". Laž!

Kljub temu se mu - ne le od srca, ampak od trebušne slinavke navzgor - zahvaljujem, da je pisanje dal objaviti. S tem je "ilustriral" še eno svojo "trditev"; o načinu mojega pisanja pač. Kar zadeva gospoda Blažiča, sem seveda pristal, da on opravi s predsednikom Peterletom del intervjuja, saj bo Peterleta kot strankarski človek (kar jaz nisem) lažje dobil. Vendar je bil Cunjak zaradi nezanesljivosti takrat že "izločen iz igre". To, da gospod Blažič ni demantiral Cunjakovih laži iz lanske 18. številke Tribune pač res ni več moj moralni problem.

Ne vem, kaj misli gospod Cunjak s svojo izjavo, da "živim na nebu. Tam pa ni nikogar." Morda je Tribuna to frazo slabo prevedla iz njegovega jezika - v slovenščini so znane fraze: "živeti v oblakih", "biti v nebesih", neznano pa je "živeti na nebu". Je pa to znano iz jezikov nekaterih južnoslovanskih ljudstev. Tudi iz na začetku omenjenega Cunjakovega pisma v Tribuni, ki ni bilo prevedeno, je zato razvidno, česa je mož v Sloveniji sposoben. Nesmiselno je zato sklicevanje, češ "Cunjak ima stalno bivališče v Ljubljani!" Ko bi gospod Cunjak v Ljubljani prodajal sladoled, bi bilo tako sklicevanje umestno. Tako pa je zelo nevarno! Izdajati v Ljubljani slovenske knjige, pri tem pa ne znati slovensko in kljub temu ocenjevati dela naših avtorjev - to je nevarno! In veliko bolj pomembno od njegovega bivališča! V Ljubljani imajo stalno bivališče že tudi Ukrajinci...

S tem v Tribuni dokončno sklepam debato s Cunjakom. Če si bo na moj račun privoščil samo še eno laž, bova "pogovor" nadaljevala na pristojni instituciji. In nazadnje: Dokler imamo opraviti samo s Cunjakovimi balkanskimi spletkami in lažmi še ni treba biti plat zvona. **Nevarno pa to postaja, ker ministristvo za kulturo takih "dejavnosti" ne onemogoči in ker županstvo ne ukrepa odločneje.** S tem pa ti dve instituciji omogočata, da različni Cunjaki neovirano pljujejo po tej deželi in svinjajo njen jezik. **Ob tem pa je treba biti plat zvona!**

Ob koncu se najiskrenejše opravičujem predsedniku vlade Peterletu, ker sem bil prisiljen po nemarnem omenjati njegovo ime v besedilu take sorte.

In še prav za konec: ker je uredništvo Tribune v kavbojski maniri v letošnji 1. številki objavilo moje avtorsko besedilo brez mojega pristanka (ne morem dolžiti Cunjaka, saj njegovo "poslovanje" poznamo) zahtevam, da za besedilo nakaže ustrezen honorar, sicer ga nameravam izterjati preko sodišča. Honorar naj Tribuna nakaže na žiro račun Slovenske karitas, Poljanska cesta 4 a, Ljubljana.

Št. žiro računa: 50100-620-107 05 1140116-623903.

Na moj naslov pa je treba poslati kopijo plačilnega naloga.

Ivan Koren, Budanje

OBČINA CENTER V STARI LJUBLJANI

Komunistično garnituro za mafijske posle v občini Center so sestavljali: Iskrič, Druškovič, Rozman, Kerševan, Kuhar, Preželj in trio EPP. Demosovo pa; Vcelbar, Slana, Glušičeva, Vidmar, Držanič in trio PPE. Nadaljni komentar ni porteben. Demosovi ljudje, oblast in prostori. Prijateljica Inga Paša je dobila prostor na Starem trgu, nekdanji komunist in zdajšnji demosevec A. Kastelic pa dva stanovanja na Mestnem trgu. V skrajnost so šli tudi Zavod za spomeniško varstvo (gostilna Kolovrat), podobno je tudi v hotelu Slon, kjer je pri vходу butik. V restavraciji se sedaj nič več ne prirejajo Štihovi večeri pač pa Demosovi. Na zadnjem se je govorilo o vrtnarstvu za tistih petnajst rojakov. Gremo dalje, Jasmina Držanič. Bivši predsednik za poslovne prostore občine Center sedaj odpira bife v Grosupljem. Tudi Jaka Rozman je odprl mesnico na Cozovi. Demosova parola pa se glasi: če želiš obogateti, postani predsednik komisije za poslovne prostore. Gremo dalje: J. Držanič. V firmi Snaga so mi povedali, da so v kontejnerjih za smeti (res) iz Avstrije prevažali orožje. Dalje. Albanski alternativci so zelo dobro poslovali, ko pa so prišli do denarja, katerega so dajali reveži na Kosovu, so se razbežali. Sedaj nihče ne ve, kdo bo plačal tiskarni Delo 120.000 din. Ker smo ravno pri tiskarnah, pa še to - bivši direktor Mladinske knjige je sedaj lastnik firme Hago v Nemčiji. V času svojega mandata je prodajal stroje iz firme, katere lastnik je, firma, kjer je bil direktor. Gremo dalje. Tudi tehnični muzej v Bistri slabo deluje. Nedavno je zavrnil sprejetje najstarejšega tiskarskega stroja na Slovenskem (100 let). Sedaj pa je na odpadu. Gremo dalje. Zahvaljujoč Delu plus sta bila suspendirana direktor in sekretar iz gostinskega podjetja Vič, nova direktorica pa se je »oborožila« z dvema odvetnikoma, ki sedaj jesta, pijeta in spita v gostilni Emona (enota G.P.Vič) in seveda čakata na »plusovce«. Podobno bo tudi z direktorjem podjetja Delikatesa. Tako obrambo bi potebovala tudi bivša Kulturna skupnost Slovenije, kjer so delili subvencije firmam, ki so se ustanovile samo zaradi tega denarja, kasneje pa razformirale, ne da bi kaj naredili. Gremo dalje. Podjetje UP Univit je, kot pravijo, najbogatejša firma (Kovljan), ker prodaja vse, kar se ji naroči. Tu je bilo še eno podjetje, specializirano za vojaške šifre. Da se govori o dobri organizaciji, kaže tudi dejstvo, da imajo Fužine dobro rezervo za vsak primer, če se kaj zgodi. Na Fužinah še niso ujeli avtomehanika - Bojan in Milan sta v treh mesecih ukradla 15 avtomobilov). Tudi konzulat Union bo prišel v Guinnessovo knjigo rekordov. Tam se zbirajo Arabci, Črnci, Albanci, Indijanci in ostali, ki bežijo čez mejo. Prej so (za časa komunistov) bežali eden po eden, sedaj pa bežijo v skupinah. Plebiscit je uspel - Slovenija se je odcepila - sedaj lahko govorimo po kitajsko.

Darko Culič, Ljubljana

Izjava glede stanja v K4

Klub K4 je bil po letih borb odprt kot prostor, namenjen t.j. "alter sceni", ki naj bi tu našla svoje zatočišče. Žal pa se je sčasoma spremenil v le še eno od zbirališč vsega naveličanih

ljubljskih teenagerjev, ki pač prinašajo največ denarja z najmanj truda. Alter-scena se je znova morala umakniti v ljubljanska predmestja (KUD F. Prešeren, B 51).

Klub K4 je bil odprt z denarjem, namenjenim interesnim dejavnostim mladih, in vsaj formalno še ni zamenjal lastnika. Zato se tudi čutimo dolžni izraziti mnenje o dogajanjih v prostoru, ki je tudi naš.

Pridružujemo se zahtevam glasbene redakcije Radia Student. Želimo, da Klub K4 zopet postane KLUUB. Prevzeti naj svoje programske usmeritve, ki so trenutno (v kolikor sploh obstajajo) prilagojene finančnemu uspehu najemnikov bifeja. Spremenijo (znižajo) naj cene vstopnic in gostinskih storitev, da bodo lahko K4 zopet obiskovali tisti, katerim je namenjen. Zahtevamo večjo prilagodljivost programskega odbora, preveri naj se struktura zaposlenih.

Zavrtno vsaj v tem primeru kolo zgodovine nazaj.

Iniciativni odbor SDM Ljubljana

Franci Pungerčič

ŠOU v Ljubljani
Kersnikova 4, Ljubljana

Protest ob povišanju davkov in omejenem uvozu tuje literature

Študentska organizacija Univerze v Ljubljani protestira zaradi povišanja davkov na strokovno literaturo, saj to pomeni povišanje stroškov študija, torej še en udarec za študentski žep. Poleg tega nas skrbijo tudi napovedi omejitve uvoza tuje periodike in literature, saj se posledice podobne omejitve uvoza pred nekaj leti poznajo še danes. To, da so se povišali zvezni davki na knjige in nosilce zvoka (analogne, digitalne plošče, kasete), ni nikakršen izgovor v trenutku, ko se Slovenija osamosvaja. Zahtevamo, naj se takoj zniža davke na knjige in nosilce zvoka, saj ti prispevajo k širjenju znanja. To pa tudi na evropskem trgu iz dneva v dan več velja.

ŠOU v Ljubljani
predsednik štud. vlade:

Marko Kušar

V Ljubljani, 13.2.1991

Odprto pismo neki sežanski publicistki

Draga gospa Jolka Milič,

Morda se še spominjate najinega srečanja v Postojni na kolokviju književnih prevajalcev nekeje v septembru 1980. Tega srečanja sem se udeležil s prispevkom o Bartolovem Alamutu v češkem prevodu. Prisotna je bila takrat tudi pesnica Nelly Schuster, ki je svoje predavanje posvetila prevodom v slovensčini nekega češkega pisatelja, ki ga sicer še dandanes kritika pušča v nemar, kakor je dolgo časa prezrla tudi Vladimira Bartola. V priloženem gradivu boste zvedeli o današnji »grenki usodi« pesnice Nelly Schuster...

Šele včeraj, brskajoč v dokumentaciji Dela po mapi z gradivom o Alamutu, sem zvedel za vašo polemiko z ljubljanskim Ganimedom glede

prevoda Alamuta v francoščino, kjer navajate tudi moje ime. (Glej stran 8 KL 2. junija 1988 »Ugovori in pripombe - Kdor soli pamet drugim, na koncu sam ostane brez soli...«) Članek, ki je v neposredni zvezi s poročanjem Crnkoviča s književnega sejma v Parizu (od 14. do 20. aprila 1988), sem verjetno takrat spregledal, preprosto zato, ker takrat nisem bil v Ljubljani. Zdej, ko sem po naključju naletel na imenovani članek, se obračam na vas z naslednjo prošnjo.

Že dolgo je, kar iščem priliko, da se opredelim glede uspeha Alamuta v svetu, ki sem ga sprožil navkljub splošnemu nasprotovanju in nezaupanju v uspeh tega pisatelja, izraženemu v Postojni v daljnem letu 1980. Sprašujem vas, če bi bili pripravljeni posredovati mojo prošnjo vodstvu Društva književnih prevajalcev. Zelel bi, da mi omenjeno vodstvo omogoči na enem prihodnjih sestankov društva predavanje »Pot k francoskemu prevodu Alamuta, od Vincenot-ove verzije do Phoebusove tiskane oblike«. Če mislite, da bi vam bilo mogoče doseči uresničitev te moje želje, mi prosim sporočite. Zelo vam bom hvaležen in se bom takoj lotil priprave.

S hvaležnostjo in spoštovanjem,

Jean-Didier Castagnou
secrétaire général CILT

BOYE V PREŠERNU

Ženska YU- rock atrakcija v Ljubljani

Po treh letih in po drugem samostojnem albumu »78«, ki ga je tako kot prvega uspešno sproduciral legendarni Koja bomo imeli v Ljubljani kmalu ponovno priložnost slišati in videti edini pravi jugoslovanski ženski underground rock unikat - novosadski band BOYE.

Njihov edini ljubljanski in slovenski koncert bo v svoji dvorani 22. februarja ob 21. uri organiziral KUD France Prešeren.

Z izrazito klasičnim rock arsenalom (kitare, bobnji) so se štiri novosadčanke (Vesna, Bilja, Jasna in Tanja) katerim se je kmalu po ustanovitvi leta 1978 priključil še basist, uspešno vključile v izrazito razgibano in močno vojvodinsko rock sceno, z izdajo prvega albuma »Dosta Dosta Dosta« pa so nesporno postale vsesplošno priznan in po svojem glesbenem izrazu spedičen jugo rock band. Nesmiselno bi bilo zanemarjati vlogo Koje kot producenta njihovih plošč. Njegov vpliv je očiten - poskakajoči, enostavni, a učinkoviti funk ritem se več kot uspešno povezuje in prepleta z značilno novosadsko nagnjenostjo k obskurni psihadeliki in post-punk ženskimi vokali.

Zgodba se je nadaljevala z njihovo drugo ploščo »78«, ki je izšla lani, kot prodicent pa se je ponovno podpisal Koja. Plošča je očitno nadaljevanje prve, grupa pa je z njo potrdila svoj svojstveni, lahko prepoznaven sound. Boye so s svojo drugo ploščo ponovno zadele v polno - odziv je bil odličen, tako pri publikih kot pri kritikih - najboljša plošča leta (revija STAV), najboljša grupa leta (TV Beograd)...

In če vas vse to še ni uspelo prepričati, naj odadmo še mnenje, pravzaprav trditve, legendarnega Zelenog zuba - Koje: »Boye so edini in najboljši jugoslovanski ženski rock band!«

Ljubljana, 12.2.1991

TŠ

ZELENI MED OBLASTJO IN POSLANSTVOM

Foto: Tomi Drozg

Dr. Dušan Plut,
predsednik Zelenih Slovenije in član
predsedstva Republike Slovenije

Zadnje čase se je veliko govorilo in pisalo o izstopu zelenih iz vladajoče koalicije. Dr. Dušan Plut, predsednik te stranke, nam je povedal, zakaj bi se to skoraj zgodilo. Predstavil nam je demilitarizirano Slovenijo ter kakšni bodo stroški zanjo. Napovedal pa je tudi mnogo akcij za zdravo in čisto okolje.

TRIBUNA: Zelenim Slovenije mnogi očitajo, da niste realizirali nobene od predvolilnih obljub. Ali je vendarle katera od teh obljub realizirana?

PLUT: Nikakor se ne strinjam s to trditvijo, ker jih je precej realiziranih, zlasti na ekološkem področju in tudi na drugih področjih, veliko pa jih je še ostalo nerealiziranih. Nobenega razloga ni, da ne povem, da smo za marsikatero nerealizirano pobudo krivi tudi sami.

Pomembno je povedati, da praktično ni bilo novih posegov v okolje, odkar smo v vladi. Bistveno se je spremenila sama energetska struktura Slovenije. Do sedaj je bila pod močnim udarom premoga, ki vsebuje veliko žvepla, zato smo v Ljubljani uvozili premog, ki vsebuje bistveno manj žvepla kot naš. Za naslednje leto pripravljamo tudi program za oskrbo z gorivi, ki upošteva, kar pa ni toliko zasluga zelenih, pač pa gospodarstva. Nobenega razloga ni, da bi bili s tem pretirano zadovoljni. Naša napaka je prenegel prehod od konstituiranja stranke do vstopa v vlado. Zato smo izgubili veliko ljudi, ki so bili izvoljeni za poslance oziroma ministre.

TRIBUNA: Do leta 1995 naj bi vlada zaprla JE Krško. Kako jo boste nadomestili in plačali odškodnino Hrvaški? Ali je ta res tako nevarna za življenje ljudi ali je to le zahteva Avstrije? Kam z odpadki in ali ste se v zvezi s tem dogovorili s Hrvaško?

PLUT: To akcijo vodi dr. Leo Šešerko, podpredsednik slovenske vlade. Za nas je pomembno, da je JE uvrščena v vladni program. Ne dvomimo o tem, da JE deluje relativno varno, so pa trije problemi. Prvi je moralno-etični, če ima ta generacija takšen vrednostni sistem, da lahko ustvarja življenjske pogoje za bodoče generacije. Drugi je seizmološki faktor, ki nas skrbi, da ni vse v redu, kar je potrdil dr. Stanko Busser. Nuklearna je namreč zgrajena na potresno aktivnem in nevarnem področju. Tretji problem pa so radioaktivni odpadki. Naša strategija je zasnovana v tem, da izvajamo takšno energetska in proizvodno politiko, da JE ne bomo potrebovali. V naslednjih letih moramo ustvariti takšne gospodarske pogoje, da bomo lahko JE zaprli. Med energetskimi objekti, ki jo lahko nadomestijo, pa so elektrarne na zemeljski plin. S tem, ko se odpira dodatni vir zemeljskega plina iz Alžirije, se ustvarja dvojna mreža oskrbe in ne postavlja noben večji problem postaviti eno ali dve plinski elektrarni po 600 MW ali dvakrat po 300 MW. Najtrši oreh so pogovori s Hrvaško. Kot veste, obstaja posebna mednarodna komisija in s tem, ko Slovenija dobiva status suverene države, se tudi naše kompetence glede zapiranja JE Krško povečujejo. To seveda ne pomeni, da bomo enostransko zaprli nuklearno, pač pa bomo našli s Hrvaško dogovor o zaprtju. Je pa treba jasno in glasno povedati sosodnji Hrvaški, da proizvaja JE tudi jedrske odpadke. S tem stavkom je marsikaj povedano.

TRIBUNA: Vse analize, ki jih je delal UKC Ljubljana, so pokazale, da je zaradi TE Šoštanj veliko obolelih za rakom in mnogo splavov. Vemo pa, da bo kljub čistilnim napravam pepel ostal in je zato TE za zdravje škodljivejša kot

JE. Kako boste rešili ta problem v Trbovljah in Šoštanjju?

PLUT: Ne merim škodljivosti obeh elektrarn z isto tehtnico, ker je pri TE aktivno delovanje, pri JE pa potencialno in dolgoročno delovanje. Ravno danes sem bil seznanjen s podrobnimi raziskavami o zdravstvenem stanju prebivalcev velenjske kotline in ti rezultati so zaskrbljujoči. Glede pepela in nadaljnega obratovanja TEŠ vidim rešitev v tem, da se zgradijo naprave za prežveplovanje in se osvoji takšna tehnologija, da bomo lahko pepel vračali v rudniške rove. To je dodaten strošek, do katerega je treba priti zaradi dveh razlogov: zdravstvenih, pa tudi prostorskih, ker so naše TE v območju utesnenih dolin. S tema dvema oblikama ogroženosti se bo potrebno spoprijeti celovito.

TRIBUNA: Podatki te zime kažejo, da so najbolj ogroženi mesti MB in CE ter nasploh mesta z individualnimi kurišči. Kako rešiti ta problem?

PLUT: Malo bi popravil, ker so tudi zasavska mesta med najbolj prizadetimi. Verjetno ste zasledili, da sem ob tej kritični situaciji sklical vse predsednike občinskih IS, sekretarje in strokovnjake. Ti vidijo rešitev v toplifikaciji, plinifikaciji in selektivni uporabi premoga glede na servnost žvepla. Kot vsepovsod so problem finančna sredstva. V zame sicer spornem osnutku republiškega proračuna so predvidena sredstva za reševanje teh energetsko razvojnih problemov.

TRIBUNA: V kolikem času bi se rešili osvinčenega bencina, zakaj zeleni v skupščini ne sprožite pobude po vzoru Avstrije, da bi se po določenem roku prodajali avtomobili izključno s katalizatorjem?

PLUT: Klub zelenih poslancev je to pobudo že pripravil in bo sprožena v enem izmed naslednjih zasedanjih skupščine. Dobro se zavedamo, da v Evropo 92 ne bomo mogli z našimi vozili in rabo osvinčenega bencina.

TRIBUNA: Zaradi onesnaževanja okolja je pereč tudi problem svinjskih farm. Kako boste rešili ta problem, ne da bi pri tem odpustili delavce?

PLUT: Problem bomo reševali postopoma. Kot veste, se bo razseljevanje živinskih farm pričelo že letos. Kar se tiče zaposlitve, vidimo rešitev v manjših obratih za prirejo živine, ki pa bodo podvrženi strogi ekološki presoji. Postopna razselitev bo imela pozitivne zaposlitvene in ekološke učinke, s tem da bomo vztrajali na proučitvi vseh lokacijskih možnosti in omejitvah. Ne vidimo rešitve v tem, da bi živinske farme štejele več tisoč glav, pač pa, kot je uveljavljeno na zahodu, največ 300 glav.

TRIBUNA: Kam z negorljivimi odpadki in kako je z onesnaževanjem rek?

PLUT: To je poseben problem. Vaše bralce želim opozoriti na to, da pozabljamo na onesnaženost rek v korist zraka. Če se bo ta proces nadaljeval, se bo Slovenija soočila s pomanjkanjem kvalitetne pitne vode. V SL še žal niso zaključene razprave, katera metoda reševanja posebnih odpadkov bi bila najbolj primerna - ali regionalne deponije ali pa glede na evropsko gledano majhno količino teh snovi na bolj centraliziran način. Žal smo to postavili v drug plan in še ni konkretno pripravljenih rešitev, kar vse tiste, ki imajo te odpadke, postavlja v poseben položaj, tako da jih imajo neprimerno shranjene, recimo v skladiščih.

TRIBUNA: Mnogi občinski odbori ZS niso več v koaliciji z Demosom. Tudi v Ljubljani bi se to skoraj zgodilo, ker je Demos Jasmin Držanič očital zlorabo položaja. Govorilo se je tudi, da naj bi sploh zeleni 15. januarja izstopili iz vladne koalicije, kar se ni zgodilo. Ali so za »razbijanje« Demosa krivi neuresničeni programi Zelenih ali pa je vmes kaj drugega?

PLUT: Demos je vladna koalicija zelo različnih strank z zelo različnimi interesi. Mi jemljemo te polemike in spore za normalne. Za izstop bi morali biti zelo težki razlogi, npr. da se Zeleni odpovedujemo sodelovanju v Demosu zaradi bistvenih postavk našega programa. Takšen položaj je bil ob osnutku rep. proračuna, ki je bil ekološki popolnoma nenaklonjen, in na našo zahtevo je bil umaknjen. To se je dogajalo ravno okoli 15. januarja. Glede spora v Ljubljani je bilo naše stališče, da se

ustanovi parlamentarna komisija, ki naj bi ta primer raziskala. Zaradi tega razpad koalicije ne pride v poštev. Še enkrat ponavljam: za ta korak morajo biti izredno utemeljeni razlogi, ki pa si jih v teh trenutkih osamosvajanja Slovenije ne moramo privoščiti, ker bi to vodilo v vladno krizo. Marsikaj nam v Demosu ni všeč, npr. kulturna politika in to tudi jasno in glasno povemo, vendar tudi naši volilci ne bi našli opravičila za ta korak...

Osebnost sem vedno v dilemi, ker je to nenaravno sodelovanje, vendar pa dolgo časa ne bomo imeli takega predsednika IS, ki se je strokovno ukvarjal in tudi po srcu razmišljal zeleno. To je Lojze Peterle, s katerim sva tudi skupaj študirala. Kljub ideološkim razlikam tako primerne partnerja najbrž ne bom več imel. Če se bo to pokazalo kot zgrešena poteza, bo to izkušnja za vse zelene po svetu, da tako ne gre. Moram pa reči, da žal zadnje volitve v Avstriji in Nemčiji kažejo, da tudi nesodelovanje v vladi ne pomeni volilnega uspeha, saj se je delež zelenih v primeravi s prejšnjimi volitvami prepolovil in praktično niso več zastopani v parlamentu. Ta dilema med ekološkim fundamentalizmom (zavračanje sodelovanje v vladi) ter »realnostjo«, kjer skušamo uresničiti čimveč ekoloških ciljev, seveda.

TRIBUNA: Delno ste na naslednje vprašanje že odgovorili. Zahodni zeleni so levičarji, slovenski pa sodelujejo z desnosedinskimi strankami. Se vam ne zdi, da sodite prej v koalicijo z LDS?

PLUT: Najbrž ni nobena skrivnost, da smo se pred volitvami pogovarjali z LDS. Odgovor na to, zakaj do koalicije ni prišlo, je treba iskati na drugi strani. Pri ZS gre za ideološko zelo pisano družčino, od t.i. zelenih levičarjev do vernikov, ki zagovarjajo bolj tesno sodelovanje s SKD. V začetku smo se opredelili, da člani vodstva stranke ne morejo biti predstavniki druge stranke, kar je edina omejitev, ostalih omejitev ni. Prav tako ni diferenciacije in množičnega odhajanja. Zelo se trudim, da bi ljudi ohranil v naši stranki in ne želim razmišljati o delitvi ZS na leve in desne, ker gre za tretjo paradigmo, če jo lahko tako imenujem. Za sodelovanje izbiramo tiste partnerje, ki imajo v tem trenutku bližje ekološke cilje. Kar se tiče sodelovanja v vladni koaliciji, je to svoje neke vrste posebnost. Nastali smo kot opozicija takratni oblasti in vse novonastale stranke so se med seboj povezale. Zato je Demos tako čudna družčina: od demokristjanov, zelenih do socialdemokratov. Bodoči politični zemljevid Slovenije bo verjetno drugačen, kot je sedaj. V tem trenutku še ne razmišljamo, s kom bomo po volitvah sodelovali, pač pa da do volitev skušamo realizirati čimveč ekoloških ciljev. To je za

nas skrajno neprijazen čas, po eni strani se soočamo s krizo, po drugi s ceno osamosvajanja.

TRIBUNA: Samostojna demilitarizirana Slovenija je utopija ob nevarnem dejstvu, da se ni razorožila nobena od naših sosed. Največja nevarnost za tako Slovenijo je do zob oborožena Jugoslavija, predvsem zaradi spora med Srbi in Hrvati. Ali niso mednarodne pogodbe oz. jamstva, s katerimi želijo zagovorniki demilitarizacije zagotoviti nacionalno varnost, nazadnje le kos papirja? Kako pripraviti JLA do umika z našega ozemlja?

PLUT: Proces demilitarizacije povezujem s procesom osamosvajanja in sodim, da bi morali začeti s procesom postopne demilitarizacije, za katero smo se izrekli podpisniki mirovne deklaracije. To pomeni, da bi se v vmesnem obdobju enote policije in TO še skrbele za našo varnost. Mislim, da s tem ne dvigujemo rok od določene vojaške varnosti, ki pa jo postavljamo popolnoma v drug plan. Osebnostno sodim, da je ravno v času nesmiselnosti vojaškega spopada v Zalivu vprašljivo ločevanje med zmago in porazom, da lahko ravno majhna in demokratska Slovenija koraka v proces demilitarizacije in da evropski civilizaciji prispevek na tem področju iz preprostega razloga, ker nima lastne vojske. To je njena prednost. Na vaše namerno provokativno zastavljeno vprašanje bi odgovoril s protivprašanjem: Ali slovenska vojska jamči za varnost Slovenije?

TRIBUNA: Namesto armade bi varnost Slovenije zagotavljali z okrepljeno policijsko dejavnostjo (povečanjem števila policistov). Ali

menite, da bi bil tak način zagotavljanja nacionalne varnosti cenejši, glede na to, da državo stanejo plače za dodatne policiste, njihova oprema, stanovanja, povečana policijska rezerva itd.? Ali ne bi s tako (militarizirano) policijo na hitro prišli v militarizirano policijsko državo?

PLUT: Dileme brez dvoma obstajajo, ali imeti enega ali dva represivna aparata. Če izznamemo ekonomski učinek, potem obeh ni mogoče primerjati. Stroški za JLA so lani znašali nekaj nad 800 milijonov dolarjev, četudi stroške za slovensko vojsko za polovico znižamo, je to še vedno 400 do 450 milijonov dolarjev, glede na to, da je treba vojsko še opremiti, so stroški bistveno večji. S policijo pa bi imeli opravka z maksimalno tisoč novimi delovnimi mesti (tudi do 2000 delovnih mest bi bili stroški bistveno manjši kot za vojsko). Osnovno zagotovilo vseh demilitarizacijskih idej je spoštovanje in ponovna potrditev naših meja. Po mednarodnih zagotovilih bi se ta možnost policijske države predvsem na račun varovanja bistveno zmanjšala.

Odločitev za demilitarizacijo jemljem večplastno z mednarodnimi, republiški in osebno sporočilnimi vrednotami. Preko enega področja izvesti demilitarizacijo, ko vas skrbi, da bomo povečali en aparat na račun drugega, ne bi bila rešitev.

TRIBUNA: Poleg Zalivske vojne sta potencialni žarišči spopadov tudi SZ in YU. Zadnje čase se prav pri nas razmere zaostrojujejo, zlasti odnosi med Srbijo in Hrvaško. Kako komentirate razplet jugoslovanske krize glede na to, da ste se v soboto sestali z Zelenimi iz Srbije, v torek pa na Otočcu s predstavniki Hrvaške. Govori se tudi o hrvaško-slovenski vojaški zvezi. Ali to pomeni, da bomo tudi Slovenci branili Knin?

PLUT: Vprašanje odnosa med Srbijo in Hrvaško je bistveno za razplet jugoslovanske krize. V evropskem okviru je to absurdna situacija, da se ravno v času združevanja Evrope, ko nacionalne države zavestno prenašajo del suverenosti na zvezne institucije, mi vstopamo v obdobje nacionalnih ali celo plemenskih spopadov.

Osebnostno mislim, da je še vedno edina rešitev teh medsebojnih nasprotij možna le z dogovarjanjem. Moram reči, da sem, ko sem bil v Beogradu s prijatelji zelenimi, pri njih opazil »bacil« nacionalizma, ki ga nosimo vsi v sebi. To je skrajno tragična situacija, v kateri se nahajamo. Ni izključena možnost državljanske vojne,

zato upam, da je tistim, ki jo bodo sprožili, jasno, da bo to v Evropi pomenilo popolno izolacijo in nerazumevanje za to.

Republike se morajo čimprej dogovoriti, definirati spore in jih na miren način rešiti.

V kolikor se bo izkazalo, da to ni mogoče, je treba zahtevati mednarodno arbitražo.

Osnova za pogovore je suverenost republik, kajti le te so lahko partner za medsebojne pogovore, ne pa narodi. Če bi šli v to formulo, enostavno zanikamo suverenost republik, kar se že pojavlja na obeh straneh. Tudi na Hrvaškem se jasno in glasno govori, da Hrvatje živijo tudi v zahodni Hercegovini in Vojvodini. Tako bi se znašli v vrtincu medsebojnega spopada.

Da zaključim: izredno žalostno je dejstvo, da ni medsebojnega pretoka informacij v Jugoslaviji. Razpolagamo s črnelimi informacijami in taka slika se še bolj zaostrojuje. Tako ne znamo več prisluhniti drug drugemu. Temelji, ki so nas povezovali, so se izčrpali in če ne bomo našli sodobnega temelja povezovanja - ekonomskih temeljev, ni več možno razmišljati o preživetju Jugoslavije. Osebnostno menim, da bo prišlo do razdružitve, kar ne pomeni, da vseeno ne bi prišlo do določene oblike povezave, ki pa bo bistveno bolj ohlapna, kot je sedaj. Verjetno bo to trgovska ali carinska unija. Upam, da bo do nje prišlo, ker bi vse republike morale imeti interes zanjo, če nimamo v mislih politike, ampak usodo ljudi, ki se bodo srečali s strahotnimi socialnimi in zaposlitvenimi problemi.

Igor Kršinar

Slovenska demokratska zveza - SDZ,

Tone Peršak: »Vprašanje sprejetja nove slovenske ustave je bolj zapleteno kot je videti na prvi pogled. Opozicija očita vladajoči koaliciji, da zavlačuje. Gre pa za nek drug nesporazum. Vsi se strinjamo, da mora biti ustava čim krajša, učinkovita in čim manj »ideološka«. Po drugi strani pa stranke postavljajo pogoje, kaj naj bi bilo v ustavi nujno sprejeto. Te zahteve so si pogosto v nasprotju.

Amandmaji k stari ustavi se sprejemajo zato, ker je obstoječa ustava še vedno vpeta v jugoslovanski ustavni sistem, s čimer je Slovenija postavljena v inferioren položaj. Po drugi strani je to še vedno ustava socialistične države, ki na svoj način obravnava nekatera temeljna vprašanja, kot je pluralizem lastnin, denacionalizacija itn.

Po našem mnenju bi morala nova ustava temeljiti predvsem na poglavju o človekovih pravicah in svoboščinah. Sem spada tudi narodova pravica do samoodločbe. Zavzemamo se za restriktivni pristop k pisanju ustave. V ustavo naj bi zapisali le tisto, kar ščiti državljan pred državo in omogoča avtonomijo gospodarstva in drugih sfer družbenega življenja. Država naj bise vmešala le, kadar bi prišlo do kršitve pravnega reda.«

Zeleni Slovenije - ZS, Peter Jamnikar:

»Zavlačevanje s sprejetjem nove ustave je le navidezno. Ustavna komisija je sedaj razdeljena na skupine, ki preučujejo posamezne sklope nove ustave. Po plebiscitu se bo verjetno sprejetje ustave pospešilo.

Amandmaji na slovensko ustavo so premostitveni. Sprejemajo se zato, da se uveljavlja plebiscitarna odločitev in da izstopi iz pravnega reda SFRJ.

Ekologija mora v novi ustavi dobiti ustrezno mesto tudi v preambuli, če bo obstajala. Uveljavili naj bi mirovni člen, pravico do zdravlja in zdravega življenja in parlamentarne opolnomočence za človekove pravice, varovanja okolja, nadzor nad državno varnostjo in oboroženimi silami, če bodo, ter nadzorovanje osebnih podatkov.«

Socialistična stranka Slovenija - SSS, Darja Lavtižar:

»Teško je reči, da gre za zavlačevanje z ustavo.

USTAVA ZDAJ!?

Kmalu bo minilo leto dni od prvih večstrankarskih poveljnih volitev v Sloveniji, parlament pa še vedno ni sprejel nove ustave. Zdaj se namesto nje sprejemajo zakoni in amandmaji k obstoječi ustavi. Strankarski predstavniki so nam povedali o tem, zakaj se s sprejemanjem nove ustave zavlačuje, odkod potreba po amandmajih in katere naj bi bile po njihovem mnenju temeljne določbe nove slovenske ustave:

Odprtih je še nekaj vprašanj, o katerih morajo biti nasprotujoča se stališča prej razčiščena, ker se ustava sprejema z 2/3 večino. In ker ni še mogoče doseči zadovoljivih rešitev, Demos realizira plebiscitarno odločitev z amandmaji na obstoječo ustavo. Mogoče pa je tudi res, da se vladajoča koalicija boji volitev, ki bi jih morali razpisati posprejetju ustave. V opoziciji moramo zato biti pozorni, ker bi lahko na ta način v parlamentu sprejeli nekaj, kar ne bi bilo dobro za nas.

Kar zadeva novo ustavo, je za nas sporna določba v preambuli o svetosti življenja, kar ima za posledico tudi prepoved abortusa. Predlagali smo, naj bi slovenska zunanja politika temeljila na nevtralnosti, da se v človekove pravice vključijo tudi socialne pravice na osnovi evropske socialne listine in se ohrani pravica do samoupravljanja in informiranosti delavcev v podjetjih. Sporno je tudi poglavje o lokalni samoupravi, ki bi moralo temeljiti na listini Sveta Evrope o lokalni samoupravi. Zavzemamo se za neke vrste regionalizem, dvodomni parlament, reprezentativna pooblastila predsednika republike, vlada pa naj bi izvrševala odločitve skupščine. V doglednem času se zavzemamo za demilitarizacijo Slovenije.«

Stranka demokratske prenovе - SDP, Miran Potrč:

Delo na izdelavi nove slovenske ustave se brez potrebe vleče zaradi neangažiranosti ustavne komisije, strank in ocene vladajoče koalicije, da so nekatere druge naloge trenutno bolj pomembne. Javna razprava je bila končana že pred dvema mesecema, vse stranke vedo, kje so glavne točke vsebine ustave

in delo bi lahko že zdavnaj začeli. V ustavi kot prioritetni nalogi bi morali opredeliti mstojnost in neodvisnost Slovenije, hkrati pa tudi odnose, v katerih bomo v prihodnosti živeli. Sedanja praksa je, da se spreminja obstoječa zakonodaja, za kar je potrebna polovica glasov v skupščini. Zato opozicija nima vpliva, kakršnega bi imela pri sprejemanju nove ustave, kjer je potrebna 2/3 večina.

Obstoječa ustava še vedno govori o družbeni lastnini, stanovanjski pravici, soupravljanju delavcev, lokalni samoupravi itn. Ob spremembi teh določil je treba najti nove vsebine členom ustave, saj ne moremo imeti naenkrat nekaj tisoč stanovalcev na cesti brez strehe nad glavo, niti ne moremo delavcem odvzeti vse njihove pravice. Te temeljne določbe pa ne morejo biti v nasprotju z ustavo. SDP se zavzema za socialno državo, decentralizacijo odločanja, dvodomno ali enodomno skupščino z vplivom regij, uveljavljanje socialno-ekonomskih pravic, demilitarizacijo Slovenije, neodvisnost sodstva, nadzor parlamenta nad vlado in javnosti nad parlamentom.«

Socialdemokratska stranka Slovenije - SDSS:

»Tako dolgo sprejemanje ustave je slovenski problem, ker je toliko strank, katerih stališča je treba uskladiti.

Nova slovenska ustava bo sprejeta šele poleti, zato je treba ta čas nekako premostiti s sprejetjem amandmajev na obstoječo ustavo, ki so sredstvo za osamosvajanje Slovenije.

V naši stranki se zavzemamo za odstranitev določbe o svetosti življenja. Ustava mora biti kratka. Uveljaviti se morajo ekonomske in socialne pravice, lastnini je treba dati socialno

funkcijo, da ne bi prišlo do izkoriščanja delavcev s strani lastnikov, osnovno šolanje najbo brezplačno, izvenzakonska zveza izenačena z zakonsko zvezo, družina naj sama odloča o otrocih, manjšinam je treba omogočiti enakopravnost in jih zaščititi bolje, kot je to določeno z mednarodnimi določbami; tuji bi lahko postali lastniki nepremičnin, ne pa zemljišč. Kar zadeva demilitarizacijo, naša stranka zagovarja tezo, da Slovenija lahko ima vojsko, kar pušča tudi možnost, da je nima.«

Slovenski krščanski demokrati - SKD, Pavle Bratina:

»Za sprejetje ustave je potrebna 2/3 večina, za kar je pomembna uskladitev različnih stališč. Zato ustave tudi do sedaj nismo sprejeli. Stranke uvrščajo vanjo mnoge stvari, ki tjakaj ne spadajo. Ustava mora biti sporazum, grajena na skupnem imenovalcu.

Z amandmaji naj bi rešili nekaj problemov, ki naj bi jih rešila nova ustava, ki še ni izdelana. Gre predvsem za to, da se razveljavi veljavnost jugoslovanske ustave na nekaterih področjih, med drugim tudi na monetarnem področju, kar bi dejansko definiralo Slovenijo kot suvereno in samostojno državo.

Slovenski krščanski demokrati se ne bi želeli spoznati s svojimi predlogi v novi ustavi. Ustava mora zagotavljati kot temeljno dobrino človečanski etos, definirati mora gospodarsko področje in socialno področje. Naša ustava mora biti tudi socialna ustava.«

Slovenska kmečka zveza - SKZ, Marjan Podobnik:

»Da se ustava sprejema tako dolgo, je vzrok v dejstvu, da je za njeno sprejetje potrebna 2/3 večina, kakršne pa nobena skupina v parlamentu nima. Mogoče je bilo nekaj več možnosti v času pred plebiscitom, toda na političnem prizorišču je v celji Jugoslaviji napeto in usklajevanje bo še dolgo trajalo. Ogromno stvari bi bilo treba vreči iz ustave.

Naša stranka se predvsem zavzema, da mora biti zemlja v lasti državljanov Slovenije. Prav tako smo se opredelili za parlamentarni in ne predsedniški sistem.«

Goran Novkovič

CRKAVANJE SRBSKEGA GOSPODARSTVA

Delavci, zaposleni v srbskih podjetjih, ne vedo več, kako bi izrazili protest proti ponižujočim življenjskim pogojem. Ni jim treba prekinjati dela, saj že mesec nič ne delajo. Gladovna stavka tudi ne bi bila učinkovita, saj tudi do sedaj niso jedli ravno vsaki dan. S prihodom pred srbsko skupščino ne morejo ničesar doseči, ker denarja ni niti v skupščini niti banki. Ostane jim še stavka pred direkcijo beograjske loterije, kjer imajo edini denar v Srbiji.

Prav delavci so v največjem številu glasovali za Miloševićeve socialiste, ker so verjeli njihovim obljubam, da bodo deležni blagostanja, kakršnega ni niti v Marxovem komunizmu. Mesec dni po volitvah se je pokazalo, da so srbski socialisti utopisti, delavci pa naivneži, ki jim je ostalo le upanje za novembrsko plačo.

Gradovi v oblakih

Kot mehurčki so se razblinile sanje o srbski Švici, švedskem modelu socializma in plačah v znesku 15 tisoč dinarjev, ki jih je agitiral šef države in partije. Danes, na desetih stopnjah pod ničlo, jih je oblast prezrla, saj se ni hotel z njimi pogovarjati nihče iz vlade ali skupščine. Vzklikajo gesla, ki so brez vsakega ideološkega naboja: "Denarja, denarja! Kruha, kruha!"

Položaj v Srbiji pa je takšen, da je kruh vse bolj nedostopen, saj je nedavna podražitev pošteno stresla družinske proračune. Zaposleni imajo sedaj prav gotovo veliko prostega časa za razmišljanja, saj jih bo, po najbolj optimističnih napovedih, sedemsto tisoč ostalo brez dela. Med trideset in štirideset odstotkov zaposlenih predstavlja tehnološki in ekonomski višek.

V poskusih, da bi zaustavili naraščajoče nezadovoljstvo med delavci in soočeni z napovedjo generalne stavke, so poslanci na hitro sprejeli zakona o prerazdelitvi rezervnih skladov in emisiji obveznic. Z njimi naj bi zbrali neizkoriščena sredstva državljanov. Na temelju pričakovanj o tako pridobljenem denarju bi vlada vzela posojilo, s katerim bi izplačala zagotovljene osebne dohodke, ki jih v Srbiji prejema okrog 120 tisoč ljudi.

V položaju, ko inflacija oživlja in denarja ni niti za zdravilo, bo država verjetno pritisnila na podjetja, ki dobro poslušajo, naj "prostovoljno" kupujejo emitirane obveznice. Kdaj in kako bodo taka podjetja denar dobila nazaj - to samo Bog ve. Toda komunisti ne verjamejo v Boga.

Zakona sta bila, kljub nasprotnemu mnenju opozicije, sprejeta, kar je močno

vplivalo na birokratizirano vodstvo srbskih sindikatov, njegov vodja Tomislav Milenković pa je reden gost beograjskega establishmenta. Odločitev sindikatov, da se generalna stavko prestavi za trideset dni, je delavce presenetila in razočarala.

"Sindikat me je razočaral, saj smo svoje zahteve jasno postavili. Če baza reče nekaj, stavkovni odbor pa počne nekaj drugega, se ve, kdo mora oditi. Saj Tomislavu Milenkoviću, ki ima 25 tisoč dinarjev mesečne plače, niti ni treba zagovarjati pravic nas delavcev, ki prejemo po tri tisoč dinarjev," je resignirano ugotavljal ključavničar Milorad Veljković iz zemunske tovarne. S preložitvijo splošne stavke niso zadovoljni niti sindikalni aktivisti v notranjosti Srbije, ki menijo, da je srbska vlada tudi tokrat spretno zmanipulirala delavce.

Številke, ki ne morejo lagati

Donedavni predsednik srbske vlade Stanko Radmilović, ki je napovedal grandiozen investicijski in razvojni cikel v Srbiji, je v svojem poslednjem nastopu v skupščini resignirano ugotovil, da se iz nič ne da ničesar narediti. Verjetno mu aplavz opozicije, ki je sledil tej njegovi izjavi, ni godil. Republiški minister za finance je to izjavo ilustriral s podatki, ki so zgovorni: 2937 podjetij v Srbiji s 816.227 zaposlenimi nimajo denarja za plače. Na drugi strani pa upokojeanci z Dedinja, ki prejema preko 5 tisoč dinarjev mesečne pokojnine, le-teh niso dobili za pretekli mesec, kar bo dodobra omajalo njihovo zaupanje v Socialistično stranko.

Ocena izgub srbskega gospodarstva v letu 1990 znaša okrog 5 milijard dolarjev, zato bi bilo bolj logično pričakovati, da se bo vlada ukvarjala s sanacijo gospodarstva, bank, družbenih dejavnosti, ne pa z lansiranjem ideoloških floskul o "novem investicijskem ciklusu". Ekonomski komentator Dimitrij Boarov ugotavlja, da bi bilo pametneje, če bi bil "srbski zajam" za prenovo že od začetka "srbski zajam" za reševanje socialno ogroženih. Toda to pred letom ni sodilo k Miloševićevemu triumfalizmu.

V uradnem srbskem tisku o teh težavah ne morete ničesar prebrati, če pa je že kaj, potem so to povsem izkrivljene in marginalizirane informacije. Beograjski televizijski dnevnik se ne razlikuje od severnokorejskih. Govorijo samo o novih delovnih zmagah: o izgrajeni cestni etapi, dolgi tri kilometre, o obratu, ki bo zaposlil 6 novih delavcev...

Opozicija o ekonomiji

Predsednik Srbskega gibanja obnove Vuk Drašković takole ocenjuje razmere v srbskem gospodarstvu: "Odpusti z dela so množični, dolgovi kmetom, krediti študentom in pokojnine upokojencem se ne izplačujejo. V bolnišnicah primanjkuje zdravil. Cene rastejo, življenjski standard vrtoglavo pada, boljševistični Srbiji obračajo hrbet poslovni ljudje in kapital iz celega sveta. Srbiji grozi lakota." Drašković še dodaja, da se razburjeno ljudstvo miri z nacionalnimi razlogi in agitacijo za vojevanje.

Dr. Dragoljub Mićunović, predsednik Demokratske stranke poudarja, da je v nasprotju z obljubami o novem investicijskem valu SPS pripeljala Srbijo do kolapsa. "Očitno je," pravi Mićunović, "da brez korenitih sistemskih sprememb ni mogoče niti us-

taviti vse hitrejši proces razpada srbske ekonomije. Socialisti so vztrajali, da sprememb ne bo, toda do sedaj niso ponudili koncepta za izhod iz krize."

Potem ko se je srbska oblast našla v nezavidljivem položaju, skuša narediti manevar in celotno pozornost prebivalcev usmeriti na dogajanja na Hrvaškem. Mediji dobesedno bombardirajo bralce z zgodbami o genocidnosti Hrvatov, o terorju nad Srbi, bližnji državljanski vojni... Socialistična garnitura usmerja

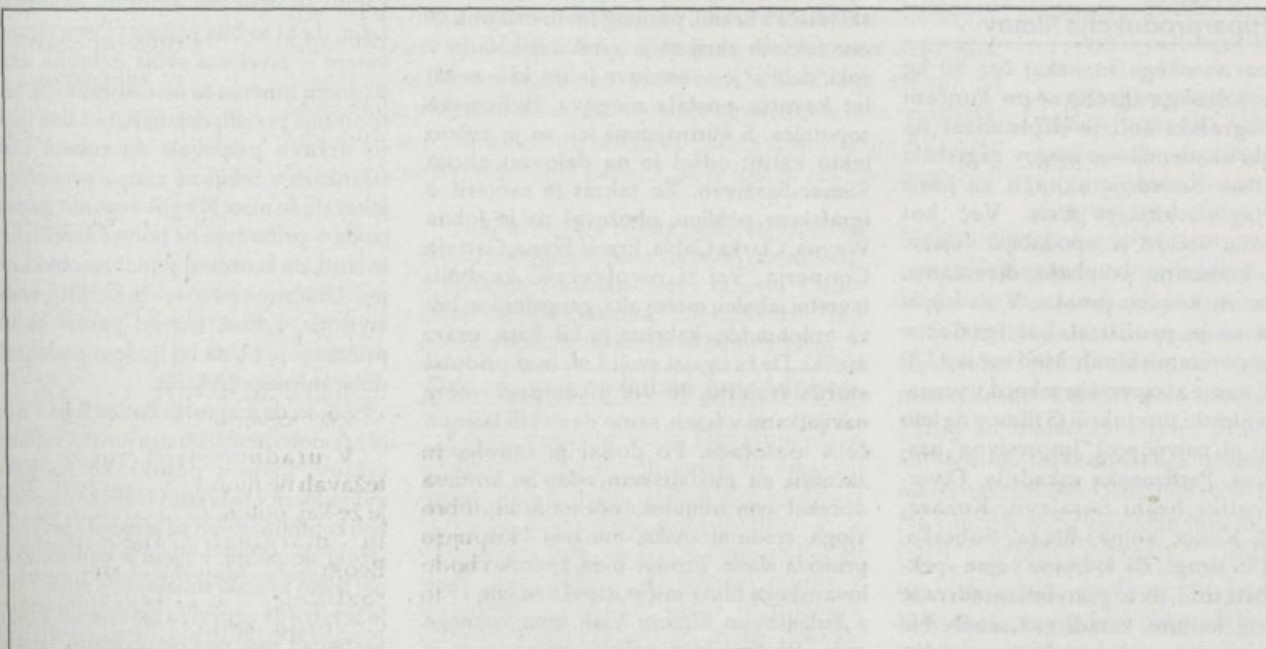
nezadovoljstvo ljudi proti severozahodnim delom Jugoslavije in skuša eksistenčne težave potisniti v ozadje. Vse dokler bo na Hrvaškem napeto, bo imela srbska oblast alibi za lastno nesposobnost. Zatem se bo usmerila na šiptarske teroriste, ki maltretirajo uboge Srbe, ali pa na nevhvaležne Slovence... Če Jugoslavije zmanjka, bo kriva Evropa, ves svet, samo oni ne.

Končajmo z besedami dr. Ivana Vujačića z beograjske ekonomske fakultete, ki je član ekonomske komisije Demokratske stranke: "Celotno zgodbo lahko zreduciramo na dejstvo, da bodo dobri ponovno kaznovani zaradi slabih. Drvimo v egalitarni sindrom, vse plače bodo poenotili. Zdajšnja Socialistična stranka, bivša komunistična, je pravi naslednik kitajskega komunizma."

Aleksandar Čotrić

PROGRAM RADIA ŠTUDENT ZA TA TEDEN

V pravokotnik postavi skodelico kave in iz usedline preberi vse podrobnosti.

BATA ŽIVOTINJA - ČLOVEK ZA SPECIALNE NALOGE

Za politiko in film velja, da sta brez avditorija mrtvi. Poleg te simbolne pa obstaja med njima tudi personalna povezava. Ta je bila posebno izrazita v "zlatih časih" jugoslovanskega filma, saj je imel film takrat politično-socializacijsko vlogo. Bo 58-letna legenda jugoslovanskega filma Velimir Bata Živijinović to tradicijo nadaljeval? Če gre soditi po njegovih prvih nastopih v pluralistični srbski skupščini, je politično kariero začel podobno kot na filmskem platnu: s stransko vlogo, s katero pa se nikakor ne želi sprijazniti.

Iskren do Partije

Največji junak revolucije, ki se je iztekla v filmski produkciji, je postal član ZKJ leta 1957. Zaradi preobremenjenosti na delu se Partiji ni mogel posvetiti toliko, kolikor je sam želel. Menil je, če si član Partije, potem moraš biti v njej "kompletno" ali pa sploh ne. Polovičarjev ni maral. Danes je Bata član mestnega odbora Srbske socialistične stranke in poslanec v republiški skupščini.

Že pred decembrskimi volitvami mu je Miloševićev propagandni aparat namenil specialno nalogo: posnel naj bi film, v katerem bi kot pripovedovalec in hkrati novinar raziskovalec obiskal ljudi na Kosovu. Ljudje naj bi se osebnosti, ki jo poznajo s filmskih platen, potem ko bi se preselila iz fikcije v realnost, povsem odprli. Tako naj bi odkrili pravo resnico o Kosovu. Projekt so iz neznanih razlogov prestavili na boljše čase.

Zanimiva je tudi njegova volilna kampanja. Kmetje in delavci iz rodne Koračice so ga izbrali za kandidata in ga vprašali, za katero stranko želi agitirati. Bata je izrazil željo, da bi to bila Miloševićeva stranka, "s katero je živel vsa svoja delovna leta". Po Batinem mnenju to niso komunisti, ki se jih spominja po zlih dejanjih, niti tisti ljudje, ki so državo pripeljali do roba... Ostalim strankam v Srbiji ne zaupa preveč, pa niti izkazale se niso. Njegov instinkt ga opozarja, da v prihodnje ne bo več živel tako lepo in sluti, da bo moral ponovno obleči uniformo. Uniforme pa sovraži, ker jih je nosil celo življenje. Edino, kar od partije na oblasti pričakuje je to, da bo ljudem podaljšala obdobje mirnega življenja.

Zdi se, da je zgornja Batina želja v nasprotju s podobo neustrašnega junaka vojnih spektaklov, ki je s petokrako na glavi in avtomatom v roki kosil švabske marionete. Še bolj kontradiktoren pa je njegov prvi nastop v srbski skupščini: v njem je namreč zahteval, naj taisto zvezdo umaknejo s srbske zastave. Je že tako, da so prvi za njo umirali, drugi pred njo padali, tretji pa z njo obogateli. Le slednjim ne bo odpuščeno.

Branko Čakarmiš

nosti in pomembnosti za našo kulturo in revolucijo. S filmom Valter brani Sarajevo je bil več kot deset let najbolj popularen igralec na Kitajskem.

Sicer pa je bila življenjska pot Zagorca - kakor ga je ljubkovalno klical pokojni Josip Broz po filmu Breza, v katerem je igral Zagorca - podobna usodi otrok vojne vihre. S starši je iz rojstne Koračice na Kosmaju ob začetku vojne zbežal v Beograd, kjer je obiskoval osnovno šolo. Sošolci so ga zbadali, ker je nosil oblačila starejših sester in lesene opanke, s prijatelji je praznil nemška skladišča s hrano, premogom in drugimi. Z ene takšnih akcij se je vrnil s čokolado v roki; delil jo je s sosedovo Julijo, ki je nekaj let kasneje postala njegova življenjska sopotnica. S štirinajstimi leti se je začelo jeklo kaliti: odšel je na delovno akcijo Šamac-Sarajevo. Že takrat je sanjaril o igralskem poklicu, oboževal pa je Johna Wayna, Clarka Gabla, Errola Flynna, Garryja Cooperja. Vsi ti revolveraši, kavboji, izvrstni jahalci, mečevalci, gangsterji so bili za golobradce, kakršen je bil Bata, pravi maliki. Da bi ugajal svoji Luli in si pridobil status frajerja, je več noči preživel z navijalkami v laseh, samo da so bili lasje na čelu skodrani. Po dokaj neuspešnem začetku na gledališkem odru je končno dočkal svoj trenutek tudi na filmu. Prva vloga, resda stranska, mu leta 1956 še ni prinesla slave. Prodor med zvezde jugoslovanskega filma mu je uspel šele leta 1958 z Bulajičevim filmom Vlak brez voznega reda. Po tem in s poljsko nagrado se je začela bleščeča kariera, s katero je Bata obogatel - vsaj tako pravijo škodoželjni.

Hiperprodukcija filmov

186 cm visokega in nekaj čez 90 kg težkega šolanega igralca - po končani srednji igralski šoli je diplomiral na beograjski akademiji - je njegov zagrebški kolega Rade Šerbedžija označil za Johna Wayna jugoslovanskega filma. Več kot upravičeno: večidel je upodabljal vojake, ilegalce, komisarje, bombaše, diverzante, partizane in končno junake. V zadnjem času pa se je profiliral kot igralec v novokomponiranih filmih. Med več kot 170 vlogami, kar je svojevrsten rekord v jugoslovanski filmski produkciji (5 filmov na leto v karieri), jih največ nosi "impresivne" naslove: Most, Partizanska eskadrila, Diverzanti, Valter brani Sarajevo, Kozara, Bombaš, Konec vojne, Breza, Sutjeska, Neretva in drugi. Za tovrstne vojne spektakle je Bata trdil, da so potrebni zaradi naše umetnosti, kulture, zaradi nas samih. Na drugi strani pa smo se preveč pogovarjali o denarju, ki smo ga porabili za te filme, pravi Bata, manj pa smo se menili o njihovi vred-

BODO MAKEDONIJO POJEDLI

Najbolj zanimive reči so dogajajo v odnosih z Bolgarijo in Grčijo. Vse se je začelo z - zdaj že notorično - izjavo Georgieva, predsednika Nacionalno radikalne stranke, ki je bila izrazito proiraška. Georgiev se je tudi vprašal, če bi Amerika izvedla agresijo v primeru priključitve Makedonije in Južne Srbije Bolgariji, kar je zgodovinska pravica Bolgarov. Ta malce humorna, toda opominjajoča izjava je bila uvertura v bolj resno zadevo. V Bolgariji namreč obstaja Zveza makedonskih društev (VMRO-ZMD), katere cilje je Velika Bolgarija. Ta zveza ne priznava obstoja makedonskega naroda, temveč trdi, so to makedonski Bolgari in je današnja Makedonija samo zahodna bolgarska provinca. VMRO-ZMD nadaljuje tradicijo Vanča Mihajlova, znanega predvojnega razbojnika in vojnega kolaboracionista, ki je s svojimi bandami teroriziral vzhodno Makedonijo. Mihajlov se je med vojno spečal tudi z ustaškim poglavnikom Antejem Pavelićem. VMRO-ZMD Mihajlova slavi kot heroja in v strankarskem časopisu "Makedonija" redno izhajajo teksti o tem "velikanu".

Tudjman paktira z Bolgarijo

Pravo senzacijo je izzvala novica in fotografija o prisrčnem srečanju dr. Franja Tuđmana in predsednika VMRO-ZMD Dimitara Goceva v »Makedoniji«, kar je za makedonsko javnost pomenilo začetek obnavljanja vojne zveze Pavelić-Mihajlov. Zadeva se je še bolj zakomplicirala, ker je mesec dni pred izidom časopisa Tuđmana obiskal Ljupčo Georgievski, predsednik VMRO-DPMNE, sedanji makedonski podpredsednik. Kasneje se je VMRO-DPMNE ogradila od srečanja Tuđman-Gocev, pa tudi iz Zagreba so sprva prihajali demantiji. Kasneje so vseeno pristali na možnost, da se je dr. Tuđman z Gocevim sešel na svoji poti po Ameriki in Kanadi in se je z njim povsem slučajno rokoval. Na drugi strani pa je Gocev izjavil, da obstaja možnost, da je med številnimi kontakti z ljudmi v Ameriki prišlo tudi do srečanja s Tuđmanom.

S O S E D I ?

Kako sta Laurence Eaglberger in Henry Kissinger postala makedonska vohuna

Da je Makedonija vedno imela velike težave s svojimi sosedi in je med njimi imela kaj malo prijateljev, je stara resnica. Dogodki zadnjih mesecev v centru balkanskega prepaha - Makedoniji - pa so vsekakor novost. Kot je znano, makedonske države in naroda ne priznavajao Bolgarija, Grčija in nekatere srbske politične stranke. Zato je Makedonija - tako ko vedno - primorana iskati prijatelje malo dlje: s Turčijo so odnosi vzorni, prav tako s Hrvaško in Slovenijo. Edina izjema med sosedomi je Albanija, ki priznava državnost Makedonije in makedonsko manjšino. Na drugi strani pa Makedonija priznava albansko manjšino v zahodnem delu republike. Morda so se ti odnosi malce skalili ob zadnji izjave vodje Albanske demokratične stranke Salija Berishe, da je njihov cilj združitev vseh Albancev.

Tudi ta razlaga bi bila zadovoljliva, če ne bi pod fotografijo pisalo, da bodo podrobnosti srečanja Tuđman-Gocev objavili v naslednji številki časopisa "Makedonija". Teh nismo dočakali, ostala pa so sumnjičenja.

Grki nič več ne ljubijo Američanov

Letno poročilo State Departmenta o spoštovanju človekovih pravic in pravicah nacionalnih manjšin v Grčiji je v tej državi sprožilo pravi plaz nezadovoljstva. V dokumentu piše, da živi v Grčiji okrog 50 tisoč Makedoncev, ki nimajo pouka v materinem jeziku, ker Grčija ne priznava makedonskega književnega jezika. Poročilo je zagledalo luč sveta prav v tistih dneh, ko je bil grški premier Samaras na obisku v Washingtonu ter so to ocenili kot prvovrstno

provokacijo. Grški tisk je pisal, da poročilo izkrivlja grško zgodovino, je nesprejemljivo in bo grška oblast storila vse, da ga Američani umaknejo. Menijo, da gre za nesrečno napako ameriškega birokrata, ki je obiskal mesto Lerin na severu države, kjer lahko govorite makedonsko in vsakdo vas bo razumel. Vsa stvar se toliko bolj zaplete ob dejstvu, da sta Grčija in ZDA zaveznici, saj imajo slednji na grški tleh vojaška oporišča.

Tudi Turčija je pozdravila ameriško poročilo, saj je v njem omenjena turška manjšina v Grčiji, ki šteje okrog 120 tisoč ljudi. Te pa oblast razglašaja za grške Muslimane. Grška oblast meni, da je takšno poročilo rezultat pritiska projugoslovanskega lobija v amerškem Kongresu, kot tudi vpliva Laurence Eaglbergerja, nekdanjega veleposlanika v Beogradu, sedaj svetovalca v State Departmentu. Grki opozarjajo tudi na Kissingerjevo politično-raziskovalno firmo, ki ima določene pogodbe z Jugoslavijo.

Balkanski lonec se segreva

Čeprav so ti dogodki le malo vzdignili balkansko meglo, se lonec balkanske (kvazi)politike počasi ogreva. Srbi so v tradicionalno dobrih odnosih z Grčijo, tako da že obstaja dogovor med njima, kaj bo z

Makedonijo, če Jugoslavija propade. Bolgari in Grki so tudi v dobrih odnosih, saj so se prvi že davno odrekli narodni manjšini v Grčiji. In povsem upravičeno, saj se slovansko prebivalstvo v Grčiji čuti makedonsko. Odnosi med Srbijo in Bolgarijo so malce zaostreni, prav zaradi afinitete do makedonskega ozemlja. Razmerja med Srbijo in Albanijo pa so že jasna. Na koncu je treba povedati tudi to, da poslanci VMRO-DPMNE nosijo v makedonskem parlamentu bedže, na katerih je zemljevid Velike Makedonije - sestavljen iz Makedonije, dela Bolgarije in polovice Grčije.

Vladimir Petreski

FRONTA ZA SAMOSTOJNO SLOVENIJO

"Naša moč je v ideji"

Začetek Fronte za samostojno Slovenijo, ki se je kasneje preimenovala v Gibanje za samostojno Slovenijo, sega v jesen 1988. Lani junija so se pred volitvami preoblikovali v legalno organizacijo, 29. septembra 1990 pa so po Ustanovnem zboru v Mariboru zaživel kot SAMO-Gibanje za odcepitev Slovenije. Od 4. oktobra so vpisani v register političnih organizacij v Mariboru, v mestni skupščini pa imajo celo svojega predstavnika, poslanca Draga Cartla, ki je ob enem predsednik Izvršnega odbora SAMA.

TRIBUNA: Vaša nekdanj marginalna ideja, da se mora Slovenija odcepiti, je celo pri Božičku prišla do takšne evolucijske stopnje, da se mu kar sline cedijo ob misli na jugoslovansko sedmimo.

CARTL: Že v ilegali smo nenehno ponavljali, da čas dela za nas oziroma za spametovanje in dokončno streznitev Slovencev. Na volitvah je Demos prevzel našo zahtevo, vendar pa, kot vse kaže, zdajšnja vlada še vedno goji sentimentalne iluzije do Jugoslavije. Za nas je sprejemljiva le popolna odcepitev; še tako ohlapna konfederacija bi nas slej ko prej vrnila na trenutno obstoječe stanje. Srbija je bila, je in bo ostala balkanski žandar!

TRIBUNA: Kako gledate na Kučanovo barantanje z Miloševićem za hrbtom Hrvaške in na skupno zahtevo Emila Milana Pintarja in Vuka Draškovića, da se morajo razorožiti vse paravojaške formacije?

CARTL: Že 29. junija lani, ko je ob objavi ponudbe konfederalne pogodbe v Delu izšel nekakšen komentar Petra Jambreka, je bilo jasno, da se določeni krogi slovenske oblasti ne želijo odpovedati 70-letnemu zavezništvu s Srbijo. Jambrek je zapisal, da je Srbija, ki upravlja z JLA, pomemben vojaški zaveznik šibke Slovenije. Tako so nekateri razmišljali že pred vojno, vračanje na Koroščevo politiko, ki je po sporazumu Cvetković-Maček doživela popoln zlom, oziroma je bila Slovenija, takratna Dravska banovina, povsem izločena iz političnega odločanja v državi, pa nas lahko postavi v položaj med mlinska kamna.

Foto: Bojan Tomažič

Drago Cartl, SAMO, Gibanje za odcepitev Slovenije.

Pred nekaj več kot letom dni je v Tribuni izhajal takoimenovani Program za samostojno Slovenijo, njegov avtor, FRONTA ZA SAMOSTOJNO SLOVENIJO, pa je bila še globoko v ilegali. Službe takratnega notranjega ministra Ertla, ki si je umazal roke v procesu proti četverici in si jih skušal umiti z zavarovanjem Slovenije pred srbskim mitingom v Ljubljani, so prisluškovali Tribuninemu telefonu, Jože Smole-Božiček pa je na obtožbe z juga, da slovenska oblast podpira separatistična gibanja, prepričljivo izjavljal: "Tega mi v Sloveniji nimamo!"

Takšno obnašanje je povsem nemoralno. In kdo se bo še vnaprej zanašal na tistega, ki kot srajce v tropskem pragozdu trikrat na dan menjuje svoje zaveznike: zjutraj paktira s Hrvati, popoldne z Avstriji, zvečer pa s Srbi?

Ko sem pred dnevi po telefonu govoril s poslovnim partnerjem, zaposlenim v Službenem listu SFRJ, mi je s svojimi besedami reprezentiral beograjsko javno mnenje: Evo ti na, Kučan došao, da se pokaje!"

TRIBUNA: Kako bomo dosegli neodvisnost? Je mednarodno priznanje dovolj za dosego cilja?

CARTL: Neodvisnost oziroma odcepitev ne bo prišla kar z neba, pa če bomo še tako prosili vse svetnike za pomoč. Tudi samo mednarodno priznanje še ne pomeni popolne neodvisnosti. Če je vlada postavila 30. junij kot zadnji rok za uresničitev volje udeležencev plebiscita in nas že na primer naslednji dan priznajo vse članice OZN vključno s stalnimi članicami varnostnega sveta, cilj še vedno ni dosežen. Med 12. točkami iz memorandumu slovenske vlade je namreč zapisano, naj JLA začne z izpraznjenjem prve tretjine vojašnic šele 31. avgusta.

Po vsej verjetnosti nas bodo najprej priznale manjše evropske države; šele pod splošnim pritiskom mednarodnega javnega mnenja tudi velesile. Drug problem je na primer Vatikan, ki še po 45 letih ni priznal države Izrael, trenutno pa smo priče najkonzervativnejšega pontifikata v zadnjih 200 letih.

Še pred tem pa more Slovenija ratificirati vse ženevske konvencije in dodatne protokole ter dosledno uresničevati nevtralnopolitiko.

Dokler bo v Sloveniji 21.000 vojakov od 185.000 pripadnikov redne sestave JLA (11%), 1100 slovenskih starešin od 76.000 (1,45% - še pred leti jih je bilo 2,8 odstotka, po ključu pa bi jih moralo biti 7,8 odstotka) pa bo razpršenih po vseh koncih Jugoslavije, kar velja tudi za 4000 trenutno uniformiranih slovenskih mladeničev, lahko o popolni neodvisnosti le sanjamo!

TRIBUNA: Kako je z vašo številčnostjo, saj ste s prihodom iz ilegale skorajda omeneli? S katero politično stranko najbolje sodelujete?

CARTL: Imamo približno 150 članov, naša moč pa ni v številčnosti temveč ideji, ki jo zastopamo. Pohvalimo se lahko s tem, da smo nenehno vsaj korak pred ostalimi strankami in vlado, naslednje volitve pa bodo pokazale, koliko radikalni so slovenski volilci po triletnih permanentnih grožnjah z juga. Komunisti pač ostanejo komunisti, z Močnikom pa bomo jedli le močnik!

LIBERALEC S ŠTUDENTSKO DUŠO

Za Romana Jakiča, poslanca Liberalno-demokratske stranke v zboru združenega dela, skupščinska statistika pravi, da je najmlajši poslanec. Kolegi fotografi trdijo, da je med najbolj fotogeničnimi. Volilke pa zatrjujejo (neuradno), da je med lepšimi. Jaka je bil še nedolgo tega študent, danes pa z liberalno-demokratskih barikad bije boj za lepši študentov danes in jutri.

TRIBUNA: Torej si po duši še vedno študent?

JAKIČ: Seveda.

TRIBUNA: Ali danes, ko si poslanec LDS, komuniciraš s študentsko organizacijo oziroma njeno vlado?

JAKIČ: Komunikacija nastaja v tistem trenutku, ko študentska organizacija želi plasirati svoja stališča v skupščino. Ta je bila intenzivna v zvezi z zakonom o dohodnini. S predsednikom študentske vlade Markom Kušarjem se srečujeva na sestankih skupščinskega odbora za mladinska vprašanja, kjer nastopava usklajeno.

TRIBUNA: Sej študentske vlade in parlamenta se ne udeležuješ...

JAKIČ: ...ker mi ne pošiljajo več vabil.

TRIBUNA: Kako se odločaš, če imata o določeni zadevi tvoja stranka in študentska organizacija diametralno nasprotni stališči?

JAKIČ: Odločam se na podlagi interesa študentov, kar je bilo vidno ob zakonu o dohodnini.

TRIBUNA: Lahko našteješ pobude, ki si jih sprožil v svojem mandatu in so v zvezi s študentskim stanom?

JAKIČ: Pobude so v bistvu realizacija predvolilnih obljub. Sprožil sem veliko "drobnih" pobud, najpomembnejša pa je v zvezi s priznavanjem študija kot dela. Zavod za invalidsko in pokojninsko zavarovanje mi je odgovoril, da so nad rešitvijo v mojem predlogu navdušeni. Po tej varianti naj bi študentje oziroma tisti, ki so kadarkoli študirali, imeli možnost v času zaposlitve plačevati dodatne odstotke za zavarovanje in bi s tem "izplačali" čas, ko so študirali. To naj bi jim bilo omogočeno v desetih, petnajstih letih. S tem bi se študij štel v delovno dobo. Od te pobude v bistvu največ pričakujem.

TRIBUNA: Sediš v zboru združenega dela, ki slovi po svoji pridnosti in ekspanzivnosti. Gre to pripisati kakšni posebni in lepi maniri poslanec?

JAKIČ: Mislim, da so poslanci, ki sedijo v ZZZD ljudje, ki - če rečem realsocialistično - raje delajo kot govorijo. Ni jim do

duhamornih razprav in se držijo dogovorov. Če se spomniš zakona o intervenciji v gospodarstvu, s katerim se je odobrilo težki industriji del sredstev: naš zbor je sprejel sklep brez razprave, v DPZ pa so se na to temo pogovarjali o solzah Sonje Lokar. Kar pa zadeva nekih drugih gospodarskih zadev, pride do daljših in strokovno bolj podkovanih diskusij, ki niso toliko spolitizirane kot v DPZ.

TRIBUNA: O delu parlamenta sta se izoblikovali dve oceni. Prva govori o tem, da opozicija namerno upočasnjuje sprejemanje nujnih sistemskih zakonov. Drugi pa trdi, da pozicija preračunljivo blokira delo pri ustavi...

JAKIČ: V bistvu opozicija - govorim lahko le za LDS - nikoli ni imela namere zavlačevati. Pred očmi je vedno imela le to, da se po bližnjicah lažje naredi kakšno napako. In ko napako uzakoniš, jo je zelo težko izkoreniniti. Pri sistemskih zakonih, ki so vitalnega pomena, težim k temu, da bi bili čim bolj liberalni in ne bi za sabo puščali preveč napak. Izkušnja Bundestaga, kjer skrajšanih postopkov za sprejemanje zakonov sploh ne poznajo, je pozitivna. Pri nas pa skorajda ni zakona, ki bi šel po normalnem proceduralnem postopku.

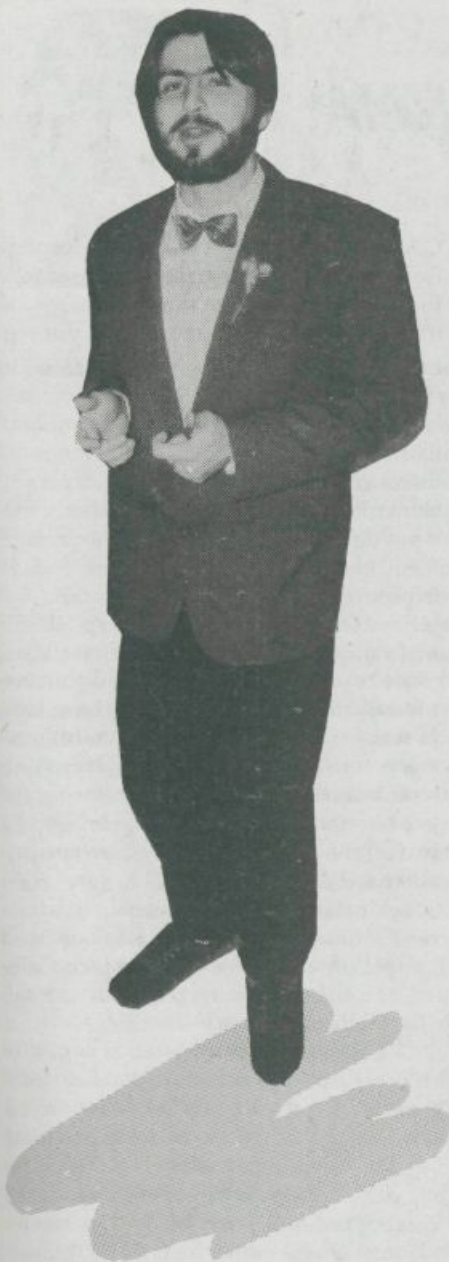
TRIBUNA: Kaj pa glede Ustave?

JAKIČ: V trditvi, da pozicija zavlačuje sprejemanje Ustave, bi lahko našel celo kanček resnice. Menim, da mora do nove Ustave priti čimprej. Šele s tem bi začel funkcionirati pravi politični sistem. Mislim, da pozicija zavlačuje predvsem zaradi skepse do volilcev. Nezaupanje do ljudi se je najbolj pokazalo že pri določitvi plebiscitarnih odstotkov.

TRIBUNA: Govori se, da boš predsednik podmladka LDS...

JAKIČ: Če bom predsednik, bo odločil ustanovni kongres 23. februarja v Ljubljani. Sedaj pa vodim iniciativno skupino za formiranje mladih liberalnih-demokratov.

Branko Čakarmiš

TRIBUNA: Na volitvah si nastopal kot kandidat ljubljanske Univerze - delavcev in študentov - sedaj pa v skupščini nosiš zastavo Liberalno demokratske stranke. Od kod ta preobrat?

JAKIČ: Do preobrata sploh ni prišlo, ker sem bil že prej član ZSMS-Liberalne stranke. Šlo je za to, da sem se kot "samostojni jezdec" priključil LDS in skozi njo zastopal interese študentov. Pa še ideološko mi je najbližja.

TRIBUNA: Potemtakem ljudi, ki so financirali tvojo volilno kampanjo, nisi izneveril?

JAKIČ: Mislim, da nisem, saj so bile vse študentske pobude, ki so prišle v skupščino, z moje strani artikulirane. Skozi vso goro zakonov sva z Dejanom Murkom z mariborske Univerze opozarjala na študentsko problematiko. Tako da do izneverbe ni prišlo.

MATI PADLEGA MINISTRA

Otroci so naše največje bogastvo. Zato jih obdavčimo! Alkohol je družbeno zlo, ki ga je treba ne le tolerirati ampak spodbujati. V deželi, kjer ni nič nemogoče, je mogoče prav to. Narod pijancev in mater samohranilk se ne bo imel več ničesar bati, ko se bo začela rojevati prva tovrstna davkoplačevalska generacija, katere prva beseda v življenju ne bo mama ampak šnops.

Torek, 14.35

Današnje dopoldne mi ni bilo ravno pisano na kožo. Zato sem ga preskočil.

Torek, 14.38

In pristal sem v nekem saloonu, kjer mi je sicer prijazna mimobežnica zlezla v rit do tiste mere, da se mi je zagabila celo najnovjša kasetna... Mislim, da je bil ansambel Lojza Peterleta, nisem pa čisto prepričan, da tisto nabijanje ni bila mogoče celo polka ali nekakšno capudriranje v stilu: lačnim kruha, meni iger. Sicer pa niti ni tako pomembno. Tista kava je bila tako vodena, da sem mi je nehala kolcati.

Torek, 14.53

Potem me je obšla slabost. Na poledenem avtobusnem zaletiču sem se zgrudil. Nasproti mi je namreč pridrsalo nekaj skrajno nečloveškega - Sadam H. So že tukaj, me je prešinilo med tistimi neobstoječimi zvezdami, ki sem jih v prvem trenutku zamenjal za leteče trdnjave. In ko mi je ta vodja Alahovega poslanskega kluba pomagal na noge, mi je bilo jasno, da je CNN Bushevo trobilo. Rekel sem mu thank you, pa me je debelo pogledal. Že sem razmišljal o svoji zadnji želji in obenem besnel, zakaj se ne spomnim niti ene arabske besede. In takrat se je od nekod vzela tornado varianta puščavskega viharja; prikazal se je še en Sadam H., ki se je od prvega razlikoval le v tem, da je imel čez prsi reklamo za peace. No, hudiča, za to vojno se pa res ni bati, dokler so zadaj sponzorji, sem pomislil prvič, takoj za tem sem pomislil drugič: mar ni to svetovna oznaka za mir? In že sem pomislil tretjič: maškare. In potem sem še nekaj časa razmišljal, da je alkohol res družbeno zlo.

Torek, 15.26

Vsi novinarji lažete, je bila ugotovitev neke znanke, ki sem ji v avtobusu odstopil sedež v znak spoštovanja do drugače mislečih. In nato sva obuvala spomine. Tik preden sem izstopil, me kot solidno informiranega občana preseneti z novico, da so se mladi socialdemokrati uprli Pučniku, ker jim ni dovolil, da se za pusta našemijo v prave socialdemokrate. Ko sem jo vprašal, če misli resno, kot iz topa izstrelili, da je v to povsem prepričana, saj je brala v časopisu. Za vsak primer sem ji dal svojo novo telefonsko številko.

Sreda, prepozno

Zvečer me seveda ni poklicala. Mogoče je celo bolje tako. Bolje, pravim, kot to, da bi me čez slabo leto nekdo namesto tata klical šnops.

Bojan Krajnc

ZATON KOMUNIZMA

Marx je še v sredini prejšnjega stoletja verjel, da bodo socialistične revolucije izbruhnile tam, kjer je kapitalizem najbolj razvit, torej na Zahodu. Zgodilo pa se je popolnoma drugače. Revolucionarna vrenja so razdirala periferijo, medtem ko se je na Zahodu izkazalo dejstvo, ki se potrjuje še danes, namreč da je revolucionarna praksa evropskemu Zahodu tuja in v današnjem času v popolnem neskladju z realnostjo razvitih demokracij. Komunizem, ki so ga naplavili valovi revolucij, je z revolucijami spet potonil. Drugače se godi s t.im. evrokommunizmom, ki je nastal na temeljih razvitega kapitalizma in zgradil svojo identiteto znotraj pluralističnih sistemov, ki jim je Marx prerokoval konec že pred stotimi leti. Po krizi politične levice s konca sedemdesetih in začetka osemdesetih let se kaže danes - v času zatona realsocializma in utišane glasnosti - na razpotju tudi združena evropska levica. Toda ta nasprotja se nikakor ne kažejo tako črna kot sovjetska in tako dokončna kot npr. albanska, kjer je prihodnost sploh težko predvideti. Po prelomnem kongresu KPI, na katerem je svoj lastni pogreb doživela sedemdesetletna italijanska partija, se na obzorju kažejo nove alternative za nekatere stare vzorce.

S klasičnimi modeli komunizma je menda konec in ni pomembno ali so jih odplavile revolucije ali so se preobrazili in preimenovali sami. Tudi evrokommunizem je v zatonu, čeprav niso daleč časi, ko je bila pozornost vse političnejavnosti usmerjena na to modno muho sedemdesetih let, ki je postala oznaka za usmeritev cele vrste partij v zahodnih demokracijah, njegov duhovni oče pa je bil pravzaprav nekdanji voditelj italijanskih komunistov Enrico Berlinguer kot del trojice, ki sta jo tvorila še Carillo in Marchais. Zelo redki so bili politični fenomeni, ki jim je bila naklonjena takšna pozornost kot prav evrokommunizmu v začetku sedemdesetih let. Bili pa so tudi nekateri, sicer redki, ki niso nikdar verjeli vanj.

In kaj bi lahko napisala ob koncu italijanske KPI in ne nazadnje ob koncu obdobja, ki je evforično mahalo s srpom in kladivom, da ju je na koncu tako zlahka zamenjalo: da se je o komunizmu ogromno razpravljalo, da je bila velika večina razprav zmotnih in da je tudi nekaj njihovih avtorjev živelo v zmoti. In po vseh letih mojega formalnega izobraževanja se mi zdi skoraj bogokletno zapisati, da se je tudi Marx (kdaj pa kdaj malce) zmotil.

Erika Repovž

MARSOVSKE KRONIKE

Bilo je na Krasu. Golo kot v puščavi, le skale so v razbeljenem soncu tu in tam naredile drobno senco. Še staremu oslu se ni več dalo zbirati redkih travnatih bilk in ucvrl jo je tja, kamor že prej vsi ostali, v okrilje drobne sence.

Ne daleč stran, še na tem koncu zemeljske krogle, je nekega usodnega dne na sončni strani Alp vzniknila vlada v senci. Sonce je slepilo, njeno jedro pa delilo sočne nasvete, plašeč se zemljice razgrete iz senčice hladne.

A ko se je primer vlage v sencih mili Mile Tinpar prvič podal na sonce, so mu slepeči žarki povsem zavrteli misli. Vendar je obrazek kišli le zadržal prešerne poteze, ker pač prvih potov nje ni bilo kar tako brez veze. Za svojega prvega tujega gostitelja si je izbral človeka, ki s svojim odkritim humanizmom osvaja srca širom po Balkanu - Vuka Draškovića.

Kot da bi jih kamenjali in bi jim velikanske skale butale ob sence. »Le kdo si je upal prvi vreči kamen?« so se spraševali, ko so izstopali iz Balkan expresa in jim je naproti s širokokrajnim nasmehom poskočil sam Vuk Drašković, objel v ramenih še širšega milega Mila Tinparja in pokazal ne več ravno bele zobe. Bradata možakarja sta se z roko v roki slikala za spomin - prihodnjim rodovom v opomin.

Zgodovinski trenutek je odnesla beograjska košava (Kdor verjame sanjam, lovi veter.), tajni protokol pa je milemu Milu Tinparju jamčil, da si bo lahko po pripojitvi delov jugoslovanskih republik k Srbiji v Beli krajini postavil zidnico, zemljišče pa bo dobilo eksteritorialen status.

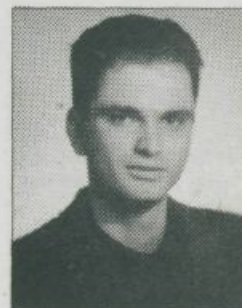
Skupaj sta obelodanila še zgodovinsko resnico, da je Jugoslavija še kako živa in klena tvorba (v naši reki so pomrli že vsi kleni) in da je za njeno nadaljnjo živahnost potrebno ukiniti vse paravojaške formacije. To se je nanašalo seveda na gospodarsko in ne na nacionalno živahnost. Verjetno je milega Mila Tinparja pri tem vodila še pred kakšnim letom zelo aktualna misel - svet se dialektično spreminja in mi z njim, izmed vseh proizvodnih sredstev je največja proizvodna sila sam revolucionarni razred, za zmagoviti svetovni pohod te sile pa je potrebno le: Proletarci vseh dežel, združite se!

Državniškega srečanja ni zmotilo niti neljubo naključje, ko sije mili Mile Tinpar v rahli omotici neprevidno pomazal brado s »slatkim« in je ena od kapelj padla na zloščen čevelj Vuka Draškovića. Ta je vse gladko požrl (mili Mile Tinpar je še prej »slatko«), ker se mu je na beločnicah že odslikaval z nepričakovano lahkoto povečan zemljevid Velike Srbije.

Trije cmokasti poki so zadoneli skupaj s fanfarami, v domačih logih pa so ljudje na skrivaj šepetali: »Brada dorasla, pamet nedozorela!«

Gregor Preac

SLIKA MIHAILA GORBAČOVA

Okrutnost, ki sčasoma skazi človekove poteze, je na posled našla mesto tudi na obrazu lanskega Nobelovega nagrajenca za mir. Žal pa Mihail Gorbačov nima magične slike, ki bi mu kot Dorianu Grayu sledove nečednih dejanj prevzela nase. In prav je tako. Navzdol povešeni kotički ustnic, vse manj jasen pogled ter kljubovalna mimika kažejo, da je sovjetski predsednik vse manj tista osebnost, ki je pred leti svet presenetila s svobodomiselnostjo ter humano politiko. Nova Slika Mihaila Gorbačova je na ogled vsakomur, ki premore televizijski sprejemnik ali kupuje časopise.

Potem, ko sem s popolnoma nedokazljivimi spekulacijami spolitiziral prezidentov obraz, je čas, da postrežem še s kakšnim dejstvom. Če je Gorbačov, kot se sam izmotava, za masaker v Litvi in Letoniji izvedel šele potem, ko se je ta že zgodil, bi moral za dejanji poklicati na odgovornost ministra Jazova in Puga, ali pa se, če mu tega razmerje sil ne dopušča, javno distancirati od akcij obrambnega in policijskega ministrstva. Tega sovjetski predsednik ni storil, temveč je, nasprotno, naredil še korak dlje v zblizjevanju z represivnim aparatom: od 1. februarja v večjih sovjetskih mestih po ulicah stražijo vojaško miličniške patrulje.

Nato so se nepopularna Gorbačovova dejanja kar zvrstila. Najprej je Gruziji zagrozil z intervencijo zveznih enot, če ta ne bo prenehala z represivno politiko v donedavni avtonomni pokrajini Južni Osetiji. Skrb za preganjane kavkaške gorjance pa je bila pri tem drugotnega pomena: pomembnejše je bilo svarilo protisovjetsko razpoloženi gruzijski oblasti, naj se ne oddaljuje od federacije. Naj prepoved litovskega referendumu omenim le mimogrede in poudarim dogodek, ki utegne pomeniti začetek konca "glasnosti": sile Centra, katerim očitno pripada tudi Gorbačov, so pred tednom dni za polovico omejile oddajanje "projelcinovskega" Radia Rusija, narejen pa je črni spis, po katerem bodo kmalu utihnili tudi drugi liberalni mediji, med njimi agencija Interfax in TV oddaja Pogled.

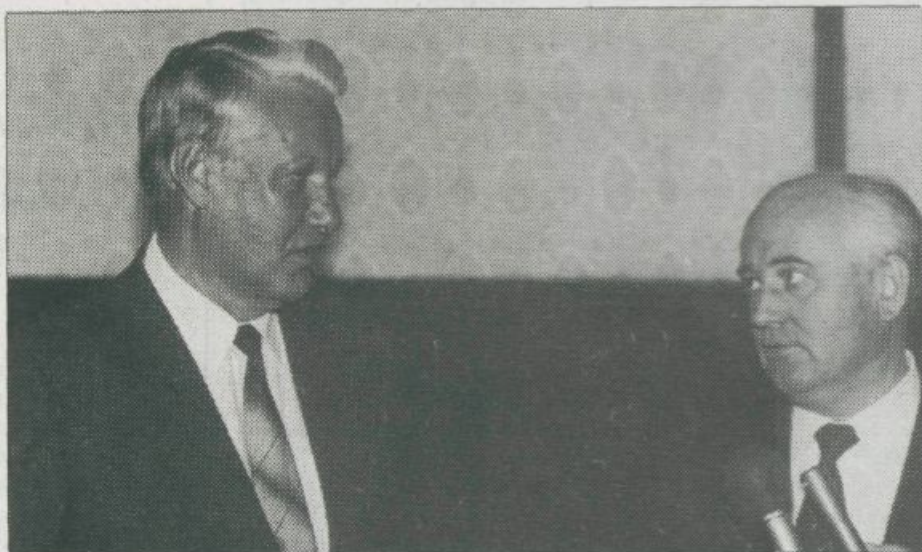
Nedavno se je Gorbačov s sočnim boljševidnim besednjakom lotil republik (Baltiških dežel, Armenije, Gruzije in Azerbejdžana), ki so nasprotovale referendumu o celovitosti Sovjetske zveze, predvidenem za 17. marec. Imenoval jih je militaristične in reakcionarne, za morebitni razpad federacije pa je dejal, da bi to pomenilo "kaos in razpad svetovnega reda".

Vse očitneje postaja, da so Gorbačovove grožnje s "svetovnim neredom" - v kolikor propade njegova politika - navadno izsiljevanje svetovne javnosti za podporo svoji centralistični opciji bodoče ureditve države ter sistematično odpiranje in blatenje druge, prav tako legitimne možnosti rešitve sovjetske krize: osamosvajanju republik ter multilateralne dogovore med njihovimi demokratično izvoljenimi vodstvi. Čas je, da svet ovrže stereotip o Sovjetski zvezi kot o mračni srednjeveški skupnosti, za katero je razsvetljeni absolutizem veliko boljše ureditev kot demokracija, ter prisluhne legitimnim zahtevam različnih političnih struj. To pa se naj zgodi čimprej - preden se sovjetski prezident dokoplje do čarobne slike, ki bo njegove ostre čekane pred svetovno javnostjo spet spremenila v varljiv blag nasmešek.

Matjaž Šuen

JELCINGATE

Tudi Boris Jelcin ve, da je vprašanje »Ali prisluškujejo visokim funkcionarjem v SZ?« podobno tistemu »Ali sneži v Sibiriji?« Zato ni bil prav nič presenečen, ki so v sobi nad njegovim službenim prostorom odkrili prisluškovalne naprave. Juri Gorjakin, vodja varnostne službe v ruskem parlamentu pravi, da so našli podobne naprave tudi v Jelcinovem stanovanju. Zato ne bodo omahovali s povračilnimi ukrepi. Kakšnimi, še ni pripravljen izdati, saj bi s tem postavil še zadnjo možnost, da se zavaruje ruski parlament in predsednik, na kocko. Tisk v SZ po odkritju te aфере ni ostal brez besed. Pompozno so oznanjali »sovjetski Watergate«, v kar pa se afera, tudi po tednu ni, še ni spreobrnila. Morda pa novinarji še niso odkrili, da je prisluškovalne naprave montiral nihče drug kot Gorbačov prek svojih KGB uslužbencev, seveda.

JUGO TV IGRE

Igračkanje z dokumenti vojaške obveščevalne službe in skrivno snemanje ter objave na televiziji hrvaških »terorističnih« ministrov, so dokončno sprli Srbijo in Hrvaško, pravi Michael Meyer, dopisnik Newsweeka iz Zagreba. Ozračje je pregreto in celo najbolj nemogoči strahovi se danes zdijo resnični in uresničljivi. Igre prevar in prikrivanja, zabeljene z govoricami in dezinformacijami, določajo pozicijo obeh republik v pogajanjih o prihodnosti Jugoslavije. Propagandna vojna je popolnoma zastrupla odnose med Zagrebom in Beogradom, pravi Meyer. Jugoslavija se morda res ne bliža državljanski vojni, je pa vsekakor bliže razpadu, kot je bila, preden se je začela neslavna TV vojna. Kdo bo v tej vojni izgubil in kdo dobil, pa je še velika neznanka.

VSE SADAMOVO OROŽJE

Že od začetka vojne v Zalivu je jasno, da Irak ni tako majhen »piece of cake«, kot so si ga sprva predstavljali predvsem Američani, pa tudi ostali zavezniki. Zdi se, da obveščevalne službe niso poznale pravih števil o Sadamovi oborožitvi. V zalivskem kotlu se tali orožje držav vseh celin. Kdo pa je Sadamu priskrbel najučinkovitejše orožje? Pri raketah prednjači Sovjetska Zveza, ki je Iraku prodala celo dva tisoč raket tipa Scud (ali Husein po iraško), prav tako ima tisoč tankov T-72 istega izvora.

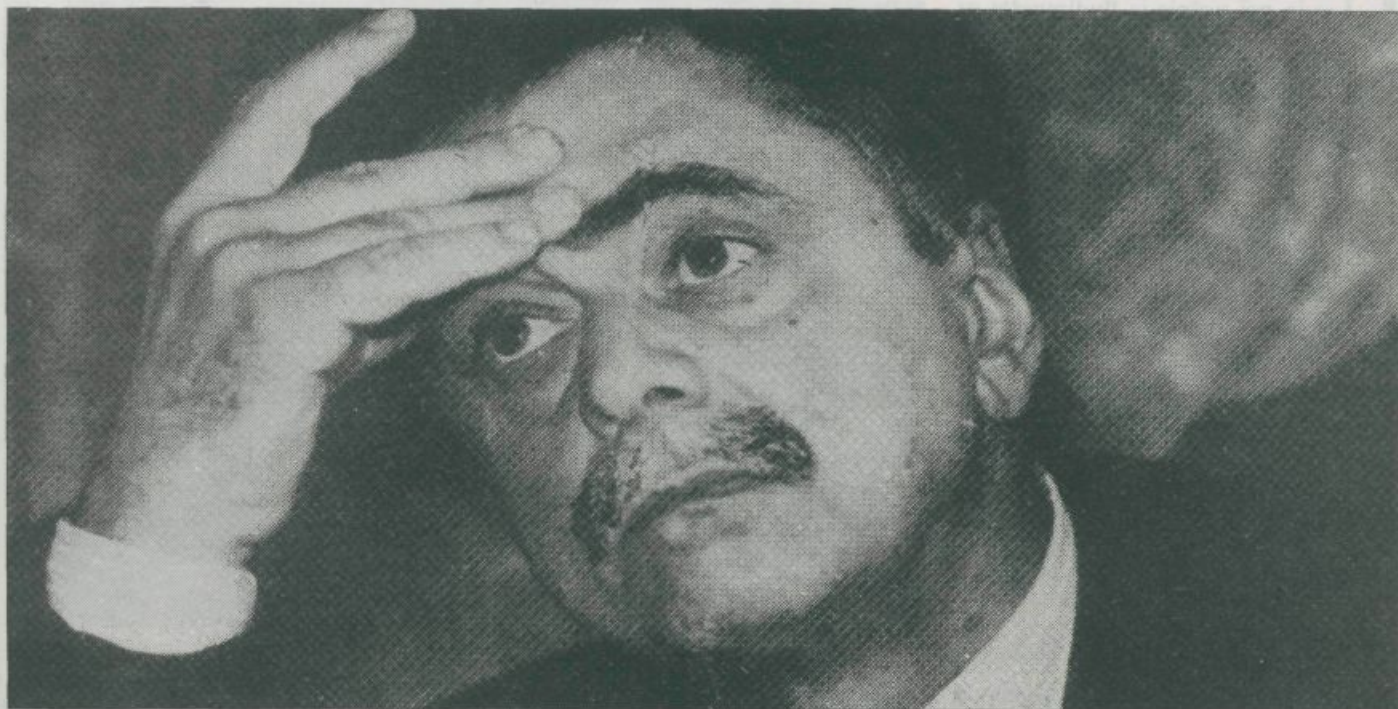
Južna Afrika je prispevala topove, Francija in SZ letala... Najzanimivejši pa je podatek, da je Nemčija prodala Iraku celo 90% vsega iraškega kemičnega orožja, nemški strokovnjaki pa so celo do lanskega novembra opravljali dela na Sadamovem atomskem programu.

NAPAD NA GLAS---

Nove konservativne sile v Kremlju so krenile v napad proti razcvetajoči se medijski svobodi, ki jo Sovjeti uživajo od lanskega avgusta, ko je novi zakon o tisku cenzuro prepovedal. Tako je prejšnji mesec Gorbačov naznanil, da obstaja možnost ponovne vzpostavitve starega režima, ki bi omogočal »večjo objektivnost«. Tej izjavi je sledilo strašno razburjenje v Sovjetski javnosti in protest v novinarskih vrstah. Vendar so svobodomiselnih mediji vrnili udarec. Tako je Neodvisna gazeta na naslovni strani objavila prazno stran s pripisom: »Takšni bodo videti sovjetski časopisi na dan, ko bo znova vzpostavljena politična cenzura.« Med prvimi ukrepi Gorbačova na medijskem področju je preobrazba sveta državne televizije v vladno telo, čeprav je še nejasno, kako bo to vplivalo na politično obarvanost programa.

PO DVAJSETEM KONGRESU KPI

Stvar in ime

Ob zvokih internacionale, ki so spremljali tudi njeno rojstvo pred sedemdesetimi leti, je KPI na svojem 20. kongresu formalno prenehala obstajati. Nadomestila jo je nova stranka Partito democratico della sinistra - Demokratična stranka leve. Po besedah tajnika stranke Occhetto se je s tem dejanjem zaključilo ustanovitveno obdobje, ki se je začelo na lanskem kongresu v Bologni, in začela se je nova faza, ki ima za svoj končni cilj socializem. O tem, kako si socializem predstavlja danes v eni od držav zahodnih demokracij, je znani partijski ideolog in teoretik Georgio Napolitano dejal: »Zgodovina dokazuje, da doslej ni bil še nikjer uresničen socialistični režim, ki bi temeljil na pluralizmu strank, da bi lahko tekmovala med seboj glede izvajanja političnih svoboščin. Toda kljub temu je naš cilj tak sistem. Na Zahodu je to edina pot v socializem.«

V ospredju post-kongresnih razmišljanj, ki so za seboj že pustile mučen, dolgotrajen proces preobrazbe, ugibanj okrog radikalnih sprememb znotraj partije, zgovorno simboliko govorov o novih simbolih, pa se postavlja bistveno vprašanje, kako bo Demokratična stranka leve gravitirala proti centru in ali bo to storila s spajanjem komunističnega s socialističnim in na tej občutljivi meji trčila s socialisti in socialdemokrati. Ali bo zmogla nadomestiti izgubljeni čas za prepozno odcepitev od starih simbolov, ki jih je pred njo povozil že realni socializem?

»Il nome della Cosa«

Z izborom petstoenaštiridesetih članov nacionalnega sveta se je v začetku februarja končal ustanovni kongres italijanske Demokratične stranke leve. Zadnje dejanje v Riminiju je zaključilo dolg proces preobrazbe KPI, v vsem povojnem obdobju druge najmočnejše politične sile v Italiji. Skoraj istočasno so v Rimu na sedežu stranke dvignili na drog novo strankino zastavo s hrastom. Z drugačnim simbolom in imenom stopa stranka v novo desetletje preobrazena in pripravljena, da se postavi ob bok drugim velikim strankam leve v Zahodni Evropi. Po sedemdesetih letih je tako s prizorišča odšla še ena komunistična partija, tokrat iz vrste t.im. evrokomunističnih in se preobrazila v novo grupacijo leve, ki bo v prihodnosti svojo identiteto iskala v tekmovanju s socialisti. Izid kongresa je prinesel tudi prvovrstno presenečenje: Achille Occhetto, edini kandidat za sekretarja stranke ni bil izvoljen, njegova resolucija, ki zaokroža proces prenove KPI, pa je dobila veliko, dvotretjinsko podporo.

Dogajanje je sprožilo novinarsko vprašanje, ali je vzporedno z radikalnimi spremembami v partiji mogoče pričakovati tudi spremembo imena in simbola stranke - med vrsticami bi verjetno lahko prebrali, koliko bo legendarna KPI tvegala in pretrgala z komunistično tradicijo, ki ima v Italiji in tudi širših krogih evrokomunizma svojo težo. Occhetto je že tedaj jasno odgovoril, da je vse mogoče. Po začetnem šoku se je začela neskončna zgodba o »stvari«, novi metafori, skovani iz sekretarjevih besed: »Najprej pride stvar, potem ime«. Stvar je na 20. kongresu dobila svojo vsebino, Partito democratico della sinistra pa je z imenom spremenila tudi svoje simbole. Zarjavelo železnino, ki se je pred njo otesla že Vzhodna Evropa, je v Italiji zamenjal hrast. V tem primeru je simbolika pridobila svoj zgodovinski pomen. Danes se namreč že da slutiti, da preobleka

komunističnih partij v Zahodni Evropi obljublja novo politiko, ki se prilega postindustrijskemu obdobju in da ne gre zgolj za demonstrativno scensko dejanje.

V senci Zalivske vojne

20. kongres italijanskih komunistov, ki je že tako ali tako zamudil dobro leto in pol, da bi bil sploh lahko aktualen medijski dogodek, Occhetto pa vsaj med prvimi, če že ne prvi, se je odvijal v popolni senci Perzijskega zaliva. Kar bi bila še pred petnajstimi meseci glavna tema vseh italijanskih časopisov, je bilo zdaj le poročilo ob koncu strani, izpodrinjeno sprčo pomembnejšega dogodka. Kajti komunizem danes ni več niti nevarnost niti posebno pametna politična alternativa. Še več. Komunizem danes ni več niti novica za prvo stran, tudi če gre za njegovo evro inačico, ki so jo še ne tako dolgo nazaj imeli polna usta vsi pomembnejši analitiki političnega dogajanja v svetu.

Occhetto v medijski performance, ki ga je pripravil petnajst mesecev in želel, da ima vsa obeležja demokratičnega procesa preobrazbe, ni dobil nikakršnih svetovnih razsežnosti, ampak povsem lokalne, soočen z napačnim političnim trenutkom, v katerem nihče ni zainteresiran za notranje politične teme in še manj idejne dileme. Generalni tajnik nove stranke italijanskih komunistov ostaja tako žalostna figura politika, ki se ga drži smola, da dobre poteze vleče v izgubljenem trenutku in na nepravilni način.

Erika Repovž

Uro in pol vožnje iz Budimpešte se med madžarskimi polji nahaja majhna vasica. V Kecelu ima svoje gospodarstvo tudi **Joszef Pinter**, ki se prav tako kot Poljak Robert prevaža z letali. Joszef svojem hangarju skriva celo dve letali in helikopter. V prvem nadstropju svoje hiše pa stoji pred maketo svojega kraljestva in kaže na futuristični stolp: "To bo najvišji stolp na Madžarskem. Segal bo 150 metrov visoko v nebo, v njem pa bosta dve vrteči se restavraciji, hotel s sto sobami in trgovski center."

300 kilometrov zahodno od Varšave, v Poznau, ima **Alexander Gawronik** majhno pisarno. Vendar pa vodilni iz ESSO-a pridejo k njemu, saj je on tisti, ki obvladuje devizni in naftni trg na Poljskem. Za poljski dnevnik je Gawronik izjavil: "Poznam kralja majoneze, kralja plinskih grelcev, jaz pa sem kralj menjalnic."

Medtem ko v vseh vzhodnoevropskih državah napovedujejo najhujše leto, saj se brezposelnostiz dneva v dan večja, pojavlja pa se tudi revščina, je seveda pojav bogatašev pravi škandal. Dosedanji režimi so poznali le malo bogatašev, pa še ti so bili ali pripadniki režima ali preprodajalci, zato ni nič čudnega, če se na bogataše danes gleda kot na vampirje, ki pijejo kri že tako dovolj izčrpanemu narodu. Za to obstajajo tudi drugi razlogi. Med bogataši je namreč ogromno takih, ki so obogateli s pomočjo "vez" še iz časov prejšnjega režima, takih, ki so še nedavno prisegali na komunizem, danes pa so se vrnili k staremu reku, da je denar syeta vladar.

In koliko je sploh bogatašev na vzhodu? To je težko reči. Bivši madžarski podpredsednik, **Peter Medgyessy**, danes predsednik družbe Paribas-Madžarska, pravi, da jih pozna "kar nekaj, ki imajo skorajda milijardo forintov", kar je okoli 23,5 milijonov mark. Nekaj sto je takih, ki so za madžarske razmere zelo bogati, saj imajo več kot sto milijonov forintov, okoli 2,35 milijonov mark.

Dejstvo je, da podatki o bogataših z vzhoda ne obstajajo, zato je njihovo bogastvo treba pač soditi po zunanjih znakih. Primer ameriško podjetje Curtis International je na Poljsko uvozilo bazene. Na njihovo veliko presenečenje so jih Poljaki razgrabili. Drugi primer, da je na vzhodu precej bogatašev, je tržišče umetniških del. V Sofiji so v decembru v hotelu Sheraton organizirali prvo javno dražbo "kitajskih umetnin, katerih cena predstavlja dvajsetletno povprečno plačo". Toda cene v Sofiji v primerjavi s poljskimi niso visoke. V Varšavi stane na primer avtoportret **Jaceka Malczewskega** (1854-1929), čigar dela si še pred dvema letoma kupil za par sto dolarjev, 650

VZHODNJAŠKI BOGATAŠI

Tudi na vzhodu si lahko nekateri privoščijo BMW-je za 100.000 dem. Resda jih je manj kot v Sloveniji (glede na število prebivalcev, seveda), vendar pa so, obstajajo, še več, rastejo kot gobe po dežju. Nekateri izkoriščajo veze še iz starega režima, drugim se je uspelo znajti v novem, nekaterim pa se na vzhodu že od nekdaj lepo godi.

Bogu za hrbtom, tam nekje na Poljskem, nedaleč od češke in slovaške meje, se po zasneženi poti pride v Bielsko-Biala. Vasica je na prvi pogled takšna kot vse druge: nekaj zgradb, avtobusno postajališče, poledenele poti. Malo naprej pa se skriva presenečenje, **Rolls Royce**. Njegov lastnik, gradbenik **Robert Kwasny**, je na svojega Rollsa, enega od treh na Poljskem, zelo ponosen. Seveda pa to ni edino njegovo prevozno sredstvo, saj se brez letala danes nikamor ne pride, zato si ga je Robert seveda kupil.

milijonov zlotov (cca.100.000 dem). To pa je cena, ki je slika, če gre verjeti poznavalcem, ne bi nikoli dosegla pri Sotheby's ali Christie's.

Tudi kazinoji kažejo na bogastvo domačih prebivalcev. Na Poljskem jih je okoli petdeset, na Češkem in Slovaškem tudi nekje toliko, samo v Budimpešti pa jih bodo odprli osem. Mali Las Vegas, bi dejali, gostje pa so v 50% Madžari, tako vsaj pravi Miklos Nagy, generalni direktor madžarskih igralnic. "Ljudje, ki so prej hodili na Dunaj, igrajo sedaj pri nas." Miklos tudi pravi, da se po končani igri ljudje napotijo jest v najbolj "šik" restavracijo, kjer stane obrok približno 90dem.

Bogataši na vzhodu še nimajo svojih četrti, raje ostajajo anonimni, izgubljeni v množici. To je še posebej značilno za Poljsko. V deželi, ki je neizmerno revna in do vratu v dolgovih (več kot 40 milijard dolarjev), je dobro imeti svoje lastno podjetje. V "letih vojne", ko je vsega primanjkovalo, so mali podjetniki lahko neizmerno obogateli. Manj kot leto dni po prihodu Solidarnosti na oblast so mala podjetja začela rasti kot gobe po dežju, tako trdi tehnik "Sukces", ki opisuje uspešne poljske poslovneže in ostale zvezde (npr. filmske). Prav tako se bogataši nočejo razgaliti na Madžarskem, deželi, ki ni tako revna kot Poljska in v kateri je največ podjetij s soudeležbo tujega kapitala. V deželi, kijo na zahodu že kar priključujejo Avstriji ali Nemčiji, so začeli oblikovati listo najuspešnejših podjetij. Vendar pa, kot poudarja eden od madžarskih poslovnežev, še ne morejo oblikovati "TOP 50" bogatašev.

Nemoravno je razglašati svoje uspehe. Gabor Szeles bi lahko bil brez sramu ponosen na svoje uspehe. Že pred padcem železne zavese je osnoval svoje podjetje. Ne bo vam povedal, kolikšno je njegovo ime, vendar pa samo zase govori že njegovo podjetje. Muszertechnika je najpomembnejše privatno podjetje na Madžarskem. Tovarna informacijskega materiala ima 350 zaposlenih in ustvari za preko 100 milijonov mark dohodka letno. Inženir elektrotehnike ima danes 46 let, je član Demokratičnega foruma Madžarske. Leta 1981 sta s prijateljem sta v zakonu našla luknje ...in začela. Ravno ta mesec je Szeles na tečaju za managerje na Harvardu, tečaju, ki ga stane 10000 dolarjev. Na parkirišču njegove tovarne so večinoma parkirani beli Opli, ki jih je Szeles podaril sto petdesetim najzaslužnejšim delavcem.

Drugo vrsto uspešnih poslovnežev predstavlja Jozsef Pinter. Ta je eden tistih, ki so se obogatili na račun starega režima. S pomočjo visokih in ugodnih kreditov si je lahko ustvaril uspešen posel. In kaj je

moral narediti v zameno? Uspešno uveljaviti politiko reformistov, bivših komunistov. Seveda Jozsef trdi, da je vse naredil z lastnimi rokami in s pomočjo svojih delavcev...

Tudi Roman Kwasny je veliko ustvaril z lastnimi rokami. Na začetku je bil električar, potem pa je delal vse, od kokošnjakov do vodovodov. V nekaj mesecih bo njegovo podjetje dokončalo tovarno vodke, katere gradnja je bila pred desetimi leti ustavljena, seveda je bila to tedaj gradnja državne tovarne. Vendar pa Kwasny ne bo nikoli pozabil, da je bil med leti 1971 in 1976 v službi pri milici, saj nekateri mislijo, da si je ravno z vezami iz tedanjih časov ustvaril vse, kar ima sedaj... Prav tako Janusz Goscimski, 17. najbogatejši človek na Poljskem težko razloži, kako to, da je konec 60tih let že imel svojo tovarno in da je ta preživela vse režime.

Alexander Gawronik (star 42 let) je najbogatejši človek na Poljskem. Preden je obogatel, je počel vsemogoče: od vzgojitelja v zaporih, šefa osebja do pisatelja. Leta 1972 je bil funkcionar politične policije, funkcijo je opravljal natanko 25 dni. Leta 1978 je bil odstavljen z mesta direktorja

tovarne, ker je bil vrnil partijsko knjižico. Gawronik je obogatel s preprodajo deviz na črni borzi. Hitro se je znašel, poleg tega pa ima veliko prijateljev, ki so na pomembnih mestih. 14.marca 1989, takoj ko je stopil v veljavo zakon, ki dovoljuje privatno preprodajo deviz v "kantorjih", je Gawronik že odprl svojo preprodajalno. Spomladi leta 1990 je od ESSO-a kupil bencin in ga pravočasno in vsega pripeljal. Tako je postal ESSO-v partner.

Tretja vrsta bogatašev navadne ljudske množice najbolj navdaja z besom. To so tisti, ki so bili blizu ljudem iz starega režima in so z njihovo pomočjo premoženje partije prenesli v privatna podjetja. Ostali poslovneži menijo, da taki, komunistični poslovneži v prihodnje nimajo možnosti. Imajo sicer denar in veze, so pa nesposobni, kar se tiče poslovanja.

V tem praznem prostoru, ki je trenutno na vzhodu, bogataše primerjajo z mafijozo,

tiste, ki se znajdejo, s tatovi in poslovno žilico s prevaro. V Sofiji obtožujejo Vietnamce, ker trgujejo na vse možne načine. Toda dokler bo Vietnamec kupil, razkosal in prodal prašiča, še preden bi Bolgar sploh pomislil na to, ali ga bo prodal, bo trgovanje v Bolgariji donosen posel, sploh pa še ob pomanjkanju, ki so ga Bolgari podedovali še iz starega režima.

V vsej vzhodni Evropi je biti bogat še vedno nekaj nezaslišanega, medtem ko o bogataših v Sovjetski zvezi sploh ne sme biti govora. Ljudje so jezni in ljubosumni na bogatejše. Gezo Kelemena, lastnika ene najbolj uspešnih podjetij v privatnem sektorju na Madžarskem, so sosedje, ko je gradil novo hišo, štirikrat prijavili, ker se jim je hiša zdela prevelika. Miselnost ljudi na vzhodu je še iz konca 19.stoletja, pravi advokat iz Budimpešte. Vedeti bi morali, da bo ob večjem številu podjetij zanje več dela in višje plače.

Toda, ali je to res? Ob tem, da se ljudje nahajajo v položaju, ki je zelo podoben tistemu iz konca 19.stoletja, ni nič čudnega, če imajo tudi tako miselnost. Vzhod se sicer zgleduje po zahodu, toda le tam, kjer mu je všeč. Socialna varnost je na zahodu nekaj povsem normalnega, medtem ko je na vzhodu to že postalo vprašanje denarja. Vzhodnoevropske vlade si ob naraščajoči brezposelnosti in revščini ne znajo pomagati. Ob preveliki vnemi pri reševanju problemov iz preteklosti, pa ne gospodarskih, ampak predvsem ideoloških, jim zmanjkuje časa za odločne poteze na področju gospodarstva. Tako te poteze izvajajo tisti, ki se znajdejo, ti pa seveda ščitijo samo svoje interese in ker se znajdejo, državi odtegnejo tudi tisto, kar bi ji v normalnem sistemu pripadalo. Tako ni denarja za šolstvo, zdravstvo, socialno varstvo in nasploh za državo in njeno upravo tudi po zaslugi iznajdljivih bogatašev. Kam bo to vzhod pripeljalo, vedo napovedati samo najbolj črnogledi, upajmo pa, da se bo naša deželica skozi najbolj črno leto kar najbolje pretokla. Zakon o dohodnini že imamo.

Natalija Gorščak

D A T A L I F E

NAŠ BOG JE EVROPA

Bliža se čas razhoda, novo slovensko državo pa bodo ne glede na njegov sporazumen oz. konflikten razplet čakale velike težave pri uveljavljanju v mednarodni skupnosti. Posameznika bo prav gotovo najbolj prizadelo čakanje na uveljavitev slovenske valute (kar sicer lahko relativiziramo z rezervami deviz v nogavicah in tujih bankah), še bolj kot to pa pizdarija z novimi potnimi listi. Nedvomno bo Slovenijo takoj priznala Avstrija, ker nanjo pač v celoti meji in seveda zaradi gospodarskih interesov (najbrž so prav slovenski varčevalci najbolj prispevali k temu, da je bila največja avstrijska banka in zavarovalnica Österr Länderbank druga na svetu po povečanju dobička na delnico v 1989). Kako pa se na to pripravljajo drugi sosedje, je bolj vprašljivo. Če bo Beograd zganjal »neumnosti«, se utegne zgoditi, da za poletje ali dve lahko rečemo »bajbaj« Evropa in z avanturami po svetu ne bo nič... Če pa se zanesete na razumevaljoča srca evropskih mejnih organov, si priskrbite nov evropski potni list, ki je (žal) še zgolj simbolične narave in namenjen tistim, ki podpirajo evropsko idejo. Prvih tisoč potnih listov so sicer konec januarja že razdelili po Nemčiji, Avstriji in Švici, kjer jih tudi izdelujejo. Vsebina je prevedena v 20 jezikov - ni znano, ali je slovenščina med njimi. Najbrž ne. No, ne glede na to, lahko zadevico naročite na Free European Passport Agency v Zürichu (naslov: FEPA/ALPE, Postfach 6267, 8023 Zürich, Švica), stane pa 50 ECU, torej nekaj več kot 100 mark. Del dobičkov bo šel baje za pomoč vzhodni Evropi in celo tretjemu svetu!...

Medtem pa je peterica članic Evropske skupnosti (Francija, Nemčija, Belgija, Nizozemska in Luksemburg) že sklenila odpraviti kontrolo oseb na mejah (za blago bo treba še kar počakati), kar naj bi stopilo v veljavo čez slabo leto. Ker je Italija prvi potencialni pristopnik k t.i. Schengenskem sporazumu - med drugim se je Rim že povsem približal peterici z uvedbo vstopnih viz za državljane Magreba - obstaja utemeljen sum, da bodo Lahji s priznanjem slovenskih potnih listov zavlačevali (zato sem jih prej izpustil). Ali pa ravno obratno! Politika je zajebana stvar; pojdite v Trst, dokler je še čas, kot pravi slovenski ziheraši - kajti na stanje, kot je bilo pred prvo svetovno vojno, ko so po celi Evropi potovali brez papirjev, z izjemo Rusije, bomo najbrž še dolgo čakali.

EVROPA NI NIČ

Jean Giambelli, glavni sekretar Cuncolte, največje legalne nacionalistične organizacije na Korziki, se zanaša na vzpon nacionalizma »povsod«, podkrepljujoč to z dejstvom propada komunizma v vzhodni Evropi, češ: nič ni večnega, tudi Francozi bodo nekoč morali proč. Napoleonovi potomci razmišljajo precej drugače kot sam Bonaparte, ki se je rodil hitro po tem, ko je Korzika postala del Francije (1769), vendar pa Cuncolta ter FLNC (Narodna fronta za osvoboditev Korzike) po raziskavah nimata plebiscitarne otoških prebivalcev, ki jih je skupaj manj, kot jih ima Ljubljana. Nedavno priznanje avtohtonosti korziškega ljudstva s strani francoske vlade oz. Mitteranda (ki je v preostali Franciji sicer razburilo duhove) odobrava kar 48%

od 250 tisoč prebivalcev, pri čemer je zanimivo, da je v starostni skupini 16-24 takšnih 69%! Na drugi strani se je za neodvisnost izjasnilo le 6%. Kakorkoli že, v današnjem svetu totalnih komunikacij so množice izredno obvladljive - z javnim mnenjem se da brez večjih težav manipulirati: korziški nacionalisti zafrustriranih intelektualcev (novinarji se bodo itak obračali po vetru) in neodvisna Korzika bo na obzorju. Nacionalisti pa orožje že imajo - otok je raj za tihotapce s sovjetskimi, ameriškimi, celo francoskimi puškami in ročnimi bombami - da znajo uporabljati tudi eksplozive, dokazujejo uspešne teroristične akcije... Evropa bo Evropa regij ali pa je ne bo!

VEČ NAS JE, SLABŠE ZA VAS 1

V primerjavi s Korzičani, Slovenci, Litvanci in drugimi miniaturnimi narodi, ki se borijo za samostojnost, se kar neverjetno sliši številka 23 milijonov, kolikor je Kurdov, največjega naroda na svetu brez lastne države, ki so razdeljeni med Iran, Irak in Turčijo. V Ankari najbrž prav zaradi njih oklevajo z vstopom v vojno proti Iraku, čeprav je vodja kurdskih upornikov izrazil željo po sodelovanju v boju proti diabolčni reinkarnaciji Harun-al-Rašida, ki je na

njegove sonarodnjake pridno metal bombe s kemičnimistrupi. Poleg tega je očitno, da totalna cenzura turških medijev ne zadostuje in islamski fundamentalisti kar pridno podtikajo bombe, turška vlada pa se boji, da bi se spopadi utegnili razširiti na severovzhod, kjer še vedno živi precej Armencev - samim kurdskim voditeljem pa verjetno ne verjame in njihova zadnja stališča jemlje bolj kot taktično prilizovanje. Pred invazijo so uporniki na primer razširili govorce, da so spirale in drugi kontracepcijski vložki, ki jih je zastoj delila državna agencija za nadzor rojstev, v resnici naprave za elektronsko nadziranje, kar je imelo za posledico to, da kurdske žene te vložke odstranjujejo, češ da vlada lahko posluša njihove intimne pogovore!

VEČ NAS JE, SLABŠE ZA VAS 2

V Moskvi pa so člani novo ustanovljene »libertarne« (osvoboditvene) stranke pred hotelom Intourist v znamenje protesta zaradi pomanjkanja kontracepcijskih sredstev v SZ spustili v zrak na stotine ameriških kondomov. V deliriju so nato razvili transparent »Ena nuklearna podmornica je enaka pet milijardam kondomov«. Bog pomagaj Rusom in Kurdom!

M.D.

ZADNJIČ SO SE BOJDA STARE MAME ZGRAŽALE OB MOJIH KOMENTARJIH O PROSTITUCIJI MED ŠTUDENTI

Študentje in študentke se seveda ne prostituirajo kar vsepovprek. Takih ni veliko, vendar je slišati o tem, da se nekdo, ki se mu vendarle ponuja boljše življenje kot komu, ki nima nobene izobrazbe, prostituiral, lahko šok. Sploh pa je lahko to šok za nekoga, ki "slabo misli". To pomeni, da nekdo, ki je drugače bolj nepokvarjen kot pokvarjene (če tako definicijo sploh lahko postavimo), ob taki novice pomisli in si reče: "Kdo bi si mislil, da se to dogaja tudi med študenti?" in dalje razmišlja, "Saj jih je verjetno bolj malo." Je šokiran in to ga prisili k razmišljanju, ne domišlja pa si, da so sedaj kar vse študentke "kurbe" in vsi študentje, ...kako se jim že reče? Najbolj črne in perverzne misli obidejo tiste, ki o takih rečeh tudi drugače razmišljajo. Pa se sedaj pogledjte v ogledalo in skušajte ugotoviti, v katero vrsto spadate. Jaz sem vsekakor pri "ta pokvarjenih". To si je pač treba priznati. Manj boli.

HOPLA

ZGRAŽAJO PA SE STARE MAME NE, KO VIDIJO, DA NJIHOVI VNUČKI IN VNUKINJE VSAK DAN BOLJ ŽIVČNI IN NEZADOVOLJNI PRIHAJAJO IZ ŠOL...

Ko je bil gospod Peter Vencelj ustoličen, sem bil prepričan, da smo dobili najboljšega šolskega ministra vseh časov. Minister je namreč, preden je postal minister, same pametne sejal okoli sebe, česar pa za njegove sedanje govorce ne moremo trditi. Tudi delo republiškega sekretarijata za šolstvo ni nič bolj učinkovito od prejšnjega, saj sedanji maturantje še sedaj ne vedo natančno, ali so v programu, ki letos ima zaključni izpit, ali ne. Na Radiu Glas je moral neko jutro dijak popravljati podatke, ki so jih dajali z ministrstva. Je že tako, da piščeta vedo več kot koklje... No, pa se vrnimo k ministru. Razočaral je na celi črti. Predvsem pa nas, ki še prisegamo na ateizem (čeprav zgublamo na celi črti)

v času, ko je brihtna Manca (še vedno ima dobre noge, ki jih je zmeraj znala koristno uporabiti) že sprala izvorni greh s svojega brhkega telesca, ...no, govoril sem o ministru, ki je razočaral na celi črti, naenkrat je namreč povsem spremenil mnenje o šolstvu in v državni vrtec pripeljal cerkvenega. Ko so Francozi konec 18. stol. bili krvavo revolucijo, so ugotovili, da je treba posvetne in cerkvene stvari strogo ločiti, vsaj z vidika države, v življenju se tega tako ne da narediti. Tako so v ustavi zapisali, da je Francija laična, demokratična... država in tega se držijo na vseh nivojih. Francijo predstavljam kot primer, ker imajo tam bojda največ uspeha v izobraževalni politiki. Taka ločitev je dobra za obe strani, saj se ena ne vmešava v delo druge ino obratno. Pri nas pa se dovoli tako mešanje. Naj se raje sprejme zakon, v katerem se bo dovolilo privatne, cerkvene in druge vrste vrtcev, šol in univerz, bo vsaj do konkurence prišlo. Če se je že partija prej mešala v šolstvo, najje sedaj ne zamen-

ja cerkev. Morda pa je brez kakršnegakoli vmešavanja težko voditi šolsko politiko. To je vedel že bivši minister Horvat (bojda Kučanov svak), ki je postal popolnoma nebolgljen, ko je partija dala roke stran od šole.

HOPLA

V PREJŠNJEM ODSTAVKU (upam, da mi ga ne bodo tako zamešali kot zadnjič) SEM OMENIL MANCO KOŠIRJEVO, V TEM PA BOM KOMENTIRAL NJEN ODGOVOR PREDSEDNICI DIJAŠKE ZVEZE ALENKI KUNAVER

(background zadeve: Manca in skupščinski veljaki privedejo otroke v slovenski parlament. Otroci tam uprizorijo predstavo "Igrajmo se skupščino", ki je zelo uspešna, uspešnejša od marsikaterega zasedanja skupščine, saj otroci na koncu preberejo natančno formulirane sklepe. Ob bahanju, kako je taka skupščina uspešna in kako bo treba kmalu sklicati novo, Alenka popizdi in napiše, da je to kršenje pravic otrok.)

Manca kot kakšna mama zviška ošteva Alenčico, ki si je drznila protestirati zaradi zlorabe otrok v otroškem parlamentu, ki ga je skupaj z Manco proizvedla oblast. Alenčica je sicer še mlada in res nadobudna, toda še vedno ve, da otroci nikakor nimajo izdelanih mnenj o ekologiji, saj njeno otroštvo še ni tako daleč za njo, kot je Mancino. Hvalabogu, da je morala najstnica zavpiti v bran otrokom in spomniti na Konvencijo o pravicah otrok, v kateri piše, da se otrok ne sme zlorabljati v politične namene. To, kar so z našimi otroci počeli v skupščini, je bila res zloraba, pa če Mancin otrok o teh zadevah ima izdelano mnenje, ga tisti, ki jih sam poznam, nimajo. Končno pa, pustimo otrokom, da vsaj v času otroštva uživajo v brezskrbni igri, na skrbi še tako prehitro naletijo. Že v prvem razredu, ko jih začnejo ocenjevati, na primer.

Mene še vedno ocenjujejo, zato še nisem odrasel.

Gili, gili in poljupček od

Zoltančka

PROČ Z OROŽJEM!

dr. Peter Novak, predavatelj na Strojni fakulteti

Sreda, 6. februarja

Drugi dan dvodnevne dopusta. Ob pregledu časopisov DELO in DNEVNIK me zmoti telefonski klic urednika TRIBUNE, ki me prosi, da bi napisal dnevnik za naslednji teden. Sprejemem. Berem DELO - v Jugoslaviji vre. Pisma dežujejo iz Beograda, iz Ljubljane. Poglebam se v pismo Peterleta, predsednika vlade, ki jih je poslal Dolu in Bakerju. Med drugim pravi, citiram: »sile, da bi obnovile nekdanjo Jugoslavijo, nedemokratično in komunistično državo, v kateri ni bilo svobodnih narodov ne posameznikov«. Razmišljam, ali je bilo res tako. Poznam tisoče ljudi po

Jugoslaviji in Sloveniji, študentov, inženirjev, znanstvenikov, ki so živeli in delali podobno, kot žive mnogi danes v Ameriki. Niso se čutili ne zatirane ne omejevale. Spomnim se mnenj nekaterih ameriških politikov ob obisku Kardelja pri predsedniku Carterju. Tedaj se ni govorilo o zatiranih narodih v Jugoslaviji.

Naj zgodovinarji povedo svoje, vendar kadar se piše diplomatsko pismo, potem se mora uporabljati tudi diplomatski jezik. Ameriški diplomati preveč dobro poznajo preteklo in sedanje življenje v Jugoslaviji, da bi kar počez sprejeli tako mnenje. Sicer pa ne poznam države na svetu, kjer bi

bili vsi državljani zadovoljni z oblastjo in srečni.

Popoldne pripravljam tekste za posebno edicijo DELA o smotrni porabi energije. »Varstvo okolja in energetika v Sloveniji«, »Izbira ogrevalnih sistemov« in »Opis eksperimentalnega objekta s sezonsko akumulacijo toplote sonca« so naslovi in dopust se spremeni v garaški dan pozno v noč.

Mlajši sin, ki ima počitnice, mi prepisuje tekst na PC za izdajo posebne publikacije ISRAW-OZN »Žene in energija«.

Četrtek, 7. februarja

Zjutraj pregledam novice - B. Mušič poziva tehnično inteligenco Jugoslavije na sodelovanje. Mislim, da ga je potrebno podpreti. Slovenci so za razpustitev JLA. Jaz nisem niti za ustanovitev slovenske vojske. Všeč so mi dvobojezami I. Torkarja, ki jasno opozarja slovensko skupščino na neresnost pri delu. Razmišljam o kritiki J. Strehovca, ki meni, da knjiga B.M.Z., našega prorektorja »Pravo in prav« ni bestseller. Žal. Težko je biti univerzalen, še težje pa je ugoditi razmišljanju povprečnega Slovenca. Na Fakulteti dokončam in pripravim prvi tekst za DELO, pregledam pošto in se dogovorim za delo v laboratoriju. Popoldne pišem. Zvečer je proslava, podelitev Prešernovih nagrad. Dobil sem vabilo za dve osebi. Z ženo skoraj zamudiva; kot po navadi sem krivec jaz. Proslava me je razočarala. Dvorana nezasedena. Uvodničar, gospod Capuder, naš kolega z Univerze, je bruhal ogenj in dim, istočasno pa opozarjal na etiko in dostojanstvo. Ne razumem. Težko mi je pri srcu. Ne zaradi demokratičnih sprememb, katerih podbudnik sem bil (tudi pri ustanavljanju SDZ), temveč zaradi tega, ker nekateri ne razumejo, da dobro uspeva le tista civilizacija, ki gradi na dosežkih preteklosti, ne pa tista, ki ob vsaki spremembi ruši vse, kar so predhodniki zgradili. Gospod minister je rekel: »Štirideset let totalitarne misli, ki je« itd. ali je bila prisotna res samo totalitarna misel? Vem, kakšna je bila Slovenija po osvoboditvi in kakšna je danes. Vem, da je bilo pred vojno pol Celja in Maribora v nemški lasti. Sedaj je to slovenska last. Vem,

da je bila do predlanskega leta nezaposlenost med najnižjimi v Evropi - in to 45 let. Nismo živeli bogato, toda imeli smo delo. Samo tisti lahko to ceni, ki ve kaj pomeni iskati delo. Ko razmišljam o propadu »vzhodnega sistema obvladovanja ljudi in duš«, kot pravi gospod minister, sem se spomnil januarskega obiska v ZDA in njihovih TV oddaj o zalivski vojni. Vseh devet ali več postaj v New Yorku je trobilo v en rog o pravičnosti vojne. Toda ko so se pojavile prve novinarske kritike o načinu vodenja te vojne, čes, naša naloga je osvoboditi Kuvajt, ne pa porušiti Irak, je prišel prvi val ogorčenja iz Bele hiše. Opozarjali so na nacionalno zavest itd. Tudi kritike in zahteve veteranov vietnamske vojne, ki nimajo denarja za bolnice in domove, da bi z enodnevnim stroškom za vojno v Zalivu lahko dolgoročno rešili svoje probleme, so bile sprejete kot antipatriotske. Da, skrbniki duš so, ne glede na sistem, ki je na oblasti, povsod enaki. Celotne metode so si podobne. Ni mi pa čisto jasno, kaj je gospod minister mislil s primerom Črtomiru, rekoč: poraz je zmaga. Ali to pomeni, da je poraz enih po vojni v bistu njihova zmaga danes, ali da je poraz socialistične ideje na vzhodu in severni Jugoslaviji pravzaprav zmaga te ideje v bodoče! Strinjam se z govornikom, da življenje ni nikoli prosto zmote - kdor dela, dela tudi napake. Zato pozabimo na ta dogodek, saj nam ne bo niti izboljšal niti poslabšal življenja. Kakšno novo zdravo pa bo v slovensko kulturo le prinesel.

Ko se pogovarjamo po proslavi z Minatijem, Smoletom, Šinkovcem, Urošem Lajovicem, smo si vsi enotni: Slovenci moramo sodelovati, pozabiti na preteklost in skrbeti za prihodnost. Skrbi, kaj bo z nadaljnim propadanjem gospodarstva, o neuspešnih potezah vlade pri uveljavljanju suverenosti itd. so povsod prisotne. Takšne proslave so lahko trenutek zblíževanja, lahko pa tudi razdvajajo. Domov grem z občutkom, da nas proslava ni združevala.

Petek, 8. februarja

Dan, napolnjen do večera. Zjutraj sem dogovorjen s televizijsko ekipo za snemanje dvominutnega prispevka o energetskem svetovanju v Sloveniji. To opravimo do pol desete ure. Nato je podelitev Prešernovih

nagrad za študente Fakultete za strojništvo. Prvič nagrajujemo tudi najboljše študente iz vsakega letnika. Nagrade so v obliki priznanj in denarja.

Ob 12.00 je proslava in podelitve nagrad na Univerzi. Prorektor Zupančič v svojem harwardskem oblačilu svečano pove študentom - nagrajencem, če doma ne boste mogli delati, pojdite ven in se nato vrnite. Prav je tako. Samo skrbi ne, kako zagotoviti vrnitev in primeren sprejem. Iz preteklosti vem, da to ni preprosto. S tajnico Univerze se pogovarjava, kako je z novim zakonom. Osnutek je že pripravljen. Članice Univerze še niso dale soglasja na statutarne spremembe. Mislim, da to ni resno.

Popoldne pišem tekste za Delo. Zvečer pregledujem študijo o energetski oskrbi Celja, ki so mi jo prinesli dopoldne v oceno.

Sobota, 9. februarja

Dopoldne opravimo nakupe v mestu. Popoldne se pripravim na predavanja. V ponedeljek se prične pouk.

Nedelja, 10. februarja

Vreme je slabo. Dopoldne prelistam novo Obrambo. Zelo lepa revija. Le kje sta dobila Janša in Bavčar denar za tisk v teh hudih časih?

Popoldne grem na fakulteto urejat kabinet in pripravim prosojnice za predavanja v naslednjem tednu.

Ponedeljek, 11. februarja

Predavam tri ure. Nato opravim razgovore z Gorenjem-Servisom. Prošijo za pomoč. Novi zakon o davkih je brez izjem. Obdavčeni so vsi aparati za uporabo obnovljivih virov in to kar za 33,5 odstotka. Vlaganja se baje odštejejo od dohodnine. Moram preveriti. To je pesek v očeh vsem naporom za zmanjšanje porabe goriv in onesnaževanja zraka. Kaj delajo zeleni v parlamentu? Po včerajšnji oddaji na TV dnevniku zvonijo telefoni. Vrsta strokovnjakov pozdravlja pobudo in je pripravljena sodelovati. Upam na uspeh akcije.

Torek, 12. februarja

Predavam od 7. do 10. ure. Nato imam zelo prijeten razgovor s prof. Marentič-Požarnikovo o problematiki pedagoške didaktike na Univerzi. Dogovoriva se, da bo dala pobudo o ustanovitvi posebnega usklajevalnega odbora pri ZPS Univerze za področje pedagoških didaktik. To je izjemno pomembno področje, tako za vzgojo bodočih učiteljev in profesorjev na srednjih kakor tudi na visokih šolah. Preveč je profesorjev, ki imajo ogromno znanja in ga ne znajo zanimivo predati študentom. Mislim, da smo prav ravnali, ko smo v merila za izvolitve vnesli obvezo o takšni izobrazbi za vse pedagoške delavce na Univerzi.

Po razgovoru se vrnem v predavalnico. V petek imamo izpit. Postari navadi imamo pred izpitom ponavljanje. Študentje sprašujejo, kar jim iz snovi ni jasno, jaz odgovarjam. To traja tja do 12. ure, ko odhitim podpisat Deklaracijo za mir. Po podpisu odhitim na Republiški sekretariat za energetiko, da se dogovorim o materialu, ki ga potrebujemo za sejo Odbora za energetiko SAZU, ki bo 14. 2. Za trenutek se vidiva s sekretarjem in izmenjava nekaj misli. Ob 16. uri sem že na kosilu doma.

Prvo popoldne, ki je prosto. Zvečer urejam zapise in misli za dnevnik Tribune. Toda ko po TV dnevniku prelistam še Dnevnik (Ljubljanski), me zmrazi. Nov proračun Slovenije 73,8 milijard vsebuje kar 7,7 milijard za vojsko

in policijo. To je več kot 10 % celotnega proračuna (za slovensko vojsko 2,6, za JLA 2,9 in za policijo 2,2). To je nemogoče. Ali res velja Capudrova teza, da smo v vojni? Upam, da bodo parlament, DEMOS, opozicija, predvsem pa zeleni vendar spremenili te appetite. Ne razumem demokratov Janšo in Bavčarja! Kaj si vendar predstavljata. Da denar pobiramo na cesti? Industrija je na psu, obrtniki komaj se kaj delajo, izvoz pada, deviz ni, ona dva pa s proračunom navzgor. Resno predlagam, da se sredstva za policijo in TO znižajo na višino 2,5 - 3 milijarde, za JLA pa v odvisnosti od pogovorov o razdružitvi - plača le delež. Ostali denar naj ostane v industriji ali pa se preusmeri v razvojne naložbe.

na vojna, to je vojna za energijo na planetu Zemlja resnično pričela. Spomnim se drobne knjižice Lionela Taocoen-a iz leta 1978 z naslovom Vojna za energijo se je začela. Da, prav je imel. Vojna za Kuwait ni vojna za demokracijo v svetu, to je vojna za kontrolo naftnega trga, ki jo vodi veliki kapital. Ubogi ljudje in vojaki na obeh straneh. Saj ne vedo, zakaj žrtvujejo svoja življenja. Le kje je svetost življenja, o kateri govori Hribar - ob tej nesmiselni vojni še nisem slišal za njegov protest. Ob tem mi pride na misel še poročanje o ekološki katastrofi, ki jo je povzročil Irak z izpuščanjem nafte v morje. Kakšen cinizem, obsoditi le eno stran. Kaj pa ekološki vpliv bombardiranja? Saj plini pri eksplozijah niso le vodna para in CO₂! Kakšne škodljive učinkine imajo eksplozije na ekosistem, ne ve še nihče. Kako nesmiselne so vojne! Zato proč z orožjem.

Ob 12. uri smo se dogovorili s predstavniki EIMV za sodelovanje pri izdelavi energetske študije Ljubljane. Ob 13. uri sem imel razgovor z ing. Nučičem, ki je prišel po podporo za nadaljevanje gradnje hidroelektrarn na Savi. Dogovorila sva se za nekaj skupnih akcij, saj gre za uporabo obnovljivih virov energije.

Ob 14. uri me je obiskal g. Premrl, ki uvaja proizvodnjo novih okenskih žaluzij, vgrajenih v izolacijska stekla. Dogovorili smo se za sodelovanje, saj smo v našem laboratoriju razvili poseben tip žaluzij za sočasno uporabo kot sprejemniki oziroma reflektorji sončnega sevanja.

Popoldne sem pripravljala tekst za pričujoči dnevnik in večer zaključil z večerjo v gostišču namenjeno hčerki za rojstni dan.

Na koncu, po vrnitvi domov, pa me je pritegnil na TV Zagreb intervju s črnogorskim literatom Jevremom Brkovičem. Tako jasna in tako protisrbska stališča še nisem slišal iz ust Črnogorca. Bilo bi vredno njegove misli objaviti, saj kažejo na to, da Jugoslavija v celoti le ni Balkan. Tudi druge živijo kulturni ljudje, s katerimi bi lahko Slovenci živeli v slogi in miru, vendar vsak za svoj račun. Ob polnoči sem bil že v postelji. In tako iz tedna v teden.

Uredništvu hvala za povabilo, vsem bralcem - študentom pa obilo uspeha pri študiju.

Sreda, 13. februarja

Trinajst - nesrečna številka. Tudi danes predavam - namesto vaj. Cel dopoldne. Podajam uvod v predmet Varstvo okolja in obnovljivi viri energije. Razpravljamo s študenti o zalivski vojni, problemu energetske oskrbe nerazvitega sveta in vlogi obnovljivih virov. Razmišljamo o čistih tehnologijah, novem svetovnem energetskem sistemu, ki smo si ga zamislili na fakulteti. Ugotovim, da se je tretja svetov-

Če kdo ve, zakaj se je nehal kazenski pregon zoper Bojana Korsiko, nekdanjega glavnega urednika ČKZ, naj to javi na Tribuno. Insinuiraj, da je za to poskrbel Igor B., tedaj odgovorni urednik ČKZ, z izsiljevanjem ... zaradi sodelovanja s SDV, ne bomo imeli resno, ker vemo, da so izmišljene. Vika se čoha po glavi in še zmeraj ne dojema...

TRIBUNA FOTOLABOR

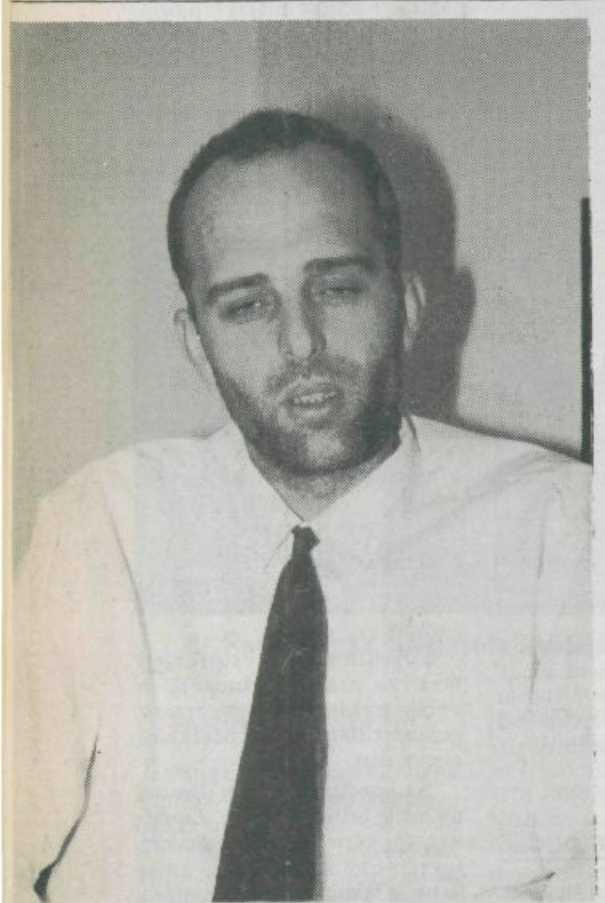

Janez Janša-Janček naj bi bil enega prejšnjih tednov na smučarskem dopustu s svojo družino. Baje v Singapurju! Kaj pa sneg? Tega tam sicer ni, so pa zato poceni mini topovi! Seveda je to spet groba laž.

Na ta glavni fešti v Cankarju ob podelitvi Prešernovih nagrad ta pravim nagrajencem je Capudrovemu govoru ploskala samo Meta Rudolf-Rupel. Dimsi jo je sicer suval v koleno, a ni pomagalo. Meta prihaja na kulturno sceno.

Nek obiskovalec podelitve Prešernovih nagrad študentom ljubljanske Univerze je po govoru BMZ-ja dejal: »Ta je tak komunist, da ga niti na Harvardu niso uspeli sprebrniti.«

Slovenka leta je neizpomo Ljerka Bizilj. Njena pot do titule vsekakor nalahka. Na tej poti so ji nesebično, z vsemi silami neomajno trdnostjo pomagali: Darko Marintjaž Tanko. in morda še kdo. T. Perović ji je kuhmo kavo.

Kdo je vzel na piko ŠOLT-ovo avtošolo, ve samo Bog. Kdo pri tem pomaga novinarju Dela, ki je hkrati zadolžen za poročanje o ŠOU, pa lahko samo ugibamo. Dejstvo je, da so inšpektorji UNZ naleteli na nepravilnosti pri ŠOLT-u in ne pri ostalih avtošolah kot npr. ..., kjer kandidati prepeljejo tudi po dvajset ur, preden uvidijo zdravniški pregled, tečaj iz prve pomoči in društveni izpit iz prometne teorije...

Dragan Živadinov ni crknil od lakote. To je sicer čisto kul, ampak dosegel ni dosti več od gnjavaže z vsakdanjim klistirjem. Capuder je pač sit in trden mož. Zadnje upanje NSK: Canneski festival reklamnih filmov...

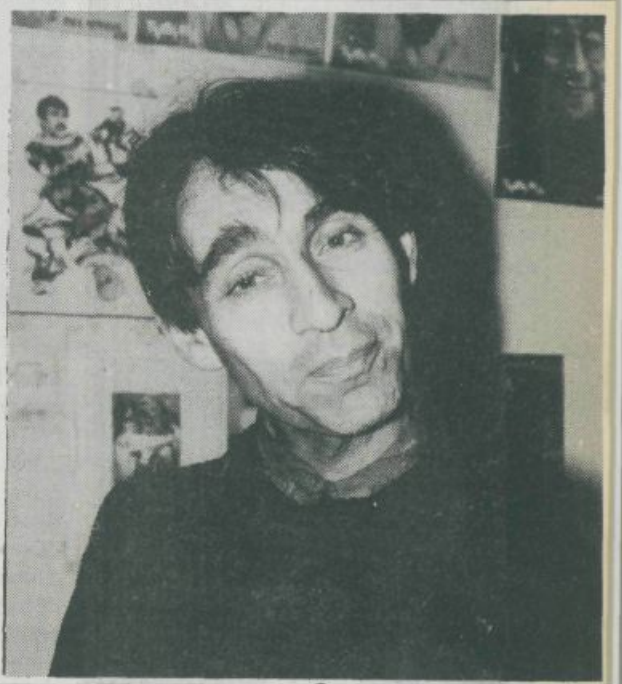
Ko smo že pri podelitvi študentskih Prešernovih nagrad: denarni del nagrade je znašal 3.500 (tritisočpetsto) din, pol povprečne slovenske plače, torej. Če mislite, da Vas s tem podatkom zajebavamo, se motite! Mladim raziskovalcem bi se pač bolj splačalo pometati ljubljanske ulice, ko nekajkrat bolje plačane Bosance popade lenoba. Sami so si krivi, če so se odločili za pot, ki jo bo narod pomnil...

Matjaž Šinkovec, nesojeni zunanji minister, je letos sprejel že Cicciolino, Otta von Habsburga in Alfa. Naslednji gost predsednika skupščinske komisije za mednarodne odnose bo Garfield, oseba, ki je vsekakor ključnega pomena za slovensko neodvisnost.

Na račun prejšnjega fotolaborja smo dobili precej pritožb, ker smo objavili postdeliktne izračun IQ mojstra vseh mojstrov, dacarja svetovnega slovesa dr. Marka Kranjca. Se najgloblje opravičujemo. In vendar, kar je, je. Njegov IQ je presegal 60 in konec. Brez veze, da se sekirate! Davek boste plačali, tudi če sam prizna, da ima samo 40...

Tudi Holandci imajo svojega Sama Resnika. Iz političnih vzrokov ga preganja vsaj dvesto institucij, izigrala ga je vsaj že polovica evropskih politikov, nazadnje sam veliki Igor Bavčar, ki mu je obljubil topel pasulj in posteljo v norišnici. Kot nekoč Rupel Resniku.

PREŠERNOVE NAGRADE UNIVERZE

V zborničnih prostorih Univerze v Ljubljani je na obletnico Prešernove smrti potekala svečana podelitev Prešernovih nagrad študentom za njihova znanstvena in umetniška ustvarjalna dela. Prešernove nagrade za študente podeljujejo vsako leto tudi višje šole, fakultete in akademije. Letos jih je prejelo 64 študentov za 58 nagrajenih del.

V imenu odbora za podelitev Prešernovih nagrad študentom je poročala predsednica dr. Breda Pogorelec. Dejala je, da je odbor za leto 1990 razpisal 181 tem za raziskovalna in umetniška dela. V obravnavo je prišlo 22 del 24 študentov. Odbor se je odločil, da podeli 12 nagrad 13 študentom. Univerzitetna Prešernova nagrada za leto 1990 znaša 3.500 dinarjev, nagrajenci pa so poleg listine in spominske plakete s Prešernovo podobo tokrat dobili tudi Prešernov album. V zvezi z načrti v prihodnje je dr.

Pogorelec v neformalnem pogovoru dejala, da razmišljajo o prestavitvi podelitve nagrad na 3. december, ko je Prešernov rojstni dan in praznik Univerze. Pravila za podeljevanje nagrad bodo razširili v tem smislu, da se bodo lahko za nagrade potegovala tudi dela izven razpisanih tem, ki so velikokrat kvalitetna, in škoda bi bilo, če ne bi bila nagrajena, je ugotovila dr. Pogorelec.

Slavnostni govornik prorektor Univerze dr. Boštjan

M. Zupančič je nagrajence opomnil: "Okolje, v katerem boste morali uveljaviti svojo izvirno drugačnost, vam ne bo povsem naklonjeno. Izboriti si boste morali svojo eksteritorialnost, kajti povprečje je nadpovprečju nagonsko sovražno. Če ne drugače, pojdite še pravi čas po svetu, kajti verjemite, morda tudi Franceta Prešerna ne bi bilo in ne Cankarja, če Dunaj v tistem času ne bi bil to, kar je bil. In potem se zopet vrnite domov."

NARAVOSLOVNO-TEHNIČNO PODROČJE

ROMAN DRNOVŠEK, Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo, absolvent VTOZD Matematika in mehanika. Naloga z naslovom Operatorske neenakosti. Mentor prof. dr. Matjaž Omladič. Roman Drnovšek je v nagrajeni raziskavi rezultate L. Elsnerja in drugih, ki so se ukvarjali s problemom, kako oceniti spektralni radij vsote in Hadamardovega produkta pozitivnih matrik, posplošil na primer pozitivnih kompaktnih integralnih operatorjev na funkcijskih Banachovih mrežah.

PETER GAŠPERŠIČ, Fakulteta za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo, ing. gradbeništva (diplomiral 10.5.90). Naslov teme Uvajanje energijskih principov v nelinearni analizi armiranobetonskih konstrukcij. Mentor prof. dr. Peter Fajfar, somentor pa doc. dr. Matej Fischinger. V nalogi obravnava računske metode za določitev parametra, s katerim lahko enostavno ocenimo globalno in lokalno poškodovanost armiranobetonskih konstrukcij pri morebitnih potresih.

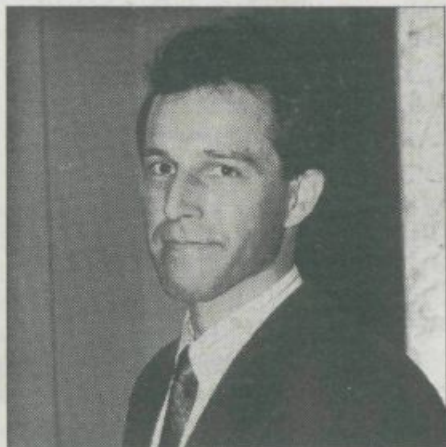
MATJAŽ JEKL, Fakulteta za elektrotehniko in računalništvo, dipl. ing., novi

raziskovalec (diplomiral 27.12.1989). Tema z naslovom Povezava paralelnega procesorja EAI 2000 z računalnikom PC/AT v hibridni računalniški sistem. Mentor prof. dr. France Bremšek. Delo

obravnavava omenjeno povezavo, pri čemer je razvita tudi ustrezna programska oprema za prenos krmilnih funkcij, za zbiranje podatkov in računalniško vodenje procesov, ki so realizirani na analognem delu sistema.

ROMAN ŠTURM, Fakulteta za strojništvo, dipl. ing. stroj. (diplomiral 28.9.1990). Tema z naslovom Raziskave

integritete površin po obdelavi z laserskim rezanjem. Mentor izr. prof.dr. Janez Grum. Šturm je obravnaval nerjavno avstenitno krom nikljevo jeklo 18/8, ki je namenjeno strojnemu delom in napravam pri najbolj zahtevnih obratovalnih pogojih v kemični procesni industriji. Na osnovi raziskave je izdelal ustrezna praktična priporočila o izbiri obdelovalnih pogojev.

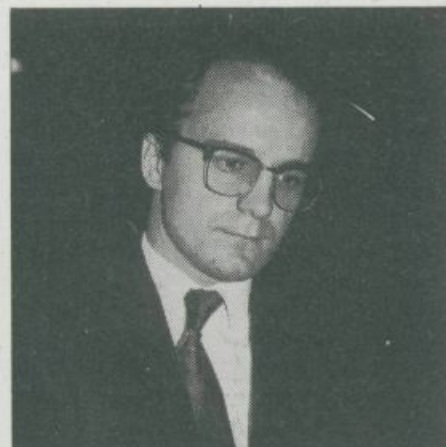
MAJA MALUS in ZORAN PAVASOVIČ, Fakulteta za elektrotehniko in računalništvo, 3. letnik, smer avtomatika. Tema z naslovom

Programska oprema za študij interakcije električnih tokov in živčnih struktur. Mentorja prof.dr. Lojze Vodovnik in mag. Aneta Stefanovska. Naloga predstavlja aplikativen in metodološki prispevek k izgradnji modela regeneracije perifernih živcev s pomočjo električne stimulacije. Avtorja sta zgradila programsko orodje za izračun specifičnih parametrov in signalov, ki predstavljajo odzive mišic na različne oblike električnih dražljajev. Ugotovila sta tudi, da je možno uporabiti metode umetne inteligence za nadaljno gradnjo logičnega modela regeneracije perifernih živcev.

DRUŽBOSLOVNO-HUMANISTIČNO PODROČJE:

MATJAŽ BARBO, Filozofska fakulteta, absolvent, muzikologija. Naloga z naslovom Slovenska glasbena zavest v preteklosti in sedanjosti (izbrana

poglavja). Mentorica izr.prof.dr. Marija Bergamo. Nagrajena naloga je koncipirana domisljeno v posameznostih in celotni zgradbi besedila. Členjena je na način sonatne oblike, tako da je z njenimi deli poimenoval tri obsežna poglavja, obenem pa se izvirno približal zakonu glasbenega mišljenja v načinu obdelave.

MARKO STABEJ, Filozofska fakulteta, diplomant. Tema z naslovom Lingvostilistični opis Kocbekove Zemlje. Mentorica red.prof.dr. Breda Pogorelec. Študija prinaša novosti v slovensko lingvostilistiko najprej z gradivom: frekvenčni slovar pomeni primerjalno izhodišče za različne raziskave slovenskega pesniškega jezika nasploh. Njena teža pa je v avtorjevem

prizadevanju iz raznovrstnih teoretskih podstav sodobnega jezikoslovja in literarne vede izdelati lasten vzorec lingvostilističnega pristopa.

MARJETA TRATNIK, FSPN, dipl.soc. (diplomirala 31.5.1990). Tema z naslovom Seksizem in vzgoja (Fenomen čarovništva in vraževerja med Sloven-

ci). Mentor red.prof.dr. Maca Jogan. 127 strani obsežno delo, oprto na številne vire, je razdeljeno na dva bloka: čarovništvo kot pojav, ki so ga še posebej pripisovali ženskam in predstavitev rezultatov raziskave Slovenskega javnega mnenja, ki zadeva razne vidike vraževerja med Slovenci. Na podlagi petih indikatorjev je avtorica ugotovila, da Slovenci relativno močno verjamemo v vraže.

MEDICINSKO IN BIOTEHNIČNO PODROČJE:

BARBARA SALOBIR - PAJNIČ, absolventka odseka za medicino. Tema z naslovom Občutljivost nekaterih testov strjevanja krvi na antifosfolipidna protitelesa. Mentorja dr. Mojca Stegnar

in prof.dr. Blaž Rozman. V svoji nalogi je ugotavljala, kakšna je povezava med različnimi vrstami aFp določenimi z ELISA in testi strjevanja krvi. Ugotovila je, da vsa aFp, dokazana z ELISA niso imela učinka na teste strjevanja krvi. Naloga je delno temeljna, deloma pa aplikativna.

MARJAN RUPNIK, BTF, absolvent biologije. Naloga z naslovom Funkcionalne in morfološke značilnosti ektonevralnega dela radialnega živčevja kačjerepa Ophiura ophiura. Mentorizr.prof.dr. Tine Valentinčič. Marjan Rupnik je s pomočjo rasterske elektronske mikroskopije ugotovil, da so "stabchen" receptorji nameščeni samo okoli ust in v podialnih porah proksimalnega dela kraka. Kratkotrajna

močna osvetlitev kačjerepa sproži vedenjski odziv držanja dna, ki habituiru po 6- 20 ponovitvah draženja.

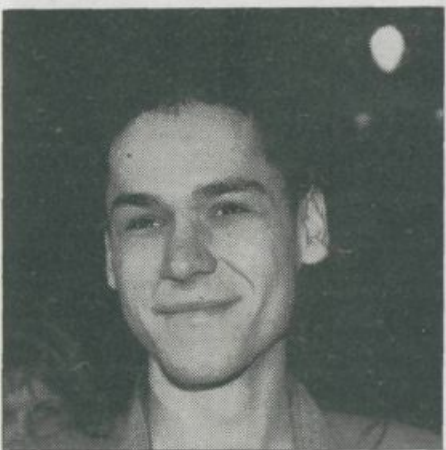
PODROČJE UMETNOSTI:

JOŽE KOTAR, Akademija za glasbo, akademski glasbenik - klarinetist. Naslov izvedbene skladbe Koncert za klarinet in orkester C. M. Webra. Mentor docent Alojz Zupan. Na prireditvi

29. maja 1990 v Slovenski filharmoniji je Kotar izkazal visoko poustvaritveno raven. Kotar se je usmeril na zahodnoevropsko tehniko, kar mu je omogočilo, oziroma kar mu bo še odprlo pot na poustvarjalnem polju k nedvomno uspešnemu razvoju tako v interpretacijah starejše kot sodobne glasbe.

TADEJ TOZON, Akademija za likovno umetnost, IV. letnik oddelka za slikarstvo. Tema Vloga črte, barve in svetlobe kot likovno izraznega medija

in slika Steber, platno, akril - bronza 200x300 cm. Mentor redni profesor Janez Bernik. Tozon pripada tisti mladi generaciji, šolani na ALU, ki je skozi študijsko skušnjava zavezujoče povezana z evropsko tradicijo in modernizmom, hkrati pa močno zaznamovana z likovno govornico postmodernizma osemdesetih let.

PREŠERNOVE NAGRADE VISOKOŠOLSKE ORGANIZACIJE

PEDAGOŠKA AKADEMIJA: Borjana Eržen in Tomaž Jereb, Manja Grobelnik-Novak, Majda Milharčič-Delise, Boris

Oblišar, Tatjana Škufca-Lužnik, Manja Žlebnik.

FAKULTETA ZA TELESNO KULTURO: Maja Košar.

FAKULTETA ZA STROJNIŠTVO: Janez Nosan, Marjan Pogačnik.

FAKULTETA ZA NARAVOSLOVJE IN TEHNOLOGIJO: Janez Bernik, Janez Mrčun, Miran Kokol, Tomaž Podobnik, Samo Korpar, Branko Mušič.

BIOTEHNIŠKA FAKULTETA - VTOZD za agronomijo: Liljana Beričič, Simona Svetek; VTOZD za biologijo: Igor Maher, Barbara Vilhar, Katja Zorec; VTOZD za lesarstvo: Drago Lorber, Danica Šantelj, VTOZD za gozdarstvo: Marko Gasparič in Aleš Srnovršnik; VTOZD za živilsko tehnologijo: Boris Kovač, Stanka Suhadolc; VTOZD za živinorejo: Lijana Fanel, Aleš Snoj.

AKADEMIJA ZA GLASBO: Melina Todorovska, Patricija Mihelač, Urška Pompe, Larisa Vrhunc.

FAKULTETA ZA ELEKTORTEHNIKO IN RAČUNALNIŠTVO: Robert Grah, Blaž Zupan in Tatjana Šketa.

AKADEMIJA ZA GLEDALIŠČE, RADIO, FILM IN TELEVIZIJO: Ksenija Mišič, Valter Dragan, Rastko Krošl, Alojz Svete.

AKADEMIJA ZA LIKOVNO UMETNOST: Gregor Kokalj, Nika Špan, Jasmina Andrić.

FAKULTETA ZA ARHITEKTURO, GRADBENIŠTVO IN GEODEZIJO: Matjaž Grilc.

MEDICINSKA FAKULTETA: Simona Borštnar in Ksenija Stipanović, Suzana Kert, Janko Kovač, Sanda Lah, Andrej Marušič in Milan Reljić, Aleš Prašnikar, Matej Podbregar in Matjaž Bunc, Primož Stojan, Maja Trošt.

FAKULTETA ZA SOCIOLOGIJO, POLITIČNE VEDE IN NOVINARSTVO: Zlatko Šabič, Simon Tecco, Samo Kropivnik, Bojana Živojinović, Miran Mate.

VETERINARSKA FAKULTETA: Gregor Majdič, Sara Obrežnik, Snježana Brulc in Renata Komočar.

FILOZOFSKA FAKULTETA: Sonja Hafner, Mateja Hočevar, Milena Hudej, Suzana Koncut, Tinka Kos, Ingrid Kovač, Asja Nina Kovačev, Stane Okoliš, Silvana Orel, Natalija Petaković, Igor Saksida, Lily Schweiger, Agata Šega, Slavko Šipec, Karmen Štumberger, Tatjana Todorović.

Branko Čakarmiš
Foto: Tomi Drož

ŠPORTNO PRVENSTVO UNIVERZE

Spoštovani,

kot verjetno veste, so študentje po dokončnem razpadu stare UK ustanovili Študentsko organizacijo Univerze v Ljubljani. Ta je za razliko od UK ZSMS strogo stanovska organizacija brez vsakršnega političnega profiliranja. Sestavljena je iz parlamenta, za katerega se voli poslance po fakultetah, ter vlade, ki je osnovni izvršilni organ. Vlada je organizirana resorsko in ima 7 ministrov, med njimi tudi ministra za šport, ki se vam v teh vrsticah tudi predstavlja.

Ime mi je Andrej Kobe, sem študent 4. letnika fizike na FNT, svojo funkcijo pa opravljam od 27.11.1990, ko je naša vlada »prišla na oblast«. Najlaže me je dobiti na Kersnikovi 4, kjer sem skoraj vsak dan, prav gotovo pa v terminu svojih uradnih ur ob petkih od 10. do 12. ure.

UZŠŠO ne obstaja več. Vse njene funkcije prevzemam sam v imenu ŠOU, zanašam pa se na tesno sodelovanje z Matično Katedro in športna jedra po fakultetah. Ta so ponekod zelo aktivna in uspešno organizirajo športne dneve in podobne prireditve. Na drugih, kjer je telesna kultura omejena na (ne)redno vadbo, pa bi izkoristil Športna prvenstva Univerze, da aktivirajo tako študente kot profesorje. ŠOU bo skupaj z enoto Interesnih dejavnosti ŠC po svojih močeh pomagala pri organizacijskih ali strokovnih težavah, ki bi se pri pripravi fakultetnih ekip za prvenstvo pojavile. Prav tako so vrata študentske vlade široko odprta vsaki drugi pobudi, prošnji ali vprašanju. Prosil bi vas, da posebno pozornost namenite informiranju študentov. Čeprav tudi ŠOU načrtuje propagandno kampanjo, boste le uspeli privleči svoje študente. Vse rezultate bomo razbobnali, kolikor se bo le dalo in tako bodo uspehi, neuspehi ali pa neaktivnost posameznih fakultet temeljito predstavljeni javnosti.

Dopisu je priložen razpis ter propozicije Športnih prvenstev Univerze. Opozoril bi rad, da se lahko določene stvari spremenijo, npr. mesto tekmovanja ali ura. Vse te spremembe bo določil vodja posameznega

tekmovanja skupaj z vodjo tekmovalne komisije in o vseh boste pravočasno obveščeni. Z vsemi vprašanji se lahko obrnete na vodjo tekmovalne komisije prof. Potočnika, predavatelja telesne kulture na MF, Dušana Gerloviča, vodjo delovne enote ID (športna dvorana ŠN) in mene.

Opozoril bi še na novost, ki se letos pojavlja. Izvedli bomo prvo prvenstvo Univerze v SNOWBOARDu, ki kot poskusno še ne bo štel za skupno razvrstitev. V razpisu ter propozicijah je še ni, ker je pobuda prišla prepozno. O podrobnejših pravilih ter načinu izvedbe boste obveščeni naknadno, zaenkrat le dodajamo kvoto enega tekmovalca z vsake fakultete, ki bi tekmoval v tej disciplini, tekmovanje pa se bo izvedlo na isti dan kot VSL.

V pričakovanju povratne informacije ter aktivnega odziva vas pristrčno pozdravljam.

minister za šport pri vladi ŠOU

Andrej Kobe

NOVE GRADNJE

V začetku januarja je bil s sklepom začasnega organa upravljanja ustanovljen gradbeni odbor, katerega predsednik je Niko Žibret. V torek, 12. februarja je bila sklicana druga seja. Videti je, da se bo končno nekaj začelo premikati. Pripravljene so namreč že pogodbe s SCT Inženiring za adaptacijo IV. bloka, določeni so roki za pričetek dela ter načelno za zaključitev dela. Prav tako še vedno velja razpis za prenovitvena dela športne dvorane.

Povedati je treba še, da je lokacija v Rožni dolini s predvideno novogradno stolpiča XIV. dosegla zgornjo mejo gostote pozidave po vseh kriterijih in niso možni dodatni prostorski posegi. Tako bo treba najti nove lokacije, nekaj možnih je tudi v občini Vič- Rudnik. Glede novogradnje bloka XIV. se nadaljujejo aktivnosti izdelave prospekta za odprodajo ležišč. Projekt oblikuje skupina študentov Katedre za oblikovanje. Z izdelanim prospektom bodo pridobili sredstva, ki bodo podlaga za pridobitev gradbenega dovoljenja in pričetek del v jeseni 1991 s ciljem, da se pripravljala dela vključno s pokletitvijo končajo pred zimo.

ŠTUDENSKA ORGANIZACIJA UNIVERZE V LJUBLJANI

Študentska vlada

Kersnikova 4

REKTORJU UNIVERZE V LJUBLJANI

g.prof.dr. Borisu SKETU

Spoštovani gospod rektor,

ko smo že verjeli, da Vaše zavzemanje za sodelovanje s študenti niso le besede, ki jih ponujate na raznih sestankih in v intervjujih, se spet kaže Vaše neupoštevanje demokratično izvoljenih predstavnikov študentov v študentskem parlamentu in njegovega izvršnega organa Študentske vlade študentske organizacije Univerze v Ljubljani. Če ste ob sestanku s predstavniki Izvršnega sveta republike Slovenije lahko rekli, da je šlo za običajno srečanje, kjer prisotnost študentov ni obvezna, ob podelitvi študentskih Prešernovih nagrad tega nikakor ne morete reči.

V času, ko se spreminjajo odnosi v družbi, na žalost prepogosto ad hoc, bi bilo najmanj, kar bi pričakovali od vodstva univerze, da bi si le-to prizadevalo dobiti podporo študentov, da bi Univerza kot celota lahko izkoristila čas sprememb in izboljšala pogoje svojega dela na način, ki NJEJ najbolj ustreza. Z nenehnim "pozabljanjem" na študente (tu je tudi pogodba z Univerzo v Barceloni) pa se krha naš dogovor o reševanju problemov znotraj Univerze. Bojimo se namreč, da s takim odnosom, kot ga imate, želite imeti pasivne študente. In tu se spomnimo nasveta, da vse, kar bomo želeli študentje doseči, moramo doseči preko javnosti! In prav Vi potrjujete upravičenost tega nasveta.

Upamo, da še obstaja možnost dialoga znotraj Univerze v Ljubljani. Problemov je dovolj in ne kaže izgubljeni časa na protokolarnih zapletih. Res pa je, da so ravno ti zrelo odnosa do udeležencev dialoga.

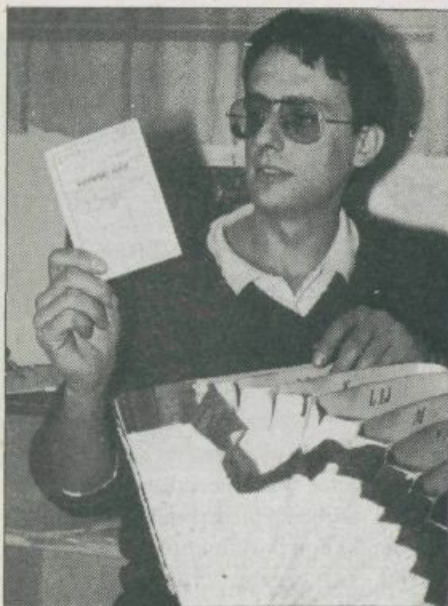
V želji, da v bodoče ne bo razlogov za takšne proteste in da bomo nadaljnje delo lahko načrtovali znotraj Univerze, Vas pozdravljam.

Ljubljana, 11.2.1991

S spoštovanjem,

MATJAŽ TAVČAR

član študentske vlade

TRIBUNA: Kako je z vašim izstopom iz UK ZSMS?

MAYER: Vzroki za izstop so se začeli kopičiti že nekaj let nazaj. Po informacijah, ki sem jih dobil od svojih predhodnikov, stiki med nami in UK ZSMS nikoli niso bili pretirano pristni. ŠOLT je deloval, ko o UK-ju ni bilo ne duha ne sluha. V pogovorih, ki sem jih imel še pred izstopom z gospodom Drevenškom in Bricmanom, me pač nista mogla prepričati, da se naši člani, ki so izstop predlagali, motijo. Vsebine pogovorov ne bi pograval, vendar sta me onadva sama prepričala, da ŠOLT v UK nima več kaj iskati. Ne razumem žolčnih reakcij nekaterih bivših članov vodstva UK, saj so bili v tem času v razpadajočem stanju, pa tudi na naše vabilo k razgovoru se niso odzvali. Menim, da je sklep občnega zbora legitimen in ga jemljem kot dejstvo. Zezanje z več kot leto starim zapisnikom pa se mi ne zdi niti konstruktivno niti resno.

TRIBUNA: Zakaj MSS?

MAYER: Organizacija je prazna forma, ki ji dajo vsebino in življenje šele člani. Ljudje v iniciativnem odboru za ustanovitev MSS so se mi zdeli bolj stvarni, osnutek statuta časa primeren in prav nič tog. Njihov pogled na mladinsko politiko se nam je zdel zdrav, predlog statuta ni obljubljal davljenja in smo pač pristopili s ustanoviteljstvu. MSS-ju še ni uspelo, da bi nas razočaral. Včasih bi si želel malo več moralne podpore z njihove strani, vendar nismo nestrpni. MSS si ugled in vpliv pač šele gradi.

TRIBUNA: ŠOU je pravni dedič UK ZSMS. Govori se (v zvezi s ŠOLT-om) o nekaterih nerazčiščenih lastninskih razmerjih. Kako lahko to komentiraš?

MAYER: Če so se dediči UK ZSMS spomnili, da bi nam lahko nakazali še kak dinar

ŠOLT,

tretjič in zadnjič

Gospodični, ki je v prejšnji številki Tribune odgovorila na moj članek o ŠOLT-u tako, da že v prvem stavku omenja nek organ, ki bi ga dobro vzgojene deklice morale v javnosti »skrivati pod kikljo«, osebno pač ne nameravam odgovarjati. Tudi sicer insinuacije niso moj hobi in se bom torej poskušal zadržati. Zato le: kako si kaj, Natalija?

Pristop k odgovoru bo torej bolj konstruktivne narave. Ponovno sem se podal na ŠOLT in zaprosil Andreja Mayerja, predsednika ŠOLT-a za intervju, v katerem mi pojasnjuje posamezne naskoke Natalije G., očitno odvetnice ŠOU.

za nazaj, ki nam ga UK ni, nimam nič proti. Naj nam ga, prosim, nakažejo na naš žiro račun. ŠOLT sicer nima do ŠOU nobenih podobnih zahtevkov. Govori se tudi, da dela na Študentskem servisu ni več toliko, da bi se z desetino, ki si jo jemljejo za posredništvo, dalo nahraniti njihovo vlado in vsa ministrstva z reklamnim osebjem na čelu. Če si stvar tolmačim pravilno, bi radi oni denar od nas, dvomim pa, da se bodo naši člani odločili za investicijo v »firmo«, kot je ŠOU.

TRIBUNA: Govori se tudi, da se z njimi sploh ne želite pogovarjati in so zaradi tega užaljeni. Kaj je s tem?

MAYER: Ko se je UK levil v ŠOU, se z njimi res nismo hoteli pogovarjati. Nekateri posamezniki enostavno niso mogli dojeti, da jih je povozil čas. Nekaj pošte smo sicer prejeli od njih, ampak vabila na kakršenkoli pogovor ni bilo. Dobivali smo pošto z naslovi: »Uporabnikom naših sredstev« in podobna jajca. Slovenci smo premajhen narod, da bi si lahko dovolili kreganje med organizacijami, ki delujejo znotraj ene Univerze. S temeljitimi kadrovskimi spremembami v vodstvu ŠOU se je izpolnil potreben pogoj, da se lahko začnemo pogovarjati in če bodo pogovori uspešni, kar močno upam, lahko začnemo tudi delati na skupnih projektih. Izkoristil bom to priložnost in povabil predstavnike »študentske vlade« na pogovor. Naša vrata so odprta, telefonsko številko in naslov pa poznajo.

TRIBUNA: Predstavnike »študentske vlade« vabiš na pogovor, po drugi strani pa dobivate mnogo polen pod noge očitno prav od njih. Pri vsakem polenu se pojavlja vedno eno in isto ime, če prav razumem?!

MAYER: Ne verjamem, da je vse to delo mlade »vlade«. Tudi ne trdim, da ŠOLT-u dela težave Tone Bricman, ne morem pa

Foto: Tomi Drozg

mimo dejstva, da kjerkoli se pojavi on, nastanejo težave (za ŠOLT). Za tako početje ne najdem razumljivega vzroka. S tem se ne obremenjujem, ker sem pač spoznal, da so nekaterim razumljiva dejanja pač tuja stvar. Na bivšem UK je vedril in oblačil, upam pa, da so mladi ŠOU-ovci dovolj močni in mu bodo vzeli iz rok vremensko karto. Avtorica drugega članka v Tribuni, čeprav blizu UK-jevski sceni in novi vladi v ŠOU, si ne drzne demantirati že prej zapisanega, da Tone Bricman na svojo roko nepooblaščen zastopa na ŠC nas, ŠOU in kogarkoli se pač tisti hip spomni. To kaže na to, da si je gnezdece za par generacij naprej na ŠOU že nastlal. Prav te dni se na ŠOLT strelja s topovi in sočutje do ljudi, ki se ne znajdejo v času in prostoru, nas počasi mineva. Sicer pa, tudi naši topovi niso povsem prazni...

TRIBUNA: Kakšni so vaši odnosi s ŠC? Slišati je, da ste si morali za podpis nove

pogodbe vzeti kar nekaj časa.

MAYER: Naši odnosi s ŠC so tradicionalno dobri. Malo se je zataknilo s prihodom nove direktorice, ki nas je skušala preveč odločno pobožati. Po njenem prihodu smo dobili od ŠC približno kilogram dopisov, ki bi jih moral podpisati. Nisem jih podpisal, ker bi me naslednja generacija ŠOLT-ovcev nataknila na kol. S pogodbo, ki je podpisana, mi na kol na koncu mojega ŠOLT-ovanja prav gotovo ne bo treba. Po merjenju moči smo se raje dogovorili za konstruktivno sodelovanje in po tej plati imam sedaj dober občutek.

TRIBUNA: *Nekdo mi je namignil, da niso bili vsi akti, ki so vam bili ponujeni v podpis, niso bili »neoprečni«.* Kako lahko to komentiraš?

MAYER: O teh stvareh ta trenutek ne bi govoril, ker nočem pokvariti z muko vzpostavljenih solidnih odnosov med nami in gospo Preželjevo.

TRIBUNA: *Govori se tudi o protizakonitih predlogih.*

MAYER: Pozabiva to!

TRIBUNA: *Natalija G. v članku »Druga plat«* obtožuje vaše predhodnike kraje.

MAYER: Ljudje govorijo marsikaj in o marsičem, med drugim tudi o donosnih finančnih blodnjah nekega gospoda iz bivše UK. No ja, vsi ljudje vse vedo. Avtorico članka prosim, da nam pove koga

Ksenija Preželj direktorica ŠC:

S ŠOLT-om smo podpisali pogodbo glede uporabe prostorov in tako dosegli obojestransko soglasje. Glede povišanja stanarin so na ŠOLT-u sprejeli naše razloge, tako da je vse lepo in prav. S predsednikom ŠOLT-a Andrejem Mayerjem sva skupnega mnenja, da razplamtevanje strasti in vroča kri nista dobrodošla. Tako ŠC kot ŠOLT imamo dovolj drugega dela in pravzaprav stvari tečejo po dogovoru, tako da polemike niso potrebne.

ima v mislih, ker ga bomo prav gotovo tožili in si povrnili lastnino, če pa tega ne ve, naj za božjo voljo neha čivkat.

TRIBUNA: *Kako bi ti sicer komentiral članek »Druga plat«* izpod peresa vaše bivše sodelavke?

MAYER: Ni vreden omembe.

TRIBUNA: *V časopisu »DELO«* sem bral, da imate težave s poslovanjem avtošole.

MAYER: Avtošola je eden izmed stebrov naše finančne, torej tudi realne samostojnosti. Ta gre marsikomu v nos. Je ena izmed uspešnejših avtošol v Ljubljani. S pojavom privatnih avtošol je postala Ljubljana kar naenkrat premajhna. Velike avtošole jemlje hudič. Trenutno jih je 20 preveč. Pri ponovnem pregledu našega poslovanja smo posumili, da obstaja pri pregledovanju naše avtošole ozadje, ki s strokovnim delom nima nobene zveze. Očitno postaja, da se je nekdo z vso težo svoje riti usedel na nas in nas skuša zadušiti. Vrag je vzel šalo. Po preverjenih informacijah tudi vemo, iz čigave riti ta sapica veje.

TRIBUNA: *Iz čigave, če smemo izvedeti?*

MAYER: Nočem mešati dreka, zagotavljam pa, da bo lastnik te riti to prav dobro občutil.

TRIBUNA: *Hvala*

Tomi Drož

INFOFAKS

INFOFAKS

INFOFAKS

INFOFAKS

POLEMIKA

Spoštovani,

oglašam se v zvezi s pisanjem v Tribuni št. 1 z dne 14. januarja 1991. V rubriki INFOFAKS je objavljeno Odprto pismo, ki ga je podpisal avtor Igor Kršinar. Na delovno mesto direktorice sem prišla pred dvema mesecema in me zaradi korektnosti pisanja in možnosti, da se tudi sama vključim v odpravo spornih zadev, zanima pojasnilo tistega dela, v katerem piše (citiram): »veliko število ilegalcev je namreč vselila sama uprava...«ČZ. Ker mi ni znano, kaj avtor pri tem misli, oziroma s kakšnimi podatki ter dokazi razpolaga, prosim, da to pojasni.

Hvala za objavo in lepo pozdravljeni.

Direktorica ŠS:

Ksenija Preželj

Spoštovana gospa direktorica!

V pisarnah za sprejem novincev doslej pri njihovem vseljevanju niso legitimirali prav vsakega (bodočega) stanovalca, da bi s tem preverili, ali dejansko vseljujejo osebo, na čigar ime se glasi odločba. Tako se je dogajalo in se dogaja, da ilegalci navedejo podatke tistega, ki jim je odstopil svojo odločbo, za domsko izkaznico pa dajo svoje slike. Ob kontrolah se v večini primerov preverjajo le domske izkaznice, kar pomeni, da so delavci ŠC sami krivi, če zaradi svoje malomarnosti s kontrolami ne odkrijejo številnih ilegalcev. Da ta moja trditev drži, vam bodo potrdili tudi mnogi študentje. Od nekaterih bivših stanovalcev domov ŠC pa sem izvedel, da so v sprejemnih pisarnah nekatere ilegalce (tiste, ki so izgubili pravico do bivanja v domu) pripravljene vseliti tudi po ekonomskih cenah (zaradi praznih sob), če pa imaš dobre zveze z upravo ŠC, se ne preverjata niti status niti cenzus študenta. Pa še nekaj

bi dodal: ves ta »hokus-pokus«

glede kontrol, ki ga zganjajo nekateri zagovorniki »trde roke«

tako v DK kot tudi v upravi, se mi zdi že rahlo smešen. Kljub mojim naporom, da se vsa razprava o kontrolah prenese v DK, kamor tudi sodi in se zadeva da na ponovno glasovanje, se to ni zgodilo; namesto tega sem bil na DK ignoriran, po drugi strani pa sem bil prisiljen svoja stališča predstaviti v Tribuni, potem pa odgovarjati na različne obtožbe na moj račun, takisto objavljene v Tribuni (denimo na obtožbe Gregoriča, kateremu so kontrole očitno življenjska nujnost - ne glede na to, kaj o njih menijo stanovalci domov). Močno me je razočarala tudi ŠOU, ki se na polemike o kontrolah doslej še ni odzvala, nemudoma pa je podprla ŠC glede zvišanja stanarin.

Z vsem spoštovanjem,

Igor Kršinar,

predsednik doma FSPN

INFOFAKS

INFOFAKS

INFOFAKS

INFOFAKS

LJUBLJANA

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

predstavljajo

EKRANIZACIJO AVTOBIOGRAFSKE TRILOGIJE SLAVNE
NOVOZELANDSKE PISATELJICE JANET FRAME

ANGEL ZA MOJO MIZO

(An Angel At My Table)

Režija: Jane Campion

Glavne vloge: Kerry Fox, Karen Fergusson, Alexia Keogh

Na festivalu v Benetkah 1990 je film prejel 8 nagrad in priznanj, med njimi posebno nagrado režije, nagrado filmske kritike (ex aequo) in nagrado OCIC (Organizzazione cattolica internazionale del cinema).

Nagrada mednarodne filmske kritike »Four Seasons« na festivalu v Torontu 1990.

FEST '91

32 PRIHAJA NA SPORED V KINO KOMUNA!

Vsebinska filma se tesno naslanja na Shakespeareovo predlogo: leta 1415 Canterburyjski nadškof (Charles Kay) prepriča angleškega kralja Henrika V., da mu povsem legitimno pripada tudi francoski prestol. Henrik zbere vojsko za invazijo v Francijo, obračuna z zarotniškim plemstvom, zatem pa pošlje ultimatum na francoski dvor. Francoski kralj (Paul Scofield) ultimatum zavrne in pride do krvavega spopada med obema vojskama...

Ko se je Henrik V., kralj najmočnejše države srednjeveškega sveta odločil zasesti francoski prestol, mu je bilo sedemindvajset let; prav toliko je bil star Kenneth Branagh, ko je presodil, da je nastopil čas za novo filmsko verzijo HENRIKA V. (samo snemanje se je pričelo 31. oktobra 1988). Primerjava s HENRIKOM V. Laurencea Olivierja je neizogibna: Olivier je svojo verzijo posnel leta 1944, tako kot Branagh je bil režiser, scenarist (oziroma sodelavec pri filmski adaptaciji drame) in igralec glavne vloge, povrhu pa še producent; za to avtorsko delo je prejel posebno priznanje "Ameriške akademije filmskih umetnosti in znanosti", njegov HENRIK V pa je bil deležen še štirih nominacij za Oscarja: za najboljši film, glavno moško vlogo, scenografijo in glasbo. Ker je Olivier razpolagal z višjim budgetom kot Branagh, so njegovi eksterijeri bolj razkošni in spektakularni, zlasti prizori bitk pri Harfleurju in Agincourtu. Branaghu, ki je Henrika dve leti upodabljal v zelo uspešni uprizoritvi "Royal Shakespeare Company" (skupaj ga je zaigral okoli 140-krat), je ta vloga pomenila "pravo razodetje" in meni, da je "ta predstava končno razklenila okove, ki jih je delu nekoč nadel Olivierjev film"; le-tega je namreč financirala britanska vlada iz sredstev za vojaško propagando, zato je bil v njem neizogibno

HENRIK V.

V. Britanija, 1989. Renaissance Films/BBC.

Režija: Kenneth Branagh.

Scenarij: Kenneth Branagh, po igri Williama Shakespeara.

Fotografija: Kenneth Mac Millan.

Glasba: Patrick Doyle.

Glavne vloge: Kenneth Branagh, Derek Jacobi, Simon Shepherd, James Larkin, Brian Blessed, James Simons, Paul Gregory, Charles Kay.

Režiser HENRIKA V. Kenneth Branagh je bil rojen 10. 12. 1960 v Belfastu. Že zelo zgodaj ga je pritegnilo gledališče, tako da je sodeloval pri šolskih predstavah in se odločil, da postane igralec. Vpisal se je na prestižno "Royal Academy of Dramatic Arts". Po zaključku študija je nastopal v gledališču in v več televizijskih filmih ter dobil mesto v ansamblu "The Royal Shakespeare Company". Igral je v celovečernih filmih *High Season* (1987; r. Clare Peploe) z Jacqueline Bisset in Jamesom Foxom ter *A Month in the Country* (1987; r. Pat O'Connor) s Colinom Firthom in Natasho Richardson; sledil je nastop v TV nadaljevanki **VOJNE USODE** (*The Fortunes of War*), ki so jo snemali med drugim tudi v Jugoslaviji. Skupaj z Davidom Parfittom je leta 1987 ustanovil "The Renaissance Theatre Company", s katero je lansko leto gostoval v Beogradu.

poudarek na domoljubni komponenti, Branagh pa je s svojo interpretacijo v tej igri - in kasneje v filmu - hotel raziskati čim več drugih motivov, ki jih načenja Shakespeare. S tem, ko je dramo oklestil pretiranih sodobnih političnih aluzij, je Branaghu uspelo razkriti zlasti čustveno ozadje, prisotno v Shakespeareovi predlogi.

Kot se je izrazil Oscar Moore v *SCREEN INTERNATIONALU*, "Kenneth Branagh ni Polanski ali Kurosawa", zato njegov Shakespeare v bistvu ne predstavlja prave kinematografske vizije, temveč gre bolj za "filmano gledališče", posneto na prostem in z uporabo izraznih možnosti, ki jih nudi film kot medij; dobra stran Branaghovega HENRIKA V je tako predvsem igra, manjka pa mu pravega filmskega "glamourja". Te pomanjkljivosti Branagh nadoknadi s surovo energijo, ki jo je vnesel v svojo interpretacijo in jo posredoval odlični igralski ekipi, zbrani okoli njega (Derek Jacobi, Ian Holm, Emma Thompson, Brian Blessed, Christian Bale idr.), tako da film to vznesenost dobesedno izžareva in z njo prevzame gledalca. V vsakem primeru imamo opravka z zelo impresivnim filmskim režiserskim prvencem, ki je prejel toliko priznanj in nagrad, da jih na tem mestu ni moč vseh naštetih: med njimi so Oscar za kostumografijo, nominaciji Oscar za režijo in glavno moško vlogo, nagrada BAFTA za režijo in 5 nominacij BAFTA (glavna moška vloga, kamera, prod. design, kosumografija, zvok), Nagrada D.W. Griffitha za režijo ("National board of Review"), Felix za perspektivnega mladega avtorja in Felix za režijo, nominacija "Golden Reel" idr.

Igor Kernel

**SPORED DVORANE
KINOTEKE
od 18.02. do 03.03.91**

Ponedeljek, 18.02.91

ZADNI TANGO V PARIZU (LAST TANGO IN PARIS), Francija- Italija-ZDA, 1972. Režija: Bernardo Bertolucci. Igrajo: Marlon Brando, Maria Schneider, Jean-Pierre L aud (v barvah).

Torek, 19.02.91

PAPIRNATI MESEC (PAPER MOON), ZDA, 1973. Režija: Peter Bogdanovich. Igrajo: Ryan O'Neal, Tatum O'Neal, Madeleine Kahn, John Hillerman.

Sreda, 20.02.91

TETOVIRANA ROŽA (THE ROSE TATTOO), ZDA, 1955. Režija: Daniel Mann. Igrajo: Anna Magnani, Burt Lancaster, Marisa Pavan, Ben Cooper.

NOSFERATU/SIMFONIJA GROZE (NOSFERATU-EINE SYMPHONIE DES GRAUENS), Nem cija, 1921-22. Režija: Friedrich Wilhelm Murnau. Igrajo: Max Schreck, Alexander Granach, Gustav von Wangenheim, Greta Schroeder.

 etrtek, 21.01.91

FELLINIJEV CASANOVA (IL CASANOVA DI FEDERICO FELLINI), Italija, 1976. Režija: Federico Fellini. Igrajo: Donald Sutherland, Cicely Brown, Tina Aumont, Carmen Scarpitta, Clara Algranti, Daniella Gatti (v barvah).

Petek, 22.02.91

LUNA (LA LUNA), Italija, 1979. Režija: Bernardo Bertolucci. Igrajo: Jill Clayburgh, Mathew Barry, Fred Gwyne (v barvah).

Sobota, 23.02.91

MOŽ, KI JE PREVE  VEDEL

Biseri za ogrlico

VELIKAN NEMEGA FILMA

Sreda, 20.2.:

F.W. Murnau: Nosferatu - Simfonija groze

Friedrich Wilhelm Murnau je dobil prvo monografijo l. 1964, triintriideset let po svoji smrti. Precej nepojmljivo, saj velja danes za največjega nemškega režiserja nemega filma, čeprav je imel v dvajsetih letih, ko je bil nemški film na višku, močno konkurenco v režiserjih kot Lang, Lubitsch in Pabst. Vse svoje filme je posnel med leti 1919, ko je **Kabinet dr. Caligarija** Roberta Wieneja napovedal trend nemškega ekspresionizma, in 1931, ko je v Ameriki že prevladal zvočni film, vendar pa je smrt v prometni nesreči Murnaua zapečatila kot režiserja izključno nemih filmov. **Nosferatuja** je Murnau posnel v letih 1921-22, ko je bil nemški ekspresionizem na višku. Scenarij temelji na romanu **Dracula** Brama Stokerja, Murnau pa je ekspresionističnemu bestiariju Golemov, homunkulusov in psihopatov dodal še grofa Orlocka - vampirja **Nosferatuja**. Maxu Schrecku, ki ga igra, sta maska in zlovešči nohti zagotovila častno mesto v galeriji filmskih pošasti. Nepozabne so podobe **Nosferatujeve** hoje po mestu, okuženem s kugo, ko Murnau nakaže njegovo prisotnost zgolj s senco na zidu ali filmskim »duhom« v dvojni ekspoziciji. Po nastanku zvočnega filma so **Nosferatuja** tudi ozvočili. Film **Dvanajsta ura - noč groze**, ki je nastal v Murnauovi odsotnosti, pa je žal precej razmesarjen original, ki so mu dodali happy end. V dvorani Kinoteke je bil ta mesec prikazan tudi remake Wernerja Herzoga s Klausom Kinskim v glavni vlogi, ki pa več kot petdeset let po nastanku originala s svojimi barvami in slabo imitacijo ekspresionističnega sloga deluje precej izgubljeno.

Dve leti po **Nosferatuju** je Murnau posnel **Poslednjega moža**, ki žanrsko spada v zvrst komornega filma, drugega močnega trenda v nemi nemški kinematografiji. **Poslednji moř** je skupaj z naslednjima Murnauovima filmoma **Faustom** in **Tartuffeom**, nastalih po delih Goetheja in Moli era, zaradi režijske inventivnosti in komercialnega uspeha režiserju omogočil pot v Hollywood. Njegov prvi ameriški film **Zora**, se je skupaj s **Poslednjim mořem** precej uvrščal na top-ten liste najboljših filmov vseh časov. Po dveh naslednjih filmih je Murnau prišel v spor z ameriški producenti in je svoj poslednji film **Tabu** posnel v lastni produkciji skupaj z mojstrom dokumentarnega filma Robertom Flahertyjem, vendar pa premiere ni več doživel.

Uroř Prestor

Senca Maxa Schrecka kot vampirja Nosferatuja

(THE MAN WHO KNEW TOO MUCH), Velika Britanija, 1934. Režija: Alfred Hitchcock. Igrajo: Leslie Banks, Edna Best, Peter Lorre, Nova Pilbeam, Frank Vosper.

Nedelja, 24.02.91

ZAPRTO

Ponedeljek, 25.02.91

PRIJATELJ IZ AMERIKE (DER AMERIKANISCHE FREUND), Zah. Nem cija, 1977. Režija: Wim Wenders. Igrajo: Bruno Ganz, Denis Hopper, Lisa Kreuzer, Gerard Blain, Nicolas Ray (v barvah).

Torek, 26.02.91

NASHVILLE, ZDA, 1975. Režija: Robert Altman. Igrajo: Geraldine Chaplin, David Arkin, Karen Black, Keith Carradine, Ron e Blakely (v barvah).

Sreda, 27.02.91

PETER IN TILKA (PETE 'N TILLIE), ZDA, 1972. Režija: Martina Ritt. Igrajo: Walter Matthau, Carol Burnett, Geraldine Page, Barry Nelson (v barvah). **PANDORINA SKRINJICA** (DIE BUSCHE DER PANDORA/LULU), Nem cija, 1929. Režija: John Ford. Igrajo: John Wayne, Jeffrey Hunter, Natalie Wood, Vera Miles, Ward Bond (v barvah).

Petek, 01.03.91

OD TOD DO VE NOSTI (FROM HERE TO ETERNITY), ZDA, 1953. Režija: Fred Zinneman. Igrajo: Burt Lancaster, Montgomery Clift, Frank Sinatra, Deborah Kerr.

Sobota, 02.03.91

KINO ZA GROŠ (NICK-ELODEON), ZDA, 1976. Režija: Peter Bogdanovich. Igrajo: Ryan O'Neal, Burt Reynolds, Tatum O'Neal, Brian Keith (v barvah).

Nedelja, 03.03.91

ZAPRTO

Prosimo občinstvo, da ne zamuja predstav. Kinoteka si pridruřuje pravico do spremembe programa.

FEST PO FESTU

Kelly Lynch in Matt Dillon v **DRUGSTORE COWBOY**-u, distribucija *Ljubljanski kinematografi*

Z manifestacijo **FEST PO FESTU** je tistim Ljubljancem, ki doma čakamo, da »gora pride k Mohamedu«, omogočeno, da si vsako leto ogledamo izbor iz programa beogradskega festivala. Lani so izbrane filme s **FEST-a** predvajali samo v *Cankarjevem domu*, letos pa so svoj izbor ponovno pripravili tudi v *Ljubljanskih kinematografih* (slednji so sicer v svoj program uvrstili tudi film **AVALON**, ki na **FEST-u** - vsaj po objavljenem programu in katalogu sodeč - ni bil predvajan), 12. februarja pa je bila v kinu Vič tudi premiera filma **HOT SPOT** - Vročje mesto *Dennisa Hopperja*, ki je bil tudi prikazan na letošnjem **FEST-u**.

V izboru **FESTA PO FESTU**, ki poteka v kinu Komuna, izstopa seveda kontroverzni *David Lynch* s svojim razpitim perverzno »splatterjem« **DIVJI V SRCU** (*Wild at Heart*, 1990); zanj je lani v Cannesu prejel Zlato palmo, a je doživel zelo nasprotujoče si reakcije pri gledalcih in kritiki. *Ljubljanski kinematografi* so na letošnjem **FEST-u** prvič nastopili tudi kot distributer in sicer s štirimi filmi (Boormanov **TAM, KJER JE SRCE** je sicer še iz lanskoletnega programa *VESNA FILMA*, katerega filmski fond so v celoti prevzeli *LK*), na **FEST PO FESTU** so uvrščeni trije izmed njih: **ANGEL ZA MOJO MIZO** (*An Angel at My Table*, 1990) režiserke *Jane Campion* je posnet po avtobiografski predlogi »nore« novozelandske pisateljice *Janet Frame*; **DOLGOLETNO PRIJATELJSTVO** (*Longtime Companion*, 1989, r. *Norman René*) je tragična pripoved o širjenju **AIDS-a** in posledicah na medčloveške odnose znotraj homoseksualne skupnosti; **DRUGSTORE COWBOY** (1989, r. *Gus Van Sant*), ki obravnava narkomanijo, pa je verjetno eden najizvimejših filmov sploh, kar jih je bilo posnetih na to temo. **JAKOBOVA LESTEV** (*Jacob's Ladder*, 1990) *Adriana Lynea* izrablja svetopisemske aluzije, ki segajo od imen nastopajočih do samega naslova filma (ki se v judovsko-krščanskem izročilu nanaša na simbolično

»angelsko lestev« patriarha *Jakoba* iz Sv. pisma *Stare Zaveze*), v bistvu pa gre za razmeroma gledljivo »splatter« varianta filma **DUH** (scenarij za oba filma je napisal *Bruce Joel Rubin*). **ZELENA KARTA** (*Green Card*, 1990) *Petra Weira* je romantična komedija z *Gérardom Depardieuem* in *Andie Mac Dowell* v glavnih vlogah, po vsej verjetnosti bo uspešnica v Ljubljani. Ostali filmi iz programa, predvajanega v kinu Komuna, so **HAVANA** (1990) *Sydneya Pollacka*, **RAZGLEDNICE IZ PEKLA** (*Postcards from the Edge*, 1990) *Mikea Nicholasa*, **ČAJ V SAHARI** (*The Sheltering Sky/Il té nel deserto*, 1990; *Bernarda Bertoluccija* in že prej omenjeni **AVALON** (1990) *Barryja Levinsona*).

FEST POST FESTUM v *Cankarjevem domu* sta otvorila **BRATA KRAY** (*The Krays*, 1990) *Petra Medaka*. Skrajno nasilen gangsterski film, ki ga odlikuje zelo dobra igra vseh treh glavnih igralcev (*Gary in Martin Kemp*, *Billie Whitelaw* kot mama *Kray*). **SONCETUDI PONOČI** (*Il Sole anche di notte*, 1990; r. *Paolo in Vittorio Taviani*) je občutno režiran, posnet in odigran film na temo človeškega boja proti skušnjavam in težnje po popolnosti (gl. vloge *Julian Sands*, *Nastassja Kinski*). Film *Mery per sempre* (1989) *Marca Risija* so označili kot »neorealističen«, po ogledu njegovega »sequela« v CD, z naslovom **PRESTOPNIKI** (*Ragazzi fuori*, 1990), pa bi bil - glede na prikaz nasilja in spolnosti - primemnejši izraz »neonaturalizem«; z »neorealizmom« ima *Risini*jev film skupno uporabo naturščikov za glavne igralce in pa popolno brezhitnost, brezupnost usod mladih protagonistov. **PUMMARÒ** (1990) je svobodomiseln režiserski prvenec popularnega italijanskega igralca *Micheleja Placida*, ki obravnava razizem v sodobni Italiji; direktor fotografije je *Vilko Filadž*. V sklop **FESTA POST FESTUM** sodijo še filmi **HAZARDER** (*Spieler*, 1990; r. *Dominik Graf*), **TERAKOTNI BOJEVNIK** (*Terracotta Warrior*, 1989; r. *Ching Tung Yee*), **ZAROTA PROTI HARRYJU** (*The Plot Against Harry*, 1990; r. *Michael Roemer*), **CARACAS** (1989, r. *Michael Schottenberg*), **TRISTO MILJ DO NEBA** (300 mil do neba, 1989; r. *Maciej Dejczer*) in **CYRANO DE BERGERAC** (1990; *Jean-Paul Rappennau*). Pri CD za filme iz tega programa zatrjujejo, da jih lahko vidimo »samo v CD in samo v okviru te prireditve«: v resnici so odkupljeni kar trije med njimi - **BRATA KRAY**, **TERAKOTNI BOJEVNIK** in **CYRANO DE BERGERAC**.

Igor Kermet

VIDEOTEKA

★ ★ ★ ★ ★
GALERIJA ŠČUC Štari trg 21 Ljubljana
pon - pet 10 - 21 tel: 216 540

THE AFRICAN QUEEN (Afriška kraljica)

Režija: John Huston.

Gl. vl.: Humphrey Bogart, Katharine Hepburn, Robert Morley, Peter Bull...

Zabaven pustolovski film o »čudnem paru - on zanemarjen in večkrat zapit robavs, ona urejena in stroga verska zanesenjakinja, ki med 1. sv. vojno v razbitini, imenovani čoln (pa še Afriška kraljica povrhu) pluje po Kongu. Ona želi uničiti nemško ladjo, njemu kaj takega še na pamet ne pride - uganite, čigava je obveljala?

Film sicer ni nevemkakšna klasika, a je zelo zabaven, gledljiv, bistvo vsega pa so besedni in drugačni dvoboji glavnih junakov. Kot da so jima pisari na kožo. Huston je sicer naredil tudi boljše filme, a ker je naredil tudi nekaj slabših, smo lahko zadovoljni. Še posebej tisti, ki jih ne moti »plutje« čolna v filmskem studiu. Oskar za Bogarta, Hepburnovo, režija in scenarij pa le nominacije.

L'IMPOSSIBLE OBJET (Zgodba neke ljubezni)

Režija: John Frankenheimer.

Gl. vl.: Alan Bates, Dominique Sanda, Michel Auclair, Lea Massari, Evans Evans...

Poročen moški srednjih let v očitni ustvarjalni krizi dela vse drugo kot piše. Film je poln prepletajočih se sanjskih, domišljjskih prizorov, spominov - na izvenzakonsko razmerje z usodno žensko. Je vse videno res del pisateljevega življenja ali gre za njegovo domišljijo? Uganko mora rešiti gledalec sam.

Vsebinska in oblika, ki vzbudita zanimanje in predvsem pokažeta, da zna (in želi) *Frankenheimer* narediti tudi film, ne samo movie - čemur se je očitno popolnoma predal v zadnjem času. Najbrž vse za ljubi kruhek. Film morda nima čisto pravega ritma, a je res zanimiv in od daleč spominja na Privatno projekcijo *Françoisa Letterierja* in nekatere prebliske *Buñuela*. Slovenski prevod naslova je iz ameriškega, čeprav v ZDA ta film nikoli ni bil v kinih.

THE CHALLENGE (Izziv)

Režija: John Frankenheimer.

Gl. vl.: Scott Glenn, Toshiro Mifune, Donna Kei Benz, Atsuo Nakamura...

Za ljubitelje kriminalk v japonskem okolju, torej s pridihom samurajstva, najbrž kot nalašč, za režiserja tudi gornjega filma (pa še *Ptičarja* iz *Alcatraza*, filma *Obramba obtožuje...*) pa le obrtni izdelek, sicer korektno narejen (predvsem nekaj akcijskih prizorov), a vsebinsko prazen. *Scott* je ameriški boksar, pokvarjena duša, ki skoraj ponevedoma pade v »zgodovinski« dvoboj dveh japonskih bratov - jabolko spora pa sta družinska meča - dvojčka. Bad guy postane good guy, poseže vmes in konec že veste. Kup klišejev - kot se za take filme spodobi. Ogled je priporočljiv le kot informacija, za strastne privržence prav tega žanra pa priporočilo - glejte *Yakuza* *Sydneya Pollacka* (*Črni dež* *Ridleya Scotta* pa vam je tako znan). *Yakuza* je od treh najboljši. *Frankenheimer* pa nadaljuje v tem slogu (*Dead Bang*, *52 Pick-Up*) in izgublja »magic touch«.

M.K.

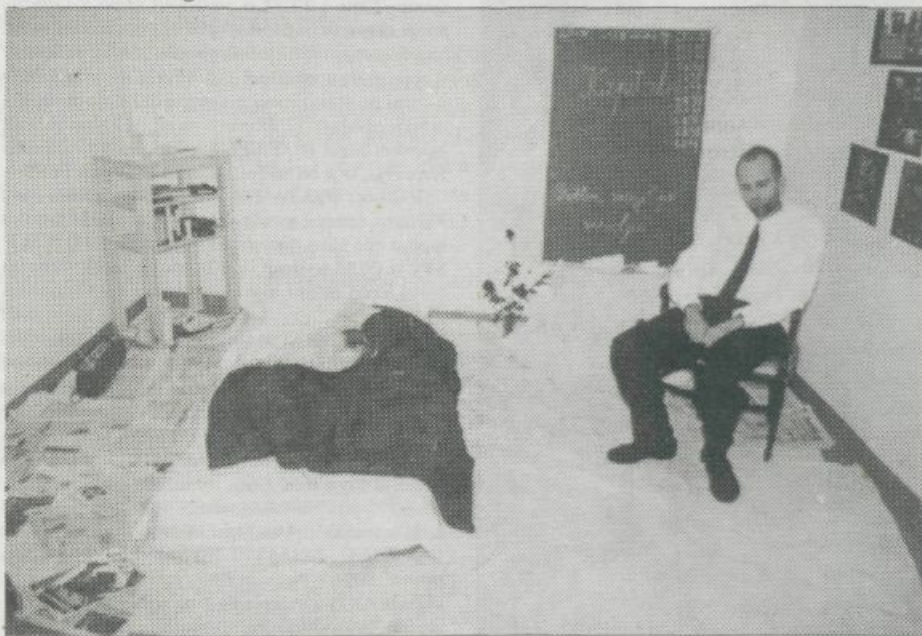
Kot vsako leto se je tudi letos v drugi polovici januarja in prvi polovici februarja več ali manj vse vrtele okrog kulture. 8. februar, Prešernov dan oziroma kulturni dan slovenskega naroda pa je bil letos še posebej »začinjen«. Namreč, da si osvežimo spomin, 25. januarja je umetnik, režiser in član Neue Slowenische Kunst (NSK), direktor Kozmokinetičnega gledališča Rdeči pilot (kabinet Noordnung) Dragan Živadinov začel v prostorih sekretariata za kulturo na Cankarjevi 5 po lastni odločitvi gladovno stavko. Iz pisarne gospoda ministra Capudra, kamor se je zaklenil, je bil ob posredovanju samega ministra policijsko odstranjen. Od takrat dalje je s stavko nadaljeval v prostorih galerije GT na Gornjem trgu. Tudi razlogi, zaradi katerih se je režiser odločil stavkati, so več ali manj znani. Na kratko: NSK se je odločil izdati v javnost tri zahteve: prvič, zahtevajo takojšnjo objavo slovenskega nacionalnega kulturnega programa, s katerim je gospod Capuder zamujal, mimogrede še danes ni objavljen, več kot mesec dni; drugič, zahteva ureditev razmerja med etabliirano in neetabliirano, uradno in neodvisno kulturo z zdajšnjega 100:1 na 100:20; in tretjič, takojšnjo vključitev mesta Ljubljane v strassbourski program »Kulturna prestolnica Evrope«. Vse tri zahteve so bile argumentirane, nekatere bolj nekatere manj, toda ministrstvo za kulturo je ves čas molčalo.

Pravzaprav se je vse skupaj začelo že sredi leta 1990, ko je bil ustanovljen Slovenski kulturni zbor kot protiutež nacionalnemu kulturnemu ministrstvu. Stvari so se vedno bolj zaostrovale, zaradi česar se zdi upor Dragana Živadinova logična posledica stanja v slovenski kulturi in slovenski kulturni politiki, ki jo tako ali drugače vodi njen minister Capuder. Ukinitvi Svetovnih glasbenih dnevov v Ljubljani za leto 1993, samovoljna

POST STAVKUM

Foto: Tomi Drozg

BOMBARDIRANJE KULTURNEGA MINISTRSTVA

Kako se je v osmih mesecih izničilo tridesetletno literarno, prevajalsko in pedagoško delo gospoda dr. Andreja Capudra?!

odklonitev materialnih stroškov za razstavnici prostor v kulturni prestolnici Evrope, v Madridu, mačehovskemu odnosu do kulture je sledil javni protest največjega izvoznika slovenske nacionalne kulture in s tem tudi nacionalne samobitnosti, NSK, ki so ga podprla vsa strokovna umetniška društva in mnogi drugi kolektivi ter posamezniki iz Slovenije, Jugoslavije in tujine. Po drugi strani pa je minister našel ogromno razumevanja za ustanovitev profesionalnega pevskega zbora, pa čeprav imamo na Slovenskem več kot 800 odraslih amaterskih zborov, več kot 500 zborovodij, dva profesionalna v ljubljanski in mariborski operi in polprofesionalen-polamaterski pevski zbor Radia Slovenija. Po ministrovem mnenju nobeden izmed teh zborov ne ustreza kriterijem, ki jih zah-

teva najbrž minister sam, kriterijem po hitrem, vzornem in zanesljivem ter dobrem in lepem: amaterji takim zahtevam »kao« ne morejo ustreči, ker so že s svojim delom tako zasedeni, da jih je neustrezno in škodljivo, jasno, še »glasovno« obremenjevati«. Od pevcev-profesionalcev se tako zahteva popolna strokovna usposobljenost, šolanost glasu, skratka, in popolna predanost delu, angažiranost, torej.

In v tem smislu je sekretariat pripravil avdicijo, na katero se je odzvalo približno 120 pevcev. Žirija, Marko Munih, odgovorni urednik glasbenega programa na Radiu Slovenija, Marko Bajuk, profesor na Srednji glasbeni šoli v Ljubljani, dr. Mirko Cuderman, zborovodja, Danilo Čudež, urednik na Radiu Slovenija in Božena Glavak, operna umetnica, je izmed teh stodvajset kan-

didatov izbrala trideset pevcev, kar je pomenilo uspešno opravljeno delo. Vodja slovenskega nacionalnega pevskega zbora, strokovno usposobljenega, je postal dr. Mirko Cuderman. Vse lepo in prav, toda vsak kolikor tolikor normalen oratorijski zbor šteje okrog sto pevcev. Pri vsem tem pa je najbolj presenetljivo to, da za strokovno mnenje ni nihče povprašal, kaj šele povabil k sodelovanju, Društvo slovenskih skladateljev kot strokovno usposobljeno telo.

»Definitivnih podatkov« pa še zdaj nimamo. Pravzaprav niti ni povsem jasno, kaj so ti »definitivni podatki«. To je enostavno brošura iz katere se mora videti nacionalni program, brošura, ki se je včasih imenovala poročevalec in v kateri je zajeta vsa slovenska kultura. Tudi neodvisna oziroma neinstitucionalna, alternativna, marginalna, ali kakorkoli že to imenujemo. Potiskanje alternativne, neodvisne... kulture ob rob vsemu »uradnemu« kulturnemu dogajanju je po svoje vračanje v preteklost, kjer je bilo jasno napisano, kaj je to prava in kaj je to dobra in lepa kultura oziroma umetnost.

Povsem ustrezna in popolnoma na mestu je najbrž tudi zahteva po vključitvi mesta Ljubljane v strassbourski program »Kulturna prestolnica Evrope«. Ljubljana ima namreč vse pogoje, kljub temu, da ni članica EGS, kar je bil še do nedavnega pogoj za vključitev v ta evropski program, da to dejansko tudi postane. S padcem berlinskega zidu so se namreč vsi transferji porušili že znotraj Strassbourga, kar bi pomenilo, da če bi Ljubljana kandidirala kot prva dežela oziroma prvo mesto z vzhoda, bo kandidaturo sigurno dobilo. Seveda to

šele v letu 1994. Do takrat so prestolnice že oddane, kar pa je še vedno v Capudrovem mandatu. To bi hkrati pomenilo doseg neke simbolne ravni, še več, participacijo prve simbolne ravni tega. To pa je moč doseči zgolj z umetnostjo, s kulturo, morda še z znanostjo, nikakor pa ne s politiko ali gospodarstvom. In simbolna raven, kar gospod minister sigurno ve, ima neskončno energijo. Hkrati bi to pomenilo emanacijo nacionalne kulturne produkcije v tujino. In obratno, evropske. Ljubljana spada v vseh ozirih pod evropsko »kulturno predsedstvo«, duhovne produkcije v Ljubljano in Slovenijo. Lansiranje nacionalne identitete, nacionalne duhovne produkcije v tujino pa je bržkone nujno.

Svoj epilog je slovenska kulturna politika dobila s podelitvijo Prešernovih nagrad na predvečer kulturnega dne. Slavnostni govor ministra Capudra je zvenel tako zelo arogantno, da so se lahko vsi dosedanji, torej vsi tisti, ki so nagrado dobili v časih prejšnjega režima, počutili domala ponižane. Namreč, ignoranca s katero je označil Prešernov dan in dosedanje dobitnike ponižal v hlapce komunističnega režima, je presešla vse meje. Citati iz evangelijev pa so bili navsezadnje ponižujoči za samega Prešerna. In če se je ubogi slovenski pesnik doslej zgolj obračal v svojem kranjskem grobu, potem se je ob slavnostnem govoru kulturnega ministra vrtil. Vse to kaže na skrajno nepoznavanje razmer v slovenski kulturi, na arogantnost, nepripravljenost na kakršenkoli dialog, nonšalanco in samovoljo, s katero minister vodi svojo politiko in svoje umetnike ter kulturnike. Vkolikor to sploh še so kulturniki, jasno, saj jih je nova davčna

zakonodaja potisnila v rang obrtnikov.

Na drugi strani se je odprla nova fronta, ki je konkretno podprla stavkajočega umetnika. Ponudbe so kar deževale, kar režiserja Živadinova ni niti najmanj zanimalo. Končno se je po osemnajstih dneh gladovanja vendarle odločil in popustil. Roko na srce, lahko bi že prej, in to povsem opravičeno, saj je namen, ki ga je s tem hotel doseči, bil že precej časa pred temi osemnajstimi dnevi uresničen. Namreč, zadeva je končno prešla v parlament, kar seveda še ničesar ne zagotavlja, toda kljub temu; slovenski kulturni delavci so dokazali, da se nobena pomembnejša odločitev, ki zadeva njih same, ne more in ne sme reševati, kaj šele sprejemati, brez njihovega sodelovanja.

Tadej Čater

LAIBACH V KRANJU

V gorenjski metropoli, se pravi v Kranju, je po represivnem epilogu, ki ga je napisala oblast na tednu Mladih '88, po treh letih zopet zagromela koncertna dejavnost. Drugi koncert po nastalem zatišju je odigral Laibach (prvega Miladojka Youneed).

Žlahtno zvoneče ime Laibacha, ali kot pravi oguljena fraza edini glasbeni izvimi artikel poleg Avsenikov, je v dvorano na Primskovem privabilo veliko število žura željnih Gorenjcev, ki iščejo svojo identiteto v sferah alternative. Po več kot enourni zamudi se je evforija publike spremenila v pravo obsesijo; Laibach je bila očitna želja mladih. Vsa predkoncertna evforija se je brž pomirila, ko je koncertni stroj Laibacha pričel neusmiljeno gaziti. Občinstvo, ki očitno ni bilo do nastopa Ljubljane v Kranju še nikoli izpostavljeno tako totalni manipulativni koncertni praksi, je bilo brez komentarja. Zvok koračnic v prepletu s projekcijo standardnih simbolov je ujel v svojo mrežo ideologije srca publike, saj so ti še kakšnih petnajst minut po

koncertu, čeprav že nekoliko utrujeni od avdivizuelnega bombardiranja, še vedno pričakovali vmitev svojih führerjev.

Za poznavalce je bil nastop Laibacha predstavitev v drugi luči: vedeti je treba, da je njihov koncept nastopanja prirejen prostoru, zato je razumljivo, da koncert ni doživel takega spektakelskega učinka kot recimo tisti božanski, težko pričakovani in do zadnjega trenutka

negotovi nastop v Festivalni dvorani februarja 1987. Seveda je razumljivo in hkrati popolnoma v skladu s pričakovanji tudi glasbeni izraz, ki je postal dokaj, če ne preveč rockerski.

Skupina Laibach je nedvomno danes težko prepoznavna, saj je od prvotnih članov, prvotne zasedbe ostal le še spomin. A pustimo to stvar ob strani; nastop je bil profesionalno izveden, čeprav je bil kratek in glede na ceno ni povsem zadovoljil pričakovanj.

Nova koncertna praksa, ki se je s tem koncertom nekako ustalila v združnem domu na Primskovem pri Kranju, je s svojim repertoarnim imidžem uspela. Njen cilj je približati gorenjski publiki dogajanja na alter in rock sceni... Katero skupino bo moč slišati v prihodnje, je za sedaj še uganka, a lahko upamo, da bo izbor uspel obdržati nivo dosedanjih koncertov.

Tomaž Kukovica
Foto: Andrej Štular

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE CELJE

Čakajoč na Godota

Celjsko gledališče nam je pripravilo presenečenje. 1. februarja smo doživeli premiersko uprizoritev Beckettove drame Čakajoč na Godota. Režiral jo je Franci Križaj, ki je sicer imel - vsaj zdelo se je - dobro zamisel, le izvedba je bila pod vsakim nivojem, dramaturg pa je Blaž Lukan.

Drama Čakajoč na Godota je svojevrstno delo tega angleškega dramatika in ponuja vrsto interpretacij. Temeljno v drami pa je čakanje. Človeka, odtujena svetu, nimata v njem več kaj početi. Svoj obstoj pa vendarle morata nekakako upravičiti in osmisliti. In to storita s »čakanjem na Godota«, čeprav nam postane jasno, da jima služi le kot izgovor. Iz drame postane jasno, da je to tudi problem sodobnega človeka, ki sicer ne čaka Godota (ali pa?), izgovor za svoj obstoj in »čakanje« pa najde v

različnih aktivnostih, ki mu pomagajo, da čas »teče«. To je tudi izhodiščni problem in zasnova drame. Da bi se popolnoma osredotočili na ta problem, scene skorajda ni. Edina »stvar« je drevo, ki služi dramskemu dogajanju. V nekem trenutku namreč glavna junaka oz. antijunaka prešine misel, da bi se obesila, toda tega ne storita. Scenografka (in kostumografka) Meta Hočevar tako ni imela pretiranega dela. Povrhu vsega pa senca drevesa na tleh sploh ni bila razpoznavna in če niste sedeli v »višjih sferah«, sploh nista vedeli, kaj je tisti črni madež na odru. Beckett je to svojo dramo napisal v francoščini in jo nato sam prevedel v angleščino, da bi bili dialogi čim bolj preprosti in nezapleteni. Zanimivi so tudi slengovski izrazi, ki jih je prevajalec Aleš Berger zelo dobro prevedel. Sploh je prevod zelo živ in pristen. Škoda je le, da so igralci s svojo izvedbo popolnoma »pokvarili tekst« (razen posameznih trenutkov, ko je drama zares zaživela). Tukaj ima nekaj zaslug najbrž tudi lektor Marijan Pušavec.

Igralska ekipa pa kot da živi v prejšnjem stoletju ali celo antiki (le da smo sedaj v 20. stol.). Drami, ki zahteva profesionalno igralsko ekipo, vsekakor niso bili kos. Pri tem je najbolj blestel Stane Potisk v vlogi Vladimirja, ki je bil že kar absurdno slab. Miro Podjed kot Estragon kljub svoji presenetljivo dobri igri ni mogel rešiti zadeve.

Ob prihodu na oder sta nas sicer uspela za hip navdušiti Janez Bermež kot Pocco in Marjan Bačko kot Lucky, toda bremena uprizoritve vseeno nista prenesla. Še najbolj nemoteč je bil Anže Čater kot Deček. Tako je bilo 2. dejanje samo še mučno ČAKANJE konca. Zares neprimeno, da so si v Celju sploh privoščili izvedbo drame, ki ji niso v nobenem primeru kos.

Za trenutek človek pomisli, da pa morda drama sploh ni primerna za uprizoritev. Morda je le za branje, ker jo je zaradi izbranega motiva ČAKANJA zelo težko uprizoriti. Toda Beckett sam jo je vendarle sam zelo uspešno »postavil na oder«. Torej bi se lahko zamislili, kako je mogoče, da v Celju ne premorejo dobrih igralcev. Edina pohvala gre zares odličnemu gledališkemu listu.

Nives Klinc

FREYEVA JETNIŠKA BALADA

Da se takoj razumemo: o Jeanu Genetu nima smisla izgubljeni besed. Morda le to, da je bil nedvomno eden najbolj kontroverznih piscev dvajsetega stoletja, da so ga eni ljubili in oboževali, drugi pa neznansko sovražili in zavračali. Oboji pa so mu hočeš nočeš morali priznati pisateljski genij.

Damir Zlatar - Frey, koreograf in režiser, je prav gotovo med tistimi, ki ga ljubijo. Geneta, namreč. In da ne izgubljam besed s tako ali drugačno koreografijo bodisi Geneta bodisi Freya,

preidimo precej na predstavo, ki so jo pripravili v ljubljanski Koreodrami, predstavo, ki sovпада s peto obletnico Koreodrame, na predstavo Poostreni nadzor Damirja Zlatarja-Freya. Malce zlobno: Frey se je izgubljal v osebnih frustracijah, jih zaostri do te meje, da ni našel ločnice med gledališčem in življenjem, nasiljem v gledališču in nasiljem, ki zadeva življenje. Med nasiljem, ki se sprevrže v smrt. Skrajne točke ni (vsaj v teatru!). Jetniška celica s kado v prvem planu je zelo genetska kot tudi teme, ki jih Frey teatralizira: klateštvo, ječa, nasilje, homoseksualnost, umazanija, brutalnost in navsezadnje smrt. Toda žal ne dovolj prepričljivo. Zdi se kot da Frey v zaključnih kadrih zmanjka moči ali kot je pripomnil Simon Kardum, Frey se še kako pozna, da je najprej koerograf in šele potem režiser. Posamezni detajli dobesedno zbledijo v trenutku, ko predstava preide v naslednji detajl. Morda je ravno to začudujoče, saj je Frey znan kot totalni perfekcionista. Njegova sodelavka je Željka Udovičič.

Geneta je prevedel Stane Potisk, kar za samo predstavo niti ni bistveno, lektorica pa je bila Nada Šumi, ki se je, vsaj po mojem mnenju, držala literarne predloge kot »pijanec plota«. Morda ji ravno to zamerim. Poostreni nadzor namreč je zgodba, ki se dogaja med ljudmi z družbenega dna, med kriminalci, saj gre navsezadnje za zapor. Ti pa v nobeni družbi ne govorijo »lepega« knjižnega jezika.

Skratka, pogrešamo žargonskih besed, kletvic, vulgarnih izrazov in morda celo narečnih posebnosti. Sicer je pa tudi to stvar režiserja, avtorja.

Igralska zasedba je precej raznovrstna in hkrati homogena: Pavle Ravnohrib, ki je prepričljiv in odličen. Skrajno »jetniški«, recimo, Niko Goršič, ki je zamenjal za to vlogo vsekakor prešibkega Tomaža Gubenška, Jožef Ropoša, ki je za vlogo jetnika morda malce preveč »nedolžen«, vsekakor pa odličen, in Srečo Špik oziroma njegova roka. Domala identični liki, robati in brutalni zaporniki, ki živijo zgolj za minevanje časa. Skratka, predstava, ki si jo je vredno ogledati, toda nikakor ne v prvi vrsti.

Tadej Čater

KOREODRAMA

Trubarjeva 34

**RAZLIČNI - HEAVEN AND
HELL (IMAGINARY
RECORDS)**

Ob poplavi tovrstnih lp-jev je razveseljivo, da se nadnaslov te plošče glasi *A Tribute To Velvet Underground*, kasneje pa se kot pozitiven izkaže tudi podnaslov *Volume One*. Na izdajo zbirke je vsekakor vplival petnajstminutni nastop originalnih Velvet Underground lanskega junija v Parizu, ki je bil očitno bolj zabava kot kaj resnega. Malo bolj resno pa so se zadeve lotili bendi Nirvana, Buffalo Tom, The Wedding Present, Ride, The Telescopes in James ter Chapterhouse, Screaming Trees, Motorcycle Boy pa Terry Bickers & Bradliegh Smith. Bolj in manj znana imena, med katerimi izstopajo predvsem Nirvana s svojo verzijo *Here She Comes Now*, potem The Wedding Present s *She's My Best Friend* in (začuda, kdo jih pozna?) Motorcycle Boy z *Run, Run, Run*. Čeprav ne ravno blesteča pa vsekakor nadpovprečna zbirka, ki se ji spodobi prisluhniti. Pred dumi pa je že enako naslovljena *Volume Two*. Lepo.

**RAZLIČNI - POTATOES A
Collection Of Folk Songs
(RALPH RECORDS)**

Še ena od kolekcij, na kateri se imena The Residents, Renaldo & The Loaf, Tom Cora & Hans Reichel, Snakefinger, Bongwater in še nekateri manj znani lotevajo tradicionalnih ali avtorskih folk štiklov na drugačen način - od improvizirane glasbe do povsem "spodobnih" in spevnih pesmic. Zanimiva kompilacija je posvečena Incem ter predvsem njihovim selitvam sredi prejšnjega stoletja, katerih vzrok je bil krompir oz. velika lakota ob pomanjkanju le tega. Skratka Potatoes in zanimiva drugačna godba, ob tem pa še nekaj zanimivih naslovov: *Haul On The Bowline*, *Bertas Hammer* in med drugimi celo Williamsova *I'm So Lonesome I Could Cry*.

**BUFFALO TOM -
BIRDBRAIN
(MEGADISC)**

Bostonski (?) bend na drugi plošči nadaljuje sodelovanje z možakom, imenovanim J Mascis, drugače tudi gonilno silo razpadlega in sedaj spet aktivnega benda Dinosaur Jr. J Mascis je opravil producersko delo na plošči, ki kot druga napoveduje boljše čase za trio Buffalo Tom. Močna kitarska glasba, ki je bila na prvi plošči precej podobna dinozaverskemu "lost in supermarket" soundu, sedaj zveni dosti bolj melodično in priljudno ter tako obeta več novcev za relativno nov bend. Lp brez izstopajočih štiklov je izredno trdno zgrajen ter več kot solidno predstavlja ameriško rokenrol sceno, Buffalo Tom pa se postavljajo v vrsto čakajočih za ligo velikih. Dobro, dobro!

Igor Ivanič

RGL odstopa svoj reklamni prostor oceni koncerta.

IGGY POP

(Hala Tivoli, 3.2.91)

bilo namreč slišati le kitare. Ob vsem tem Iggy pravzaprav narenil ni česar narobe; še vedno divja, skače, brca, pljuva, se slači... skratka, počne vse, kar sodi k njegovemu rokenrolu. Gre le za intenzivnost in prepričljivost njegovega početja, ki bo po eni strani marsikateremu frontmanu še dolgo nedosegljivo daleč, po drugi pa je jasno vidno, da pada se umirja. Obtem

Rokersko ime, ki smo ga pričakovali vsaj štiri leta, se je v nedeljo po zaslugi I. ROPOTA V. le pojavilo v Ljubljani. To pot se je Iggy predstavil s popolnoma rokersko zasedbo, torej kitara, bas in bobni ter občasno še ena kitara, seveda v Njegovih rokah. Koncert je glede na rokersko postavo potemtakem lahko mineval v znamenju The Stooges; tako se je namreč začel in podobno tudi končal, vmes pa smo seveda slišali večino skladb s plošče *Brick By Brick* s primernim ozadjem. Zvezdnik kot je Iggy seveda ni mogel zgrešiti, zgrešili pa so njegovi tehniki, ki so kot na večini koncertov v Hali primerno zapacali zvok ter s tem prikrajšali množico za marsikateri zvočni efekt; v glavnem je

Foto: Žiga Koritnik

je tu še velika dvorana, v kateri Iggy ni deloval ravno najbolj učinkovito; pravzaprav gre le za to, da James Osterberg v malih dvoranah blesti. Sicer pa je težko zapisati, da je bil koncert slab, verjetno bi bolje stala teza, da je bil več kot soliden, le da je avtor žal videl dva boljše. Ampak glede na okoliščine - v redu. Polna dvorana, solidna luč, slab zvok, večina hitov - predvsem The Stooges - in seveda ter kljub vsemu neponovljivi Iggy Pop. V dobri uri in pol več kot dovolj.

Igor U.V.Z.Ž. Ivanič

RGL je bil tudi sponzor koncerta.

ISKANJE IZGUBLJENIH CILJEV

**Ingeborg Bachmann:
TRI POTI K
JEZERU/LAJEŽ,
Wieser, Celovec- Salzburg
1990. Prevedli Lučka
Jenčič in Silvija Borovnik.**

Ingeborg Bachmann je avstrijska pisateljica, kar je najbrž vsakomur več ali manj jasno. Manj jasno pa je, da je Bachmannova postala pisateljica šele leta 1972, torej takrat, ko je izšla knjiga petih novel Simultano. Pravzaprav se je profilirala že precej časa pred to letnico (mimogrede, umrla je leta 1973), kar pa njenemu kritiku Marcelu Reichu - Rahickemu ni prav nič pomenilo. Še več, proglasil jo je za »padlo pesnico«, po drugi strani pa se je po njeni smrti uveljavil kot zvezdnik na literarnih večerih v Celovcu, ki se, najbrž ne slučajno, imenujejo po pisateljici. In če je vsem jasno, da je Bachmannova pisateljica, je končno še meni jasno, da je celo odlična pisateljica.

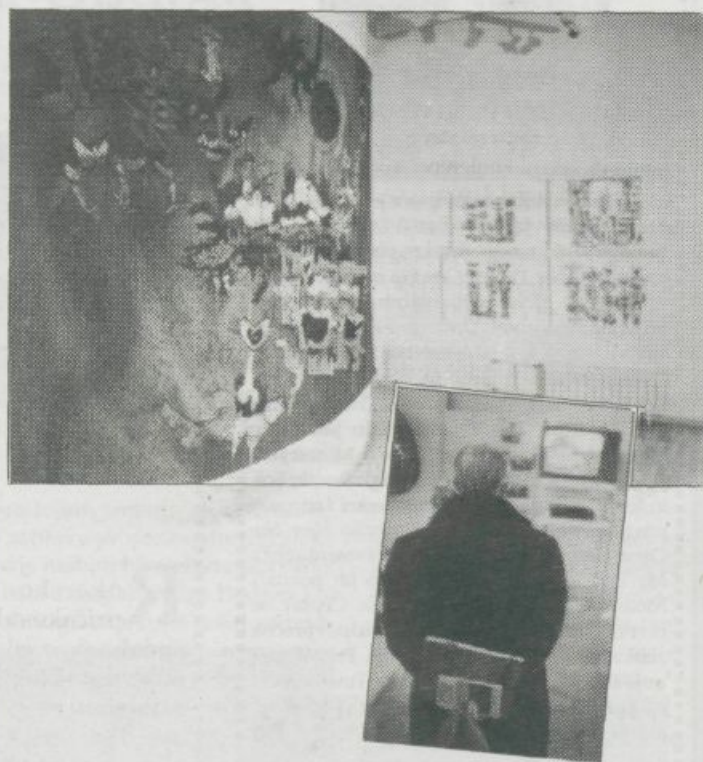
Pričujoči noveli »prihajata« nespremenjeni iz njene knjige Simultano: Tri poti k jezeru kot zadnja in po obsegu najobširnejša, še več, obsega skoraj toliko kot druge štiri skupaj, je zgodba o svetovno znani fotoreporterki Elisabeth Matrei, ki je menda delala tako na Dunaju kot v Parizu in New Yorku (New York Times pri tem ni izključljiv, pa čeprav pisateljica tega nikjer eksplicitno ne omenja). Začela je, jasno, v provinci, Celovcu, kamor je v zgodbi prišla obiskat svojega ostarelega očeta. Po vsem sodeč zadnjič. Iskanje treh mladostnih poti, ki vodijo oziroma so nekoč vodile k jezeru, z zavihkov zvemo, da menda k Vrbskem, se sprevrže v pravo »točo« subtilnih odtenkov, refleksij, reminiscenc, spominov, asociacij... skratka, vsega, kar je tako značilno za »literaturo, pisano z žensko roko«. Jasno, vse poti so napačne, ali boljše, so nekoč bile prave, so nekoč vodile k jezeru, danes pa jih je presekala avtocesta. Torej gre za nenehno vračanje k očetu, v njegovo hišo, v rojstno hišo, na start, na začetek treh poti. Na začetek življenja, skratka. V zibelko, recimo. Malce bolj »enostavna« je druga zgodba. Lajež, kjer v glavni vlogi zopet nastopa ženska. Tokrat ostarela gospa Jordanova, mati uspešnega sina, profesorja. Edina razlika med Elisabeth Matrei in gospo Jordanovo je v tem, da Matrejeva realnosti ne iluzira, torej jo jemlje skrajno zares, medtem ko se Jordanova »zazida v blodno nerazumevanje realnosti«. Sicer pa je za Bachmannovo tako in tako značilno, da so ravno ženske tiste, ki so nosilke glavnih vlog.

Skratka, odlična knjiga dveh novel, kjer gre v prvi vrsti za eksemplaričen prikaz (in individualen prikaz, seveda) različnih življenjskih situacij, »taktik in strategij«, ki jih ženske uporabljajo, da bi ostale v realnosti, ki je otrdela zaradi dominacije moških vrednot. S to pripombo, da si nobena izmed avtoričinih junakinj ne želi takega sveta niti za kanček spremeniti. Vsaka sprememba namreč, pa najsi bo ta še tako neznatna, je lahko usodna.

Tadej Čater

CANKARJEV DOM

F. Mihelič & kurenti

Koncept

Veš slikar svoj dolg sta se tokrat predstavila z obsežno razstavo SLIKA SLIKE. Moramo priznati, da je "ustvarjalski par" kar uspešen. Januarja sta razstavljala v galeriji Equma, v "Moskovskih portretih" v Mestni galeriji in sedaj njun ponovni debut. Tokrat seveda spet "drugačen".

Slike, instalacije, "žive skulpture", najrazličnejši materiali, ki sta jih uporabila, kažejo na drugačnost. Ta je sicer v okviru koncepta, ki je že kar nujno prisoten, in estetike, ki kar "preveva" celotno razstavo. Če bi lahko uganili misli umetnikov in rešili uganko, ki sta nam jo zastavila, bi morda kot opazovalci o razstavi razmišljali takole. Povedati nekaj, kar še ni bilo povedanega. Izraziti tako, kot še ni bilo izraženo. Iskati v novih vrednotah, ki morda še ne obstajajo. Iti iz samega sebe in postati - biti nekdo drug - vsi. Vsekakor pa znebiti se stare šare preteklosti, bremen, ki si jih naložiš na svoji poti. Pojdi in poglej - opazuj enkrat drugače.

Projekt SLIKA SLIKE je prav to. Veš slikar svoj dolg raziskujeta v mejah mogočega, da bi morda odkrila tisto nemogoče. Uporabljata vse že znano in odkrito - drugače, seveda - da bi odkrila nekaj popolnoma novega. Kar je moteče pri vsej stvari, pa je to, da ob gledanju, opazovanju, ali kar pač hočete, ne doživimo ničesar. Vse je tako lepo, zanimivo, drugače in zaradi tega tudi na nek način privlačno, toda hladno; kot da bi umetnika resnično ustvarjala »zunaj sebe« in ne »iz sebe«. Nič "življenjskega", pristnega. In če za NOVO PODOBO - umetnost 80. let - ugotavljajo, da se je prav na tem nivoju zgodil preobrat, gre pri njiju "razvoj" v obratno smer, morda celo v larpurlatizem (tega seveda ne smemo trditi, ker nismo umetnostni zgodovinarji).

Seveda jima želimo, da bi to, kar iščeta, tudi našla.

Tribunino oko: Nives Klinc

& Japonska

Cankarjev dom nas zadnje čase preseneča z raznovrstnimi prireditvami. No, tokrat so "ujeli dve muhi na en mah", pa še tretjo so takoj za tem dodali. V galeriji CD si lahko ogledamo retrospektivno razstavo Franceta Miheliča (1930-1990), v predvederju kurentovske noše iz Ptuja, nadstropje nižje pa razstavo "Sodobni japonski plakat".

Na tiskovni konferenci 6. januarja so predstavili slikarja Franceta Miheliča, drugi del pa so namenili predstavitvi kurentovanja v Ptuju - pri tem seveda niso pozabili na nastop kurentov. Vse skupaj povezuje pust, naš kulturni praznik, predstavitev kulturnih običajev, ki še živijo in so tudi zabeleženi v slikarskih motivih F. Miheliča.

Mihelič se je sicer rodil v Virmašah pri Škofji Loki, po končanem študiju pa je služboval tudi v Ptuju. Od tod torej slikarski motivi - ne vsi, seveda. Ukvarja se s slikarstvom, grafiko, risbo in ilustracijami. Tokrat si lahko ogledamo risbe iz zgodnejših let, pastele in grafike, ki dajejo slovenskemu kulturnemu prostoru svojevrsten pečat. Vsa njegova dela so dobesedno prepojena s človeškostjo, močno ekspresijo in tudi simboliko, ki je povezana z življenjem. Občutje je izrazito melanholično, z vnebovprijočo socialno noto, s katerim razkriva propad, minevanje, smrt... Kot naše narodne pesmi, ki so v veliki večini otožne, tudi on doživlja oz. je doživljal preprostega človeka in "opeval" njegovo usodo.

Še tretja zanimivost - sodobni japonski plakat. Presenečeni ostrmimo nad njihovimi živimi barvami in "likovnostjo", ki jo premorejo. Motivi pa se zdijo bolj evropski kot tipično japonski, kar najbrž kaže na to, da tudi Japonci niso več tako »udarjeni« na svojo tradicijo, kot so bili svoje čase.

MESTNA GALERIJA

& estetika

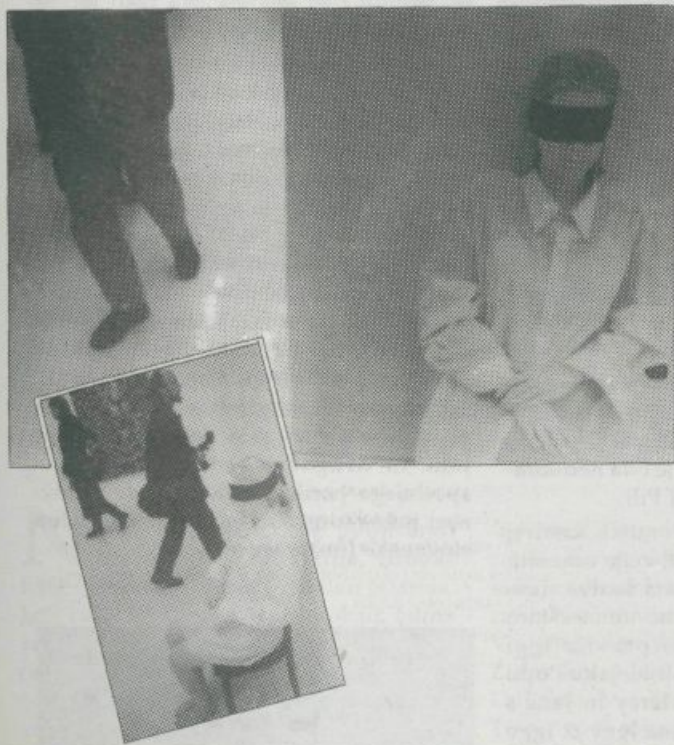

Foto: Žiga Koritnik

LJUBLJANA -

GOSTITELJICA SVETOVNEGA OBLIKOVANJA

Pregledna razstava Sekretariata 17. kongresa svetovnega oblikovanja ICSID (The International Council of Societies of Industrial design), katere otvoritev je bila 4. februarja v prostorih Informativnega dokumentacijskega centra za oblikovanje na Igriški 5, nas je zopet spomnila, da bo Ljubljana v septembru gostila svetovni kongres oblikovanja.

Ljubljana bo tako sledila Helsinkom, Washingtonu, Amsterdamu, Mexico City-ju, Moskvi, Londonu, nazadnje Nagoyi in se uvrstila med pomembna središča oblikovalskega sveta.

Blišč in prezentativnost, ki si jo je lahko privoščila Nagoya (Japonska), ki je predlansko leto razstavljala na površini 56 ha in imela v 135 dneh 14 milijonov obiskovalcev, ki so lahko občudovali dosežke vrhunskega oblikovanja 44 mednarodnih razstavljalcev, bo za Ljubljanu težko dosegljiv. Razpolagala bo z neprimerno manjšimi finančnimi sredstvi (predvidenih je 3,3 milijona DEM). Zato pa bo lahko svetovni oblikovalski javnosti ponudila šarm manjšega sveta, ki ima ugodno geopolitično lego kot tudi tradicijo v oblikovanju, ki jo uvrščata med pomembna stičišča vzhoda in zahoda. In tak je tudi propagandni slogan kongresa, Ljubljana 91 - At the crossroads.

V času kongresa - pred in po njem - bo vrsta koordiniranih razstavnih aktivnosti, ki se bodo večinoma odvijale v prostorih Gospodarskega razstavišča. Videli bomo lahko retrospektivo francoskega oblikovanja 1960-90, retrospektivo italijanskega oblikovanja 1920-40, ekskluzivno italijansko selekcijo 91 - Compasso d'Oro, finsko oblikovalsko organizacijo Forma, finsko Ornamo, komperativno razstavo 20 visokih šol oblikovanja iz vsega sveta, seveda 13. mednarodni Bienale industrijskega oblikovanja in še kaj.

Da pa bi bila Ljubljana dostojna in dobra gostiteljica, jo je potrebno še urediti. Tega se zavedajo organizatorji kongresa kot tudi mestna oblast, saj so že lanskega marca zasnovali akcijo - Ljubljana, moje mesto. Izdelan je tudi program ureditve mesta do začetka kongresa, ki si je postavil konkretne naloge:

- postavitev stalne Plečnikove razstave (ki naj bi jo Ljubljanu odstopil pariški kulturni center Georges Pompidou) v Fužinski grad;
- obnova tistih Plečnikovih arhitektur v Ljubljani, ki so tega najbolj potrebne (Peglezn, Stara cerkev v Šiški);
- obnova mostu v Trnovem in Šentjakobskega mostu;
- ureditev ožjega mestnega središča s Staro Ljubljano in Tivolijem;
- ureditev cest, ograj, stopnic, skratka vse od uličnih svetilk do poštnih nabiralnikov.

Organizatorji kongresa in mestni možje imajo pred sabo težko nalogo. Če jo bodo uspešno opravili, se bo Ljubljana in z njo Slovenija končno za en konkreten korak približala tako željeni Evropi.

Miroslav Matek

FESTIVALI

Da bi bila usoda še bolj kruta, pa se v minulem tednu ni zgodilo prav nič omembne vrednega, nič, kar bi poetu dalo inspiracijo in ustvarjalni polet. Zato bo treba poseči globlje v zgodovino.

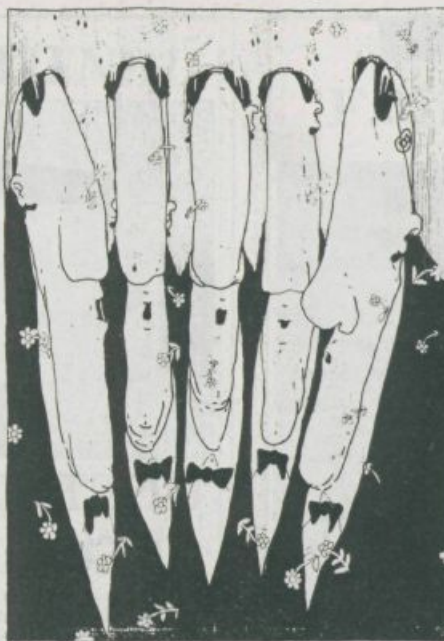
31. januarja so slovesno in uradno odprli prenovljeni KUD France Prešeren. Za tiste, ki ne veste, je dvorana ostala bolj ali manj nespremenjena (če odštejemo kozmetiko), veliko več je prostora za postranske dejavnosti, od male in velike potrebe, potrebe po alkoholu, do kulturnih potreb, ki jim streže nova galerija. Seveda je novi KUD še bolj kot prej predvsem teater, ampak enkrat na teden naj bi se tam še vedno dogajal rock'n'roll ali kaj podobnega. Iz neuradnih virov sem izvedel, naj bi bil v naslednjih tednih tam koncert novosadskega benda Boye, promocija albuma Lolite, Mad Dog žur,

gostovanje zagrebčanov Hell's Bells, in tako naprej. V trenutnem klubskem mrtvilu več kot pohvalno. Toda najprej je bila seveda otvoritev. Začela se je z govori na stehi obnovljene dvorane in ognjemetom, nadaljevala pa... kot se za tovrstne priložnosti spodobi, z impozantno ponudbo toplih in hladnih jedi in neomejeno količino kakovostnih vin. No, saj tako bi morale izgledati vse promocije in otvoritve, ampak ponavadi organizatorji na vseh koncih štedijo.

Večerni, bolj masovni kos otvoritve, seveda ni potekel v znamenju brezplačnega basanja s tem in onim, ampak razpoloženje je bilo nadvse O.K. Garya Graya pa so proti jutru našli v dvorani, kjer je počival po preobilici vsega dobrega.

Štiri dni po žuru v Trnovem se je v Domu največjega slovenskega pisatelja pričel novi permanentni Jazz festival. O tej inovaciji sem svojčas že pisal, glavni štos pa je v tem, da je od konca minulega festivala minilo manj časa, kot ga je sedaj ostalo do konca prvega dela novega festivala. Očitno se B.R. in sodelavci ravnaajo po sloganu "Življenje je festival!" Fino se imajo. Sicer pa poglejmo, kaj je pravzaprav festival:

"festival iz lat. festivus vesel; slavnosten, večja slavnostna prireditev s kulturno-umetniškimi sporedom, navadno periodična." (FV-209)

&

Ne boste verjeli, ampak pred dvema tedni ste prvič po nevedno koliko letih pogrešili G.G.-ja na teh straneh iz čisto banalnih tehničnih razlogov. Kar je pravzaprav škoda, saj se je tiste dni dogajalo kup zanimivih stvari, ki jih je G.G. ovekovečil v svojem epohalnem tekstu, ki je med drugim govoril o grajski promociji albuma U'redu, disku Turist s posebnim poudarkom na nastopu Miladojke, (ne)sceni v K4, lepih puncih v bikiniju in drugih usodnih stvarih, ki bodo sedaj ostale skrite našim zanamcem. Bog pomagaj.

V CD bodo torej celo leto (razen v času počitnic) jazzovsko veseli in slavnostni. Kako bo s publiko, je zaenkrat težko reči, na uvodnem koncertu pa je bila nedvomno vesela. Igrali pa so Pili Pili.

Če ostanemo še za trenutek znotraj cdjevske logike festivalov, velja omeniti, da se nam sočasno dogajata še dve slavnostni prireditvi s kulturno-umetniškimi sporedom. Eno nam pripravlja Iggy Ropot, ki bo po svojem soimenjaku Popu privlekel še Sisters Of Mercy in Jane's Addiction. O uspehu dueta Iggy & Iggy v Hali Tivoli ne bom pisal, saj so vas, če

vas še niso, pa vas še bodo, z ocenami in poročili zasuli vsi mediji, ki kaj dajo nase.

Sisters Of Mercy bodo marca nadomestili lanskoletni odpovedani koncert. Morda je tako še bolje za vse, kajti medtem je tudi pri nas izšel album *Vision Thing*, MTV pa rola dva hita, kar nedvomno povečuje krog potencialnih obiskovalcev. Eldritch je drugače z novo ekipo S.O.M. prvak pomp-popa in v Tivoliju bi znalo biti kar veselo.

Drugi tovrsten festival nam pripravlja Marko Kompas, ki je nastrojen bolj hard'n'heavy. Po Deep Purplih (do katerih je bilo treba sicer skozi snežne zamete v zavezniški Zagreb), nam bo že konec februarja privlekel Judas Priest in Anihilator.

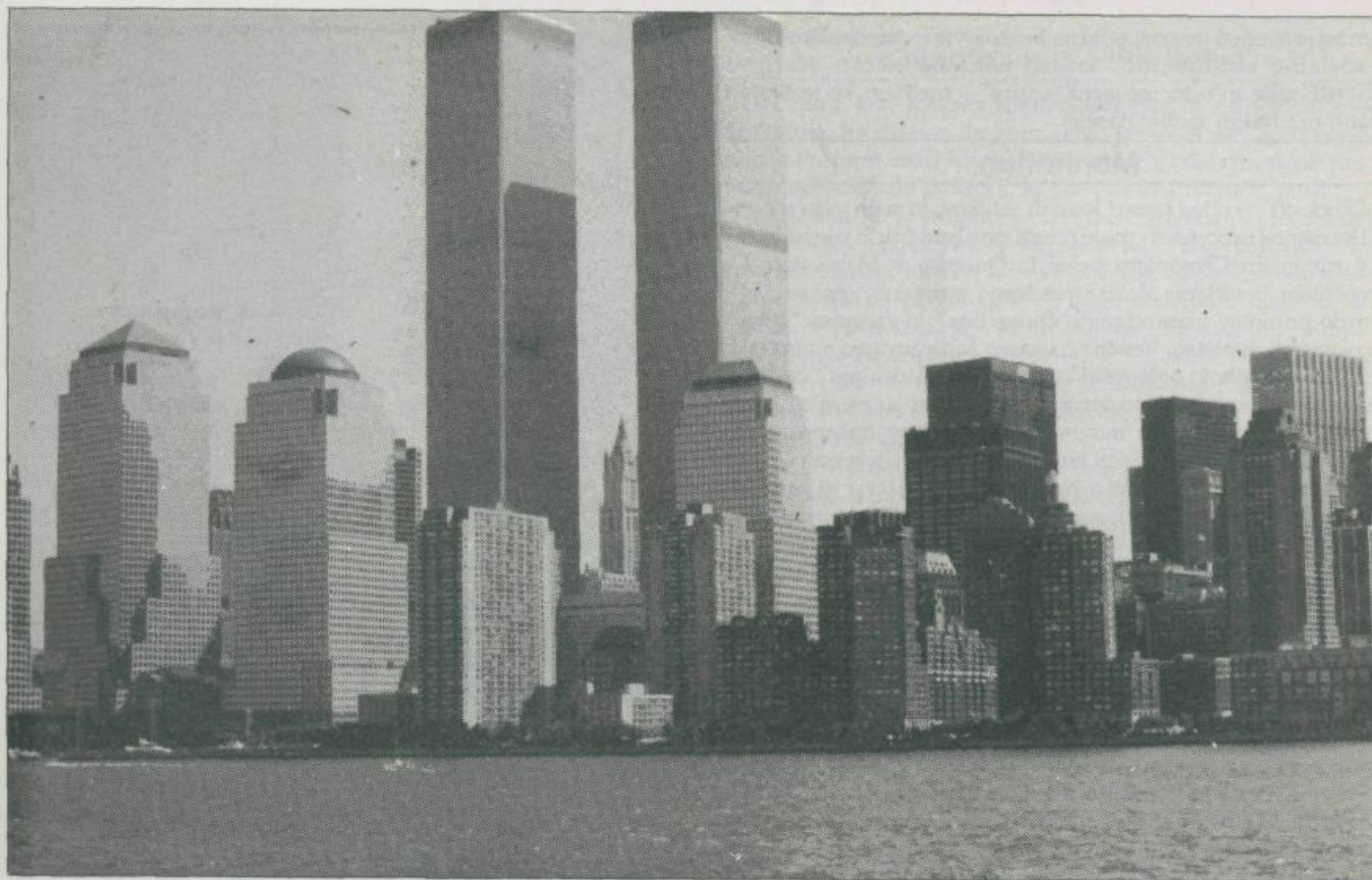
Glede na to, da se nam po mnogih prerokbah bliža Konec Sveta, je Gary Gray mnenja, da je treba videti še vse kar se da. Tako se je tiste srede zimskemu viharju navkljub odpravil v Zagreb gledat stare prdce Deep Purple. In ker od koncerta ni kaj prida pričakoval, je bil kar prijetno presenečen; starci se še kar

dobro držijo, nekako zgubljen med njimi je le mladostno - lutkasti pevec. Njihov nastop je tako očitno smrdel po sedemdesetih (Lord nam je privoščil celo solo točko, v kateri je preigral Beethovna - kdaj ste nazadnje slišali kaj takega?), da je izpadel simpatično. Nenezadnje pa smo slišali tudi tisti štikle v, da tako rečem, izvirn izvedbi. Tudi to je nekaj vredno.

Po koncertu je še vedno besno snežilo, in ker sem se nadejal, da bo enkrat vseeno moralo nehati (ha, ha), sem rad sprejel vabilo v zagrebški disko Saloon. Tam je namreč igral bend Boa, ki mi je bil svojčas kar všeč. No, fantje so v glavnem igrali stare štikelce in je bilo čisto O.K., ampak hotel sem poudariti nekaj drugega. Na plakatih je namreč pisalo, da Boa zaradi velikega interesa igrajo že drugo sredo zapored. Si predstavljate, kakšen podoben plakat v ljubljanskih diskačih? Ti so namreč vrgli puško v koruzo, pozabili r'n'r in nam ponujajo vse več take in drugačne erotike, toplesa in spodnjega perila. Toliko v vednost raznim južnikom, ki zbijajo šale na račun slovenske (im)potence!

Gary Gray

SEX

NEVARNI ŠARM NEW YORKA

New York je mesto velikih kontrastov: medtem ko Zubin Mehta, dirigent New York Philharmonic Orchestra, v Lincoln Centru sofisticirano publiko povzdiguje v nedosegljive altruistične višave, v pouličnih barih pobesneli "raperji" še bolj besno občinstvo pozivajo k posilstvom, klanju in podobnim podvigom. V vrtočavih višinah nebotičnikov se lepo oblečeni odličniki pogovarjajo o svetovnem miru in blaginji, nekaj deset nadstropij nižje, na newyorških ulicah, parkih in subwayu, pa se odvija vsakdanji krvavi scenarij: vsak dan ubijejo v povprečju sedemnajst ljudi. Medtem ko poslovnež Donald Trump uživa ob pogledu na deset in večmeterske slapove v notranjosti svoje marmornate stolpnice, pred njegovimi vrati v kartonskih škatlah gnezdi bataljon klošarjev. Navkljub svojemu blišču in izprijenosti pa je New York mesto, ki obiskovalca magično privlači.

New York je somestje petih enot (boroughs): Manhattan, Brooklyn, Queens, Bronx in Staten Islanda. Leži na otočjih ob Atlantski obali, edina zveza s kopnim pa je Bronx. Obalna lega omogoča mestu dihanje (unlike Los Angeles). Med visokimi zgradbami nenehno veje "breeze", lahen vetrič, ki ob tem, da

čisti zrak, dviguje tudi ogromne količine smeti. Geografska odprtost proti severu mestu nemalokrat prinese tudi polarne zime. Nacionalna sestava mesta je pisana: V njem živi več Italijanov kot v Rimu, več Židov kot v Jeruzalemu, več Ircev kot v Dublinu, več črncev kot v Nairobiju... Trenutno se največ emigrantov priseljuje iz

Latinske Amerike, Azije in Karibov. Kljub proklamiranemu rasizmu pa različne kulture dobro sodelujejo. Raje kot da si predočajo rasne oz. nacionalne pomanjkljivosti, naredijo kak biznis.

Ko večina svetovnih popotnikov govori o New Yorku, ima v mislih Manhattan. Ta mestna četrt je New York v malem, v preostale dele mesta pa "normalen" človek običajno ne zahaja. Manhattan je trinajst milj dolg in dveinpol milje širok otok, ki je od enega do drugega konca poraščen z vrtočlavimi nebotičniki. Na njem se nahajajo sloviti Wall Street, Empire State Building, Broadway, Italijanska ter Kitajska četrt, Harlem, vsa kulturna in finančna infrastruktura... Z ostalimi deli mesta je povezan s številnimi mostovi in podzemnimi tuneli.

V Queens "preudaren" človek zaide le takrat, ko se odpravlja na daljša potovanja. Tu se nahajata namreč dva newyorška letališča: JFK in La Guardia Airport. Pot do njiju poteka brez ustavljanj - sleherni bi utegnilo biti usodno. Queens, področje lahke industrije, stadionov ter umazanih uličnih kupčij, je etično najbolj pisani del mesta in socialna "živčnost" je tukaj največja. Podobno ozračje je v Bronxu,

posebej južnem, kjer gospodarita brezpravje in nasilje. Brooklyn je socialno stratificiran: tod se nahajajo hkrati očarljive enodružinske hiše ter nevarni "slumi" - medtem ko je Staten Island predvsem spalno naselje.

Manhattan

"Fuck off" je eden izmed kratkih stavkov, ki si jih velja v New Yorku najprej zapomniti - me je poučil zavaljeni črnski taksist, ki me je v rumenem Chevroletu peljal iz Queensa v Manhattan. Če magičnima besedama dodaš primerno strupeno grimaso, ti v nemalo primerov uspe odgnati "čudne tipe", ki vsevprek "težijo" po newyorških cestah. Vendar v svojem nadlegovanju ti niso tako nedolžni kot njihovi potepuški kolegi v Evropi, denimo Londonu. Če zavmeš njihove želje (po denarju, fotoaparatu, kateremkoli vrednem predmetu), in po možnosti deluješ prestrašeno, znajo newyorški poulični lopovi kaj hitro potegniti nož ali britev.

V času, ko sem se mudil v New Yorku, se je javnost zgražala nad najnovejšim zločinom uličnih kriminalcev: v mestnem središču so v podzemni železnici okrutno umorili petčlansko nemško družino, ki je na teniški turmur v Flushing Meadowu prišla bodriti svojo Steffi. Za ostalih deset, ki so jih tistega dne spravili s sveta, mediji niso delali posebnega hrupa. Za svoje pohajanje po mestnih ulicah sem se primerno uredil: pet dni stara brada, sončna očala in raztrgane kavbojke. Z že omenjenim "Fuck you, maaan!" sem se dobro izmazal v večini "sumljivih" četrti, tudi v Harlemu.

Situacija pa se je resno zapletla v West Docks, nekje v "cornerju" med 42.cesto in 9.avenijo, ko sem se lačen zatekel h "Burger kingu" na hamburger. Dobro sem se otepal vsakovrstne zalege, nakar je k meni prisedel zamorc, ves porisan z bojnimi barvami ter ovešen z raznimi verigami ter verižicami. Potem, ko je začel izzivati s takšnimi in drugačnimi neumnostmi, sem ga po ustaljenem obrazcu pozval, naj izgine. Tokrat pa ni vžgalo: zamorc je

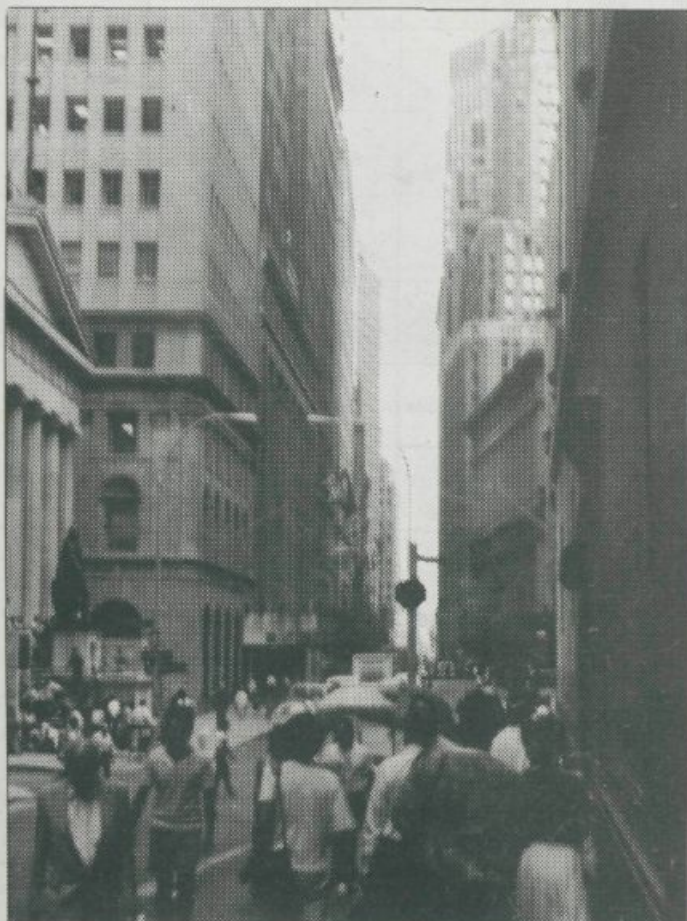
pograbil moj hamburger, ter mi ga zabrisal v obraz. Znašel sem se v dilemi - če bom pokazal strah in ne bom odgovoril na napad, potem bo malo možnosti da se izvlečem cel iz lokala. "Zašpikal" sem torej "frajerja", in čeprav na smrt prestrašen, zamorc treščil pomfri z majonezo vred v "facu". Delovalo je. Pokazal sem, da sem mu enakovreden ter mirno zapustil lokal. Ko sem prestopil prag, pa je šlo vse po znanem sistemu: črta - pika - megla.

Greenwich Village in Chelsea

Na južnem koncu Manhattana, med Hudson Riverjem na eni ter Washington Squarom na drugi strani, ležita očarljivi soeski Greenwich Village in Chelsea, znani predvsem kot zbirališči umetnikov ter drugih svobodomiselnih ljudi. Hiše so tod enonadstropne, iz rdeče opeke ter z ličnimi okni - scena veliko bolj spominja na London kot Ameriko. Od viktorijanske kulture po se Greenwich Village izrazito loči po svojem espriju. Ljudje so odprti, sproščeni ter zmeraj pripravljeni na kakšno norčijo, posebej takšno, s katero dokažejo, kako malo mar jim je za toge in neživljenjske socialne institucije.

Greenwich Village in Chelsea sta polni malih galerij, muzejev ter drugih razstavnih prostorov, kjer umetniki razstavljajo in prodajajo svoje umetnine. Umetnikov je v New Yorku - verjeli ali ne - 150 000 ter predstavljajo pravo mesto v mestu. Veliko med njimi jih zapuša Manhattan in v sosednjem Queensu in Bronxu kupuje stare opuščene tovarne ter jih spreminja v fantastične ateljeje. Umetnost dobesedno prepaja vsakdanje življenje. Pri tem nikakor ne gre le klasično umetnost (slikarstvo, glasba, kiparstvo), temveč zvrsti, kot so risanje grafitov, uličnih performanceov, pantomime, plesa... Posebno estetsko doživetje predstavljajo interierji javnih prostorov, tudi restavracij: veliki, z lesom obloženi prostori, svetleče kovine, steklo, kontrastne barve... V lokalih sedijo ljudje ter debatirajo o tem in onem.

mimoidoče. Tem se pridružujejo razni komedijanti, breakdancerji, čarovniki... Svojevrstni happeningi nastajajo, ko se na enem kraju zbere na desetine zabavljacev in stotine poslušalcev oz. gledalcev. Tako publika v duhu postmoderne umetnosti soustvarja umetnino.

Prizorišča takšnih predstav so pred Plaza Hotelom, Lincolnovim centrom, na Columbus Avenue in predvsem Washington Squaru. Na slednjem me je show tako pritegnil, da sem ostal ves dan. Predstava, ki jo je uprizorila skupina umetnikov, je bila prefinjena ironična kritika stupidnosti večjega dela publike. Nek mladenič se je na primer dolgo časa pripravljaj, da bo nekaj storil, na koncu pa ni naredil ničesar, se posmehtil zmedeni publiko in odšel. Drug umetnik je z bleščečo retoriko gledalcem razkrival zavrtost, s katero se v življenju lotevajo različnih stvari. Tretji, oblečen v vesoljski skafander, se je v vodnjaku kopal s svojim psom ter mu ure in ure nekaj dopovedoval. Začudeno občinstvo se ni moglo zediniti v spekulacijah, ali komunicira s pasjimi duhovi ali pa ima njegovo početje še kak globji metafizični pomen. Umetniška ironija in zmedene reakcije publike so tvorile svojevrsten celovit performance, ki je kritičnega gledalca razveseljeval z nagajivo svobodomiselnostjo in poletnostjo duha.

Center gledališke dejavnosti je še vedno Broadway. Med 44. in 52. cesto se nahaja kar 40 gledaliških dvoran, kjer vsak večer izvajajo številne drame, komedije in musicle. Ekskluzivizem in astronomske cene Broadwaya pa zadnje čase vse bolj odbijaj mlade umetnike in publiko. Zraslo je na stotine ekperimentalnih gledališč, enakomerno razporejenih po vsem mestu, kjer mladi poskušajo z nekonvencionalnimi zamislimi. In prav v tem je glavni čar New Yorka: stimulira drugačnost, svobodomiselnost in eksperiment.

Tekst in foto: Matjaž Šuen

Chinatown in Little Italy

Obe četrti, tako kitajska kot italijanska, ležita na južnem koncu Manhattna. Predstave, da gre za dve geti, kjer se tlačijo vreščeci Italijani ter premeteni Kitajci, so zmotne. V obeh primerih gre za visoko urbanizirani področji, kjer se odvijajo finančni posli.

"Mala Italija" je simpatična mestna četrt, znana predvsem po svojih "fancy restaurants", kjer si petični Newyorčani polnijo svoje trebuhe. Iz lokalov valovi prijetna napolitanska glasba, dopolnjujejo pa jo vonjave po pečenih ribah, baziliki, zucchinih... V restavracijah je težko najti prostor - za to je potrebna vnaprejšnja rezervacija. Tudi izgled gostov je pomemben: vsakogar vanje ne spustijo. Ulice so zatrpane z Rolls royceji in podobno statusno navlako. Obedovanje v italijanski četrti je za Newyorčane sestavni del imidža.

Po izvorni kulinariki se odlikuje tudi Kitajska četrt. V značilnih restavracijah ti postrežejo z dobrotami kitajske kuhinje, pri čemer velja omeniti, da je hrana v mnogih lokalih preprosto ogabna. Zato velja izbrati katero izmed boljših. Sicer pa je glavna značilnost Kitajske četrti trgovina. Tod se dajo kupiti izjemno poceni tehnični predmeti, mamila, ženske in podobna klošarija. Zamorec, ki ni znal niti besede angleško, mi je na cesti prodal kaseto M.C.Hammerja za vsega 2 dolarja (v trgovini stane 10). Po cesti postopajo skrivnostno gledajoči Kitajci, ki ljudi za nekaj dolarjev vabijo na misteriozna spiritistična doživetja. Neonski napisi se svetijo v kitajščini, sceno pa dopolnjujejo številni zmaji in podobne azijske figure.

Drugačnost, svobodomiselnost, eksperiment

Kulturnih prireditev v New Yorku ni potrebno iskati, kajti teobiskovalcu dobesedno same pridejo nasproti. Ulice so polne mladih glasbenikov, ki s klobukom pred nogami zabavajo

Študentska vlada

RAZPISUJE

Športna Prvenstva Univerze v Ljubljani za študijsko leto 1990/91 v

- smučanju,
- namiznem tenisu,
- odbojki,
- plavanju,
- košarki,
- streljanju,
- krosu,
- nogometu,
- tenisu.

1. Organizator in izvajalec prvenstva sta Matična katedra učiteljev telesne vzgoje pri FTK in Študentski Center v Ljubljani - DE Interesne dejavnosti.
2. Prvenstva v košarki, odbojki in namiznem tenisu bodo izvedena v športni dvorani v Študentskem naselju, v tenisu na teniških igriščih v Študentskem naselju pa na igriščih TK Svoboda na Gerbičevi; v plavanju v bazenu Tivoli, smučanju na smučišču Podkoren v Kranjski Gori, krosu na Rožniku, streljanju z zračno puško na Višji Šoli za notranje zadeve, Kotnikova 8 v Ljubljani in nogometu na rokometnem igrišču v Študentskem naselju.
3. Vsa tekmovanja razen v nogometu, ki bo samo v moški konkurenci, bodo izvedena v ženski in moški konkurenci.
4. Ekipni rezultati v posameznih disciplinah bodo štelii za skupno razvrstitev VDO posebej v ženski, moški in skupni konkurenci. Veleslalom za memorial Dušana De Coste je posebno tekmovanje in ne šteje za prvenstvo Univerze.
5. Razglasitve rezultatov v posameznih športnih disciplinah in skupnih konkurencah bodo izvedene naknadno v okviru Študentskega festivala. Termin bo objavljen kasneje. Vsa podrobnejša navodila v zvezi s posameznimi tekmovanji so navedena v propozicijah športnih prvenstev ljubljanske Univerze.

RAZPORED, PRICETKI POSAMEZNIH TEKMOVANJ

<p>1. Smučanje
7. marca 1991
- pričetek tekmovanja ob 10.30 (dvosedežnica na Podkornu).</p> <p>2. Namizni tenis
13. marca 1991
- pričetek tekmovanja ob 17.00 (telovadnica v ŠN).</p> <p>3. Odbojka
19. in 20. marca 1991
- pričetek tekmovanja ob 17.00 (telovadnica v ŠN).</p> <p>4. Plavanje</p> | <p>28. marca 1991
- pričetek tekmovanja ob 13.30 (bazen Tivoli)
- 50 m prsno
- 50 m hrbtno
- 50 m prosto</p> <p>5. Košarka
3. in 4. aprila 1991
- pričetek tekmovanja ob 17.00 (telovadnica v ŠN).</p> <p>6. Streljanje
11. aprila 1991
- pričetek tekmovanja ob 16.00,</p> | <p>- kraj : Višja šola za notranje zadeve, Kotnikova 8.</p> <p>7. Kros
23. aprila 1991
- pričetek tekmovanja ob 17.00 (Rožnik - Tivoli),
- prijave na dan tekmovanja od 15.30 do 16.45.</p> <p>8. Nogomet
6. - 9. maja 1991
- pričetek tekmovanja ob 15.00 (igrišče v ŠN).</p> <p>9. Tenis
13. - 16. maja 1991</p> | <p>- pričetek tekmovanja ob 10 uri (igrišče v ŠN).
Opomba : Tekmovanje se bo morda izvedlo na TK Svoboda 13. in 14. maja od 10 - 14 ure.</p> <p>10. Memorial Dušana De Coste
11. maja 1991
- pričetek tekmovanja ob 10.30 (Vršič).
Ljubljana, 30. januarja 1991</p> |
|---|---|--|---|

Študentska Organizacija Univerze v Ljubljani

Študentska vlada

PROPOZICIJE ŠPORTNIH PRVENSTEV UNIVERZE V LJUBLJANI ZA ŠTUDIJSKO LETO 1990/91

1. Prijave
 - a) VTO ali VDO lahko za posamezno tekmovanje v športnih igrah prijavi le po eno ekipo. V individualnih športnih disciplinah pa število nastopajočih določajo pravila tekmovanja v posamezni disciplini.
 - b) Prijave morajo biti oddane oziroma poslani v pisni obliki (ločeno po panogah in spolu), potrjene z žigom VTO ali VDO, ki prijavo podaja. Prijave so lahko potrjene tudi s podpisom odgovarjajočega predavatelja telesne vzgoje.
 - c) V prijavi morajo biti navedeni priimki in imena vseh tekmovalcev s posebej označenim vodjem ekipe. Ne glede na določilo prejšnjega odstavka lahko poimenske prijave ekip v košarki, odbojki in nogometu ekipe oddajo vodji tekmovanja, na dan pričetka tekmovanja oziramo takrat, ko prvič nastopajo.
 - d) Določila v b) in c) ne veljajo za tekmovanja v plavanju, krosu in tenisu. Pri teh so prijave osebne, in sicer pri plavanju 1 uro, pri krosu 1.5 ure in tenisu 4 dni pred pričetkom tekmovanja. Vse prijave so brezplačne, razen pri tenisu, kjer uvajamo majhno štartnino, ki bo v celoti prenešana v nagradni sklad.
 - e) Vodja tekmovanja ima pravico, da ne upošteva nepopolnih prijav.
 - f) Prijave je potrebno poslati na naslov :
ŠTUDENSKI CENTER V LJUBLJANI
Cesta 27. aprila 31
61000 Ljubljana
ŠPORTNA DVORANA s pripisom : Za Prvenstvo Univerze

Človek zver

Nadaljevanje v prihodnji številki